

મશીહાખ્યાન

અથવા

મહાન જગદ્ગુરુનું જીવનચરિત્ર.

અંક પહેલો.

ભાગ ૧ થી ૪ સુધી.

ગદ્યમાંથી પદ્યમાં

કર્તા

યુસફ આશાભાઈ,

મુ. હિંમતનગર.

દોહરો.

કરવાનું વારે તે કરે, રહેશે જે મજ માંલ્ય !
મારાથી અળગો રહી, કરી શકે નહિ કાંય.

ચોલા. ૧૫; ૫.

ચુરત :

મિશન પ્રેસમાં એચ. આર. સ્કોટે જાણ્યું, તથા યુસફ
આશાભાઈએ, મિશન હોસ, હિંમતનગર
મધ્યે પ્રસિદ્ધ કર્યું.

૧૮૧૮.

પ્રત ૧,૦૦૦.]

[કિંમત ૮ આના.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૯૦ ૬ ૨ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ મ સી ૨ ૪૫ ૧૦૧

વિષય ૬-૧૧

મશીહાખ્યાન.

અથવા

મહાન જગદ્ગુરુનું જીવનચરિત્ર.

અંક પહેલો.

ભાગ ૧ થી ૪ સુધી.

ગદ્યમાંથી પદ્યમાં

કર્તા

યુસફ આશાભાઈ,

મુ. હિંમતનગર.

દોહરા.

કરવા ધારે તે કરે, રહેશે જે મજ માંહી!
મારાથી વ્યગ્નગો રહી, કરી શકે નહિ કાંય.

ચોલા. ૧૫; ૫.

સુરત:

મિશન પ્રેસમાં એચ. આર. સ્કોટે છાપ્યું, તથા યુસફ
આશાભાઈએ, મિશન હોસ, હિંમતનગર
મધ્યે પ્રસિદ્ધ કર્યું.

૧૮૧૯.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી લેખીરાઈ-સંગ્રહ
૮૦૬૨

અર્પણપત્ર.

સ્ત્રીવન્સન ડિવિનિટી કૉલેજના પ્રિય
તથા માનવંતા પ્રીન્સીપાલ,
મહેરબાન ડૉ. જી. પી. ટેલર સાહેબ,
એમ. એ., ડી. ડી.,
મુ. અમદાવાદ.

આપ અમારા શિક્ષક તથા પાળક છો,
આપ અમારા દેશભક્ત તથા પિતા છો,
આપ જ્ઞાનના ભંડાર તથા વિદ્યાના ઉત્તેજક છો,
આપે અમોને ધર્મનું શિક્ષણ આપી
પ્રભુના માર્ગમાં ફળવ્યા છે, અમારી પ્રત્યે
આપના પવિત્ર પ્રેમનો ઝરો અહોનિશં વહે છે,
અને

આપના તરફથી અમોને નિરંતર કીમતી
સલાહ તથા સહાય મળે છે; એ ઉપરાંત
અમારા પર થએલા આપના ઉપકારો અનેક છે
જેના યત્કિંચિત્ સ્મરણાર્થે આ લઘુગ્રંથ પ્રથમ
આપનેજ અર્પણ કરવામાં સેવક આનંદ ગણે છે

એજ વિનંતી.

લી. આપનો દીન સેવક,
યુસફ આશાભાઈ,
હિંમતનગર.

ચારે સુવાર્તાની બીનાઓનું ક્રમાનુસાર સુચીપત્ર.

દશ ભાગ.

પ્રકરણ.

- ૧ ઇસુ મરીહ તથા યોહાનનો જન્મ અને
આત્માવસ્થા ૧-૧૮.
- ૨ યોહાનનો ઉપદેશ, ઇસુ મરીહનું
આમિસ્મા અને પરીક્ષણ ... ૧૯-૨૭.
- ૩ યરૂશાલેમ તથા ગાલીલ અને ફરી
યરૂશાલેમમાં ઇસુ મરીહને ઉપદેશ
કરવાનો આરંભ ૨૮-૩૫.
- ૪ ગાલીલમાં ઇસુ મરીહનો ઉપદેશ, આર
થેરિતોની નિમણુક (એ દરમ્યાન
ઇસુ મરીહનું યરૂશાલેમમાં જવું). ૩૬-૫૨.
- ૫-૧૦.....૫૩-૨૨૩ અપૂર્ણ.

પહેલો ભાગ.

ઈસુ મશીહ તથા યોહાનનો જન્મ અને બાલ્યાવસ્થા.

પ્રકરણ	ખીના	માત્થી	માર્ક	લુક	યોહા.
૧ ઈસુ ખ્રીસ્તની વંશાવળી	૧; ૧-૧૭			૩; ૨૩-૩૮	
૨ ઝખાર્યાહ અને એલીસાથેત ...				૧; ૫-૨૫	
૩ મરિયમને દર્શન ...				૧; ૨૬-૩૮	
૪ એલીસાથેત અને મરિયમની મુલાકાત				૧; ૩૯-૫૬	
૫ યુસફને દર્શન	૧; ૧૮-૨૫				
૬ યોહાનનો જન્મ અને સુંનત...				૧; ૫૭-૭૯	
૭ ઈસુ ખ્રીસ્તનો જન્મ				૨; ૧-૭	
૮ ભરવાડોને દર્શન				૨; ૮-૨૦	
૯ ઈસુ ખ્રીસ્તની સુંનત				૨; ૨૧	
૧૦ મંદિરમાં યજ્ઞ				૨; ૨૨-૨૪	
૧૧ શિમશ્યોન અને આન્ના ભકતોનું વૃત્તાંત				૨; ૨૫-૩૮	
૧૨ પૂર્વના માગીઓ	૨; ૧-૧૨				
૧૩ મિસરમાં નાસી જવું	૨; ૧૩-૧૫				
૧૪ જ્યેથલેહેમમાં બાળકોની કતલ ...	૨; ૧૬-૧૮				
૧૫ નાઝારેથમાં જઈ રહેવું	૨; ૧૯-૨૩			૨; ૩૯	
૧૬ ઈસુ મશીહની બાલ્યાવસ્થા ...	૨; ૨૩			૨; ૪૦	
				અને ૫૧, ૫૨	
૧૭ ઈસુ મશીહ આર વરસની ઉમ્મરે					
યરૂશાલેમમાં જાય છે				૨; ૪૧-૫૦	

પ્રકરણ	ખીના	માતૃથી	માર્ક	લુક	યોહા.
૧૮ યોહાનનું બાળપણ અને યુવાવસ્થા	...			૧; ૮૦	

ખીન્ને ભાગ.

યોહાનનો ઉપદેશ, ઇસુ મશીહનું બાપ્તિસ્મા અને પરીક્ષણ.

પ્રકરણ	ખીના	માતૃથી	માર્ક	લુક	યોહા.
૧૯ યોહાનનો ઉપદેશ.	૩; ૧-૧૨	૧; ૧-૮	૩; ૧-૧૮		
૨૦ ઇસુ મશીહનું બાપ્તિસ્મા અને ઉપદેશ કરવાનો આરંભ	૩; ૧૩-૧૭	૧; ૯-૧૧	૩; ૨૧-૨૩		
૨૧ ઇસુ મશીહનું પરીક્ષણ	૪; ૧-૧૧	૧; ૧૨, ૧૩	૪; ૧-૧૩	
૨૨ મશીહ વિષે યોહાનની સાક્ષી (યરહનને પેલેપાર બેથાનીયામાં)...	...				૧; ૧૯-૨૮
૨૩ મશીહ વિષે યોહાનની સાક્ષી, “જુઓ દેવનું હલવાન”					૧; ૨૯-૩૪
૨૪ ઇસુ મશીહના પહેલા ત્રણ શિષ્ય ...				૧; ૩૫-૪૨	
૨૫ શીલીપ અને નાથાનાએલ...	...				૧; ૪૩-૫૧
૨૬ ઇસુ મશીહનો પહેલો ચમત્કાર				૨; ૧-૧૧.

પ્રકરણ	ખીના	માત્થી	માર્ક	લુક	યોહા.
૨૭ કાપરનાહુમમાં કંધક					
દિવસ રહેવું ...					૨; ૧૨

ત્રીજો ભાગ.

યરૂશાલેમ તથા ગાલીલ અને ફરી યરૂશાલેમમાં
ઇસુ મશીહને ઉપદેશ કરવાનો આરંભ.

પ્રકરણ	ખીના	માત્થી	માર્ક	લુક	યોહા.
૨૮ યરૂશાલેમના મંદિરનું					
શુદ્ધિકરણ ...					૨; ૧૩-૨૨
૨૯ અલ્પવિશ્વાસીઓનો					
સમુહ... ..					૨; ૨૩-૨૫
૩૦ નીકાદેમસ સાથે					
સંભાષણ					૩; ૧-૧૫
૩૧ ઇસુ મશીહ જગતનો					
મુક્તિદાતા ...					૩; ૧૬-૨૧
૩૨ ઇસુ મશીહના					
શિષ્યોનું આમિત્રમા					૩; ૨૨
					અને ૪; ૨
૩૩ એનોનમાં યોહાનનો					
ઉપદેશ, આમિત્રમા					
અને મશીહ વિષે					
સાક્ષી					૩; ૨૩-૩૬
૩૪ ઇસુ મશીહનું ગાલી-					
લમાં પાછા ફરવું ૪; ૧૨ ૧; ૧૪ ૩; ૧૯, ૨૦					
અને યોહાનનું બંદી-					
ખાનામાં નંખાવું ૧૪; ૩, ૪ ૬; ૧૭, ૧૮ ૪; ૧૪ ૪; ૧-૩					

પ્રકરણ	બીના	માત્રી	માર્ક	લુક	યોહા-
૩૫ સમરૂની સ્ત્રી સાથે					
વાર્તાલાપ	...				૪; ૪-૪૨

ચોથો ભાગ.

ગાલીલમાં ઇસુ મરીહુનો ઉપદેશ, ખાર પ્રેરિતોની
નિમણુક (એ દરમ્યાન ઇસુ મરીહુનું
યરૂશાલેમમાં જવું).

પ્રકરણ	બીના	માત્રી	માર્ક	લુક	યોહા-
૩૬ ગાલીલમાં ધર્મસેવા	૪; ૧૨, ૧૭	૧; ૧૪, ૧૫	૪; ૧૪, ૧૫	૪; ૪૩-	
૩૭ અમીરના દીકરાને					૪૫
સાન્ને કર્યો	...	૧; ૨૧-૨૮	૪; ૩૧-૩૭		
૩૮ નાઝારેથના સભા-					
સ્થાનમાં ઉપદેશ	...			૪; ૧૬-૩૦	
૩૯ કાપરનાહુમમાં જઈ					
રહેવું	...	૪; ૧૩-૧૬		લુક ૪; ૩૧	
૪૦ ઇસુ મરીહુના ખાસ					
શિષ્ય	...	૪; ૧૮-૨૨	૧; ૧૬-૨૦	૫; ૧-૧૧	
૪૧ ભુતવળગેલા માણુ-					
સને સાન્ને કર્યો		૧; ૨૧-૨૮	૪; ૩૧-૩૭		
૪૨ પીતરની સાસુ અને					
બીજાં રોગીઓને					
સાન્ને કર્યો	૮; ૧૪-૧૭	૧; ૨૯-૩૪	૪; ૩૮-૪૧		
૪૩ ગાલીલમાં પહેલી					
મુસાફરી	...	૪; ૨૩	૧; ૩૫-૩૯	૪; ૪૨-૪૪	
૪૪ કેઠીઆને સાન્ને કર્યો	૮; ૨-૪	૧; ૪૦-૪૫	૫; ૧૨-૧૬		

પ્રકરણ	ખીના	માત્રી	માર્ક	લુક	ચોલા.
૪૫ કાપરનાહુમમાં જવું					
અને પક્ષધાતીને					
સાન્ને કરવો	...	૯; ૨-૮ ૨;	૧-૧૨ ૫;	૧૭-૨૬	
૪૬ માત્રી દાણી	...	૯; ૯-૧૩ ૨;	૧૩-૧૭ ૫;	૨૭-૩૨	
૪૭ ઉપવાસ વિષે પ્રશ્નોત્તર	૯;	૧૪-૧૭ ૨;	૧૮-૨૨ ૫;	૩૩-૩૯	
૪૮ યજ્ઞશાસ્ત્રમમાં જવું					
અને આડત્રીસ વર્ષના					
માંદાને સાન્ને કરવો					૫; ૧-૪૭
૪૯ વિશ્રામવાર વિષે					
વાદવિવાદ	...	૧૨; ૧-૮ ૨;	૨૩-૨૮ ૬;	૧-૫	
૫૦ સુકાઠ ગચ્છેલા હાથ-					
વાળાને સાન્ને કર્યો	૧૨; ૯-૧૪ ૩;	૧-૬ ૬;	૬-૧૧		
૫૧ ઇસુ મશીહની કીર્તિ					
ચોતરફ	...	૧૨; ૧૫-૨૧			
ફેલાઈ ગઈ	અને ૪; ૨૩-૨૫ ૩;	૭-૧૨ ૬;	૧૭-૧૯		
પર બાર પ્રેરિતોની નિમ-					
ણુક	૧૦; ૨-૪ ૩;	૧૩-૧૯ ૬;	૧૨-૧૬
પ્રકરણ ૫૩-૨૨૩					અપૂર્ણ

મશીહાખ્યાન.

પ્રસ્તાવિક પ્રકરણ.

ચાર સુવાર્તિક.

રંગત છોટી.

ચાર સુવાર્તા રચનારાની, સંક્ષેપે હું કહું છું વાત ;
માત્થી, માર્ક, લુક, યોહાન, એ ચારે જણની એક સાથ. ટેક.
ચોક.

પહેલો માત્થી મળ્યો ઇસુને, અટક લેવી કહેવાતી ;
દાણુની ચોકી પડતી મૂકી, નગરમાં આવ્યો માત્થી ;
માત્થી સવળું મૂકી દધને, લાવ્યો ઇસુને નિજ ઘેર ;
ઉત્તમ ભોજન આપી કરીને, વળતી વિચર્યો તે પેર ;
કુટુંબ કમિલો કારે મૂકી, લીધો ઇસુનો સંઘાત. — ચાર.
ચોક.

બીજો માર્ક પ્રેરિત નહોતો, તોપણ પાઉલનો સાથી ;
પીતરના ભાણુથી યાતો, નિજ પીતરના કહેવાથી ;
અંગીકાર કર્યો ઇસુનો, બનીઓ પાઉલનો સાથી ;
પાઉલ પોતે ઉપદેશ કરતો, ખ્રીસ્ત ઇસુને જોવાથી ;
માર્ક તેની સાથે રહીને, ફરતો મુસાફર સહુ પ્રાંત. — ચાર.
ચોક.

ત્રીજો લુક પણ પ્રેરિત નહોતો, તોપણ પાઉલનો સાથી ;
પાઉલના કહેવાથી નહિ પણ, પોતે નજરે જોવાથી ;
નજરે પોને દીઠું તેવી, નોંધ કરી પુસ્તકની માંય ;
માંદાને ઔપધની ખામી, ટળે વૈદ્યની પાસે જાય ;
વૈદ્યરાજ આ લુક હતો, તે માટ મટાડી નાતને જાત. — ચાર.

ચોક.

ચોથો જણ યોહાન ખ્રીસ્તને, પ્રેરિતમાં પ્યારો લાગે ;
 પીતર, યાકુબ, યોહાન, ત્રણને, બાર માંહે કરતો આગે ;
 એક સમે આ બે બંધવને, માતા લાવી ઇસુ પાસ ;
 રાજ મળે બે તુજને અહીંનું, પદવી દેજે ઉચી ખાસ ;
 ઉચી પદવી લેવા માટે, યોહાનને મૂક્યો નિજ માત.—ચાર.

ચોક.

ચાર સુવાર્તા રચનારાની, સંક્ષેપે મેં કીધી વાત ;
 માત્થી, માર્ક, લુક, યોહાન, એ ચારે જણની એક સાથ.
 ચારે જણ ઇસુના ચેલા, ચાર સુવાર્તા રચનારા ;
 સંયોધકની સાથે રહીને, તારણ વાતો કહેનારા.
 તારણ વાર્તા લખી ગયા તે, વિગતેથી વાંચો મુજ બ્રાત.—ચાર.

“યથા ચતુર”

જોડરો.

ચાર સુવાર્તિક ગદ્યમાં, લખી ગયા વિણ ચુક ;
 “યથા ચતુર” સમ પદ્યમાં, વર્ણન કરીએ હુંક.
 માત્થી, માર્ક, લુક ને, ચોથો તો યોહાન ;
 અનુક્રમ લઈ સર્વનો કાવ્ય રચ્યું કર ગાન.
 આ અમૃત આગે ધર્યું, કરવાને રસપાન ;
 માટે મારા મિત્ર તું, હરનીશ કરજે ગાન.

“એક સાણસથી પાપ જગતમાં પેદું.” રૂમી. ૫ ; ૧૨.
 ઉત્પ. ૩ ; ૧-૨૦.

રામચી.

સર્પે બૂઝાવી ભામની, હતો ધૂતમાં ધૂત
 સ્વરૂપ લીધાં સાપનાં, આવ્યો વાડીમાં તુર્ત. સર્પે.
 શેતાને કીધું નારને, દેવે કીધું છે એમ ;
 આહાર કરજે સર્વનો, કહો કરીએ ન કેમ ? સર્પે.

નારી યોલી તવ મુખથી, સાંભળ ચતુર સુખાણુ ;
 આજ્ઞા વિષે મમ વિરલા, તું છે અદ્ય અગ્નિ સર્પે.
 અમને કીધું છે ઈશ્વરે, કરજો સર્વ આહાર ;
 વાડીની વચ્ચેના વૃક્ષને, અડશો નહિ નરનાર. સર્પે.
 આહાર કરીએ તેહનો, કરીએ સ્પર્શ કદાચ ;
 આજ્ઞા તૂટે પ્રભુ દેવની, થઈએ બ્રહ્મ સદાય. સર્પે.
 સર્પ ભણે છે ભામની, ગભરાશો નહિ ઊર ;
 આહાર કરતાં તેહનો, થશે લાલ જરૂર. સર્પે.
 વૃક્ષ નિહાળ્યું નારીએ, મોહી લીધાં ઊર ;
 આહાર કરતાં તેવણે, ગુમાવ્યાં મુખનૂર. સર્પે.
 આંખલડી ગઈ ઉઘડી, નમ્ર દીસે છે તન ;
 પોતે સીવીને પાંદડાં, કીધું આચ્છાદન. સર્પે.
 નાથ પધાર્યાં વાડીએ, બહાલે કીધા પુકાર ;
 વાણી પ્રભુની સાંભળી, સંતાયાં નરનાર. સર્પે.
 ક્યાં છે આદમ ક્યાં છે હવા, સુણી એવો અવાજ ;
 ઉત્તર દીધો આદમે, હું છું ભયભીત આજ. સર્પે.
 સંતાઈ બેઠો વૃક્ષમાં, નમ્ર દીસે છે તન ;
 અંજીરી ફેરાં પત્રનું, કીધું આચ્છાદન. સર્પે.
 કાણે કહ્યું તું નમ્ર છે, શાને લાગે છે લાજ ?
 જે ફળ ખાવાં ના ઘટે, તે શું આરોગ્યાં આજ ? સર્પે.
 દોષ નથી પ્રભુ માહરો, એ છે નારીનું કાજ ;
 તેણીએ આપ્યું મુજને, મેં તો આરોગ્યું ત્યાંજ. સર્પે.
 રે! રે! રમા તો આ શું કર્યું, નારી ભણતી નાજ ;
 દોષ નથી પ્રભુ માહરો, એ છે શત્રુનું કાજ. સર્પે.
 શેતાન ઉભો છે સામણે, કીધું પ્રભુએ ત્યાંય ;
 શાપિત છે તું સર્વદા, પશુ પંખીની માંય. સર્પે.

પેટ ધસડતો ચાલશે, ખાશે ધુળજ તું;
વૈર વધારીશ સર્વદા, અંતે વચ્ચે હું. સર્પે.

“સંતાન રહેશે ઉદરે, જલુશે ખાળક જોહ;”
“મસ્તક છુંદી નાંખશે, અંતે તારે તેહ.” સર્પે.

નારીને કીધું એ સમે, દુઃખે જલુશે ખાળ;
આધિન થઇ નિજ નાથને, રહેશે નર ને નાર. સર્પે.

રે! રે! આદમ તે આ શું કર્યું, માની વહુ કેરી વાત;
શાપિત કીધી સૃષ્ટિને કીધી આત્મજ ધાત. સર્પે.

કષ્ટિત થઇ આરોગશે, ખાશે ખેતરનું શાક;
ઉગી નીકળશે ઝાંખરાં, પરસેવો ને થાક. સર્પે.

રે! રે! આદમ તું તો, ધુળ છે, ધડીલેવાયો મુળ;
અંતે અરે તુજ દેહડી, થશે ધુળની ધુળ. સર્પે.

તારનારનું વચન.

હાળ.

દેવ કુંવરની કહું કથા, અધમ ઉદ્ધારણ હાર;
રાજને, તાજને, તખ્તને ત્યાગે, સ્વર્ગિય રાજ કુમાર.
આદિએ શબ્દ અનાદિએ દેવ, હતો યુગો યુગ નાથ;
ત્રિલોક મેડળ તેણેજ કીધાં, ત્રિએક દેવની સાથ.
આદમ દેહ ધડયો નિજ હાથે, સંગતમાં શુભ નારી;
તોપણ તેવણે પાપ કરીને શાપ લીધા શિર ભારી;
પ્રેમ ભર્યું શુભ વેણ વધો તે જગત ઉદ્ધારવા કાજ;
પાપ નિવારવા પ્રાણ હું અર્પું જન્મ ધરે જગમાંજ.
ક્યારે પ્રભુ માંડે કલ્યાણ થશે, ક્યારે જનમશે નાથ;
કાણ પતિતનો ત્રાતા થશે આ, આદમને સુખ માટ?
“નારીની કૂખે રહેશે હવેથી દિવ્ય મનોહર દેવ;”
“સમયની સરહદ સમિપે જન્મ ધરે તત્ખેવ.”

“શેતાનનું શિર ચૂર કરીને સ્વાધિન કરશે રાજ;”
 “નિયમનું બળ લંગ કરીને ક્ષમા ધરે શિરતાજ.”
 અશરણુને શરણાગત તારૂં કાવ્ય રચું દિલ સાફ
 સેવકમાં ભૂલ હશે કદાપિ તો પ્રભુ કરજે માફ.

સુવાર્તા.

ગરબી.

મેં તો ઇસુના મુખથી સાંભળી હો ! વાતલડી !
 તે તો કરે છે મુજ પર પ્યાર રૂડી વાતલડી !
 તેની રસનાએ અમૃત ઝરે હો ! વાતલડી !
 તેના હોઠે અમીની ધાર રૂડી વાતલડી !
 મેં પીધું અધરામૃતરે હો ! વાતલડી !
 મારો ખર્ચો મરણુનો ડંખ રૂડી વાતલડી !
 તેના શોર હૃદયની પાર રે હો ! વાતલડી !
 મીઠા ટહુકે મોહનાં બાણ રૂડી વાતલડી !
 તારો આવડો તે શો શોર રે હો ! વાતલડી !
 વહાલી કાળજીનું મા કોર રૂડી વાતલડી !
 વારી વારી તેં મોહિત કર્યાં હો ! વાતલડી !
 તું તો પીડે અમારા પ્રાણ રૂડી વાતલડી !
 તારી જીભે ઘણું છે જોર રે હો વાતલડી !
 બલાં તુંથી ભાલાતીર રૂડી વાતલડી !
 તું રગ રગ સાંધા વિંધતી હો વાતલડી !
 તેં તો ધાયલ કીધા પ્રાણ રૂડી વાતલડી !
 તું વન વન કુંજ કુંજ ભેદતી હો વાતલડી !
 તુંથી રીઝે રડતાં બાળ રૂડી વાતલડી !
 માન રાખ્યું તેં સ્વામીતણું હો વાતલડી !
 બાકી સહુને કીધાં પાયમાલ રૂડી વાતલડી !
 તે જ્ઞાનીને ઘેલા ગણ્યા, હો ! વાતલડી !
 કંઈ તર્કી તોડે તૃણ રે હો ! વાતલડી !

સખી મુજથી ન છાની રાખ રે હો ! વાતલડી !
 અમે થયાં બળીને ખાખ રૂડી વાતલડી !
 સખી વિગતેથી વિસ્તાર રે હો ! વાતલડી !
 તું વરી અમરવર નાથ રૂડી વાતલડી !
 તેં લગાડ્યો રૂઢીએ રંગ રે હો ! વાતલડી !
 બહાલે જગત મોહું મેં તેં મન રે હો ! વાતલડી !
 તું મશીહની રસના ખરી હો ! વાતલડી !
 તેડે બેઠી તું સહુને પાસ રૂડી વાતલડી !

પ્રસ્તાવિક પ્રકરણ સમાપ્ત.

મશીહાખ્યાન.

પહેલો ભાગ.

ઈસુ મશીહ તથા યોહાનનો જન્મ અને આલ્યાવસ્થા.

૧ પ્રકરણ.

ઈસુ ખ્રીસ્તની વંશાવળી, માત્રીમાં.

છપ્યા.

ઈઝ્રાહીમથી પુત્ર થયો ઇસ્હાકજી પોતે,
ઇસ્હાકથી યાકુબ થયો ઇસ્રાએલ તો તે;
યાકુબથી યહુદા અને નિજ બંધુ જન્મ્યા,
તે બંધુનાં બાર કુળો પ્રખ્યાતિ પામ્યાં.
વળી યહુદાને થામારથી કારસ ને ઝારા હવા;
કારસથી હસરૂન ને, હસરૂનથી આરામ થવા.
આરામે નાદાબ અમીનાદાબે નાહશોન,
નાહશોને સદ્મોન થયો સદ્મોને બેઆઝ;
બેઆઝે એબેદ થયો એબેદે યિશાઇ,
યિશાઇએ દાઉદ થયો મથરની દુવાઈ.
વળી ઉરીયાહની જે વહુ હશે, તેને પેટે અવતર્યો;
દાઉદ રાખનો કુંવર, સુલેમાન ઉત્પન્ન થયો.
સુલેહથી રહ્યામ આમથી અબીયા હૂવો,
અબીઆથી આસા અને આસાથી જુઓ;
યહોશાફાટ ઉત્પન્ન થયો શાફાટે ચોરામ,
ચોરામે ઉઝીયાહ અને ઉઝીયાહે ચોથામ.
વળી ચોથામે આહાઝને, હાઝે હઝકીયાહ થયો;
યાહથી મનાશ્શેહ; શ્શેહથી આમોન ભયો.

આમોને જનમાવીઓ સુત નામજ યોશીયાહ;
 બાબેલમાં બંદી થયો ત્યાં જન્મ્યો યખોન્યાહ;
 ન્યાહથી સલથાઈલ થાઈલથી ઝરબ્યાબેલ,
 બેલથી અબીહુદ થયો એલિયાકીમ કાબેલ.
 વળી કીમથી આઝોરને, ઝોરથી સાદુક જે;
 સાદુકથી આખીમને ખીમથી એલીહુદ છે.

એલીહુદથી પુત્ર થયો એલીઆઝર જે તે,
 ઝરથી તો માત્યાન અને માત્યાને પોતે;
 યાકુબને જનમાવીઓ યાકુબે યુસફ,
 મરિયમથી વિવાહ થયો સ્વામી જે યુસફ.
 વળી મરિયમથી ઈસુ થયો, યુસફથી નવ બાણીએ;
 ઈસુ ખ્રીસ્ત કુંવરીતણો, આદિ પુત્ર પ્રમાણીએ.

પેઠીઓની ગણતરી.

દોહરા.

ઈબ્રાહીમથી દેખીએ દાઉદ સુધી છેક;
 પેઠી કુલે ચૌદ છે, પ્રથમ ગણતી એક.
 દાઉદથી બાબેલના, બંધન સુધી જેહ;
 પેઠી ગણતાં ચૌદ છે, બીજી ગણના તેહ.
 બાબેલના બંધન પછી, ઈસુ ખ્રીસ્ત લગ ચૌદ;
 કુલે એંતાળીશ છે, ચૌદ, ચૌદ ને ચૌદ.

૨ પ્રકરણ.

ઝખાર્યાહ અને એલીસાબેત.

છાપા.

યહુદાહ મધ્યે રાજકાજ હેરોદ કરે છે,
 ઝખાર્યાહ ધુમધામ યાજકપદ ધરે છે;
 અબિયાહ કેરા વર્ગતણા યાજકને વતો,
 મંદિર મધ્યે વર્ગ પ્રમાણે સેવા કરતો.

તેની વહુ હાર્નની, દીકરીઓમાંની દીસે ;
મંદિરમાં કુળ દેવની, ભક્તિ કરતી દીલ વિષે.

અંને વર ને વહુ પ્રભુની ભક્તિ કરતાં,
ન્યાયી અને નિર્દોષ રીતે વિધિમાં ફરતાં ;
અંને વર ને વહુ, અતિશે ધરડાં હુતાં,
આવરદા પર્યંત કંઈ સંતાન નહોતાં.
એલીસાએ ન રહી વાંઝણી, વરવહુ એ સંતોષીએ ;
પુત્ર કે પુત્રી કંઈ નથી, વયમાં ડાસો ડાસી એ.

ઝખાર્યાહુને દર્શન.

રાગે મારૂ.

યરૂશાલેમ નગર શુભકારીરે,
રૂમી રાજ મહા બળ ધારીરે ;
રાજગૃહ અતિ આનંદ કારીરે,
ધર્મ ક્ષેત્ર મહિમામાં ભારીરે.
જેને સર્વ જનો વખાણેરે,
પરમ પવિત્ર ધામ અતિ માનેરે ;
તેમાં મંદિર ધામ અનુપરે,
સેવા કરવા આવે સહુ ભૂપરે.
મંદિર ઝળકે કંઈ મીનાકારીરે,
યરૂશાલેમનો મહિમા ભારીરે ;
સુંદર દયાસન શોભે ધણેરે,
રચ્યું ઘડતર સહુ સોનાતણેરે.
ધૂપ દાન દીપક બિરાજેરે,
વિવિધ પાત્ર કનકનાં જાજેરે ;
વિણા, વાંસળી, શિંગ બળવેરે,
રાગ તાલ મૃદંગમાં ગાવેરે.

વિવિધ પૂજા વિવિધ આરતિરે,
 હોમ યજ્ઞ સેવા દીન રતીરે ;
 યજ્ઞ હોત્ર સેવાના મર્મરે,
 વિવિધ રીતથી પાળે ધર્મરે.
 ધર્મ ધામ ધુરન્ધર લોકરે,
 સેવા કરવા આવે થોકે થોકરે ;
 જે કાર્ય યાજકનું પદ પામેરે,
 તે તેા મંદિર મધ્યે જામેરે.
 સેવા કાર્ય કરે વારાફરતીરે,
 સર્વ યાજક રીતી ધરથીરે ;
 એવે આગ્યેા ઝખાર્યાહનો વારેરે,
 દીપે અવસર અહો બહુ સારેરે.
 દીપે લવ્ય ધૂપાગ્નિ જ્વાળરે,
 સકળ સભા મળી છે બહારેરે ;
 કરે પ્રાર્થા પ્રભુની પ્રીતેરે,
 સર્વ મળીને એકજ ચિત્તેરે.
 આવી ઉભેા ઝખાર્યાહ યાંહીરે,
 કીધેા પ્રવેશ મંદિર માંહીરે ;
 નિરખી યાજક સભા રહી જાનીરે,
 ધરી હાથ વિષે ધૂપ દાનીરે.
 વેયું ધૂપ અગ્નિ મધ્યે તાબુરે,
 ઉભેા વેદીની જમણી બાજુરે ;
 એવે દર્શન દીકું ત્યાંવરે,
 નિરખી દૂત અચંખીત થાયરે.
 તેણે પેખી તત્કાળજ લીધારે,
 તે તેા અંતરમાં બહુ બાંહીધારે ;

- “હૃતે કહ્યું ડરે નવ ભાધરે,
તારી વિનંતીઓ સંભળાધરે.”
- “એલીસાએન પુત્રને જાણુશેરે,
તેનું નામ તું ચોહાન ભણુશેરે;”
- “તેને નિરખી જનો હર્ષ કરશેરે,
તું તો હર્ષાનંદે ફરશેરે.”
- “લઘુ બાળક જે પ્રસવશેરે,
પ્રભુ પ્રત્યે પરિપૂર્ણ થશેરે;”
- “તે તો દ્રાક્ષરસ નવ પીશેરે,
બાળાપણથી પવિત્ર દીસેરે.”
- “તે તો કરે ન સુરા પાનરે,
જેને મદિરાનું નહિ ભાનરે;”
- “તેના અંતરમાં પ્રભુ વસેરે,
શુદ્ધ આત્માએ ભરપુર થશેરે.”
- “તે તો યહુદીને ફેરવશેરે,
પ્રભુ મધ્યે ધણાને મેળવશેરે;”
- “તેને એલીયાનો આત્મા મળશેરે,
પ્રભુ પૂર્ણ પરાક્રમ ભરશેરે.”
- “તે તો બાળકાને કુળવશેરે,
માત પિતાનાં મન મેળવશેરે;”
- “તે તો ન્યાયીઓના પંથ શીખવશેરે,
ધણા નાસ્તિકાને જ્ઞાન મળશેરે.”
- “તે તો નિતિના ધારા ધરશેરે,
પ્રભુ અર્થે કુળો સિદ્ધ કરશેરે;”
- ત્યારે ઝખાર્યાહ બોલ્યો ત્યાંથીરે,
મને જણાય એ બધું શાથીરે?

હું તો ધરડો ખખ થયો છું રે;
હવે યૌવનમાંથી ગયો છું રે;

મારી વહુ ધણી વૃદ્ધ થઈ છે,
ગર્ભ ધારણની ઋતુ ગઈ છે.

હું છું ડોસો ન એ છે ડોસીરે,
કહો ભેષ જુએ શું ભેષિરે!

“ત્યારે દૂતે કહું સુણ ભાધરે,
એમાં નથી કશી નવાધરે.”

“નથી એટક નથી ખૂતરે,
હું છું ગાંધીએત્ર મહા દૂતરે;”

“હું છું દૂત પ્રભુ પ્રત્યક્ષરે,
ઉભો રહું છું નિત્ય સમક્ષરે.”

“હું તો આગ્યો પ્રભુથી આજરે,
તને સંદેશો દેવા કાજરે;”

“નિશ્ચે એ બંધી ખીના બનશેરે,
એલીસાએત પુત્રને જાણશેરે.”

“એ છે સુવાતાંનો સંદેશારે,
એમાં નથી કશો અંદેશારે;”

“તેની આપુ તને નિશાનીરે,
મારી વાતો તં નવ માનીરે.”

“તું તો મૂગો ન દિગ્મૂઢ રહેશેરે,
અવિશ્વાસથી શિક્ષા સહેશેરે;”

એવું કહી અદશ્ય થયોરે,
ત્યાંથી ઝખ્યાઈ મૂગો રહ્યોરે.

તેને લાગી મંદિરમાં વારરે,
વાટ ભેતાં ઉભાં સહુ બહારરે;

તેણે ઉઘાડ્યું મંદિર દ્વારે,
આવી ઉભો સભા મોઝારે.

ત્યાં તો સભા ખીચોખીચ જામીરે,
તેને જોતાં અચંપો પામીરે;

તેને પ્રશ્ન પૂછે ધરી પ્યારે,
તે તો જોલે ન તેણી વારે.

તેઓ સમજ્યા થઈ પ્રસન્નરે,
તેને થયું હશે દરશનરે;

તે તો ઈસારા કરતો હાથેરે,
કાંજે મૂંગો રહ્યો તે માટેરે.

તે તો શકે ન શબ્દ ઉચ્ચારીરે,
નિરખી હાસ્ય કરે નરનારીરે;

તેની ક્રિયા પરિપૂર્ણ યાતાંરે,
તે તો ઘેર ગયો હરખાતારે.

એલીસાએતને ગર્ભ.

દોહરા.

એ શુભ અવસર વિતતાં, વિખરાયાં નરનાર;
એલીસાએત ઉદરે, ગર્ભ રહ્યો નિરધાર.

પાંચ માસ તો સુંદરી, ગુપ્ત રહિ નિજ ઘેર;
જોલી મુખથી જોલ તે, સમજે રૂડી પેર.

પ્રભુએ મહેલું ટાળવા, કીંતી મુજબર મહેર;
પુત્ર રૂડો પ્રસવશે, થાશે લીલા લહેર.

૩ પ્રકરણ.

મરિયમને દર્શન.

નાઝારેથ.

હોહરા.

યરુશાલેમ	શહેરની,	દક્ષિણ	સરહદ	બહાર ;
નગર એક	રળીઆમણું,	નાઝારેથ		નિરધાર.
છે ઉંચું	ગિરિશંગ આ,	સુંદર	શામે	વાટ ;
ચઢીએ	તેની ઉપર,	નિરીક્ષણને		માટ.
પ્રથમ દષ્ટિ	ફેંકજે,	પશ્ચિમ દિશા		પાર ;
સ્ફટિકસમ ઝળકી	રહ્યો,	જળનિધિ		આવાર.
ઉંચા આ	ગિરિશંગથી,	દીસે	ફિનારો	દૂર ;
ગાજે જ્યાં	ગંભીર મધુર,	મધ	સાગરનું	પૂર.
દિવ્ય ભૂમિને	આંગણે,	મધુર	ગાન	ગવાય ;
મુણતાં સ્વર નિજ	અંતરે,	અદ્ભુત	રસ	છલકાય.
સૃષ્ટિ સુંદરતા	જુઓ,	ધરતી ઈશ્વર		ધ્યાન ;
દક્ષિણે દેખાય	છે,	મનહર આ		મેદાન.
સ્મિત કરંતી	આંખડી,	ફરકે	છે	ચોફેર.
મંદ મંદ અનિલની,		આવે	આશી	લહેર.
સૃષ્ટિ સૌંદર્ય	જુઓ,	આ ઉપવન		મોઝાર ;
નવ પદ્મવ તર	દીપતાં,	અંછર		અપરંપાર.
કપોત પક્ષી	વૃક્ષમાં,	લલકારે	નિજ	ગાન ;
મુણતાં અંતર	ઉપજે,	નૃતિકાને		તાન.
લોટણ પક્ષી	પુષ્પમાં,	ઝલતું	નિત્ય	જણાય ;
જ્નેતાં પુષ્પ તુજ	મુખડે,	મીઠું	સ્મિત	લહેરાય.

વિહંગના આલાપમાં, ભૂલે ગવૈયા ભાન ;
 ગાંધર્વોના કંઠનું, ઉતરે હાં અભિમાન.
 કુસમો વિધ વિધ રંગનાં, ખીલ્યાં સુદર પુલ ;
 તરણી આ તુજ આગળે, તરણને જે તુલ.
 ખીલ્યાં પુષ્પો અવનવાં, વહે સુગંધ અમૂલ ;
 શું કરશે તુજ આગળે, પારિજાતક પુલ.
 નહાનકડી આ નદ જુઓ, મહાલે વન મોઝાર ;
 મંદ મંદ હાસ્ય વિનોદમાં, વહેતી અમૃતધાર.
 વન વન, કુંજ કુંજ ક્ષેત્રને, લીલાં ખીડ જણાય ;
 દાઉદ ઘેટાં ચારતો, આ ઉપવનની માંહ.
 ચૂમે છે આકાશને, ઉંચા પર્વત દૂર ;
 વિધ વિધ રચનાથી ભરી, પૂર્વ દિશા ભરપુર.
 ઉતર જાણુ દીપતી, પર્વત ફરી હાર ;
 ગગન ચુમ્મીત શિખરો, દીસે અપરંપાર.
 આ ગિરિશંગની ઉપરે, જૈતુન વૃક્ષ ભરપુર ;
 નિલવર્ણી આકાશને, આલિંગે નિજ ઉર.
 વેલી વિધ વિધ ભાતની, વળગી જૈતુન વૃક્ષ ;
 સતી પતિના અંગને, આલિંગે પ્રત્યક્ષ.
 સ્પર્શે આ ધન વાદળી, વૃક્ષઘટા ધનધાર ;
 નાચે વન પશુ પંખીઓ, ઉઘ્ર મચાવી શોર.
 ઉંચા આ ગિરિ શંગથી, જુઓ તળેટી પાસ ;
 નિર્મળ ઝરણાં નીરનાં, ઝરતાં આ ચોપાસ.
 મધમાખી રસ સિંચતી, મધ સંગ્રહને માટ ;
 રચતી ઉડા ખડકમાં, મધપૂડા ભલીભાત.
 આજુબાજુ કુંગરા, કુંગરા મધ્યે ગામ ;
 તે પરથી સ્ફુળે પડયું. “ પહાડી મુલક ” નામ.

રે! નાસ્તિક તું આ સ્થળે, ધર એસીને ધ્યાન ;
 કુદરતના કર્તા વિષે, મળશે તુજને જ્ઞાન-
 એ સહુ શોભા બહારની, દિવ્ય ભૂમિ સુપાત્ર ;
 અંતર શોભા આગળે, કુદરત કાણજ માત્ર ?
 વસતી પ્રાચીન કાળથી, આશીર્વાદીત કામ ;
 પ્રભુના આશીર્વાદથી, આશીર્વાદીત ભોમ.
 મુસાફરોએ ગ્રંથમાં, લખીઆ છે શુભ લેખ ;
 આ સ્થળ જોતું જગતમાં, નથી મનોહર એક-
 તેા પણ લખીયું શાસ્ત્રમાં, જોતાં એમ જણાય ;
 ઉંચ લોકોની દૃષ્ટિએ, અધમ નગર ત્રેખાય.
 દીસે જન અજ્ઞાનીઓ, ભાવે ભણુતા કોક ;
 “નાઝારી” કહી નીંદતા, અન્ય નગરના લોક.
 વિધ વિધ કુળના લોકની, મિશ્રિત વસતી મૂળ ;
 શ્રેષ્ઠ ગણાતું સર્વથી, દાઉદ કુરૂ કુળ.
 તે કુળની એક કન્યકા, વસતી પુર મોઝાર ;
 મરિયમ નામે યુવતી, શુદ્ધ કુમારી નાર.
 તેમજ વળી તે કુળનો, નાઝારેથ મોઝાર ;
 યુસફ નામે એકજણ, વસતો તેણી વાર.
 સંપત નહોતી સામટી, નર બહુ નીતિવાન ;
 સૂતારનો ધંધો કરી, કરતો નિજ ગુજરાન.
 સગપણ રૂડાં સાંધીયાં, એજ પુરૂષની સાથ ;
 વિવાહ થયા વિણ તેહનો, વચમાં બની એક વાત.
 ઉતર્યો દૂત આકાશથી, નાઝારેથ મોઝાર ;
 દર્શન દીધું નારને, વરણું વિગતવાર.

મરિયમને દર્શન.

બનનશો.

- તું સાંભળ હે શુભ નારી, મરિયમ તુજને બલિહારી ;
 ધન્ય ધન્ય જનુની ભારી, મરિયમ તુજને બલિહારી. ટેક.
 “અહો ! કૃપા પામેલી નારી, તને ક્ષેમકુશળ આવારી ;”
 “રહે શાન્ત અને સુખકારી.” મરિયમ.
 “તને પુત્રની પ્રાપ્તિ થશે, દેવકુંવર તુંથી જનમશે ;”
 “અહો ! ગર્ભતાણી ધરનારી.” મરિયમ.
 “રૂંડું ગુણીયલ નામ ગણી લે, ઈસુ પુત્ર સુપુત્ર ભણી લે ;”
 “ધન્ય સુત પુનિત કુમારી.” મરિયમ.
 “તેનું રાજ સનાતન રહેશે.” દિવ્ય તોજ શિરોમણી બેસે ;”
 “જેમ શાશે રવિ સુખકારી.” મરિયમ.
 તવ રમા ઘણું ગભરાણી, સુણી પ્રમુખ દૂતની વાણી ;
 થઈ મૂર્ચ્છિત તે અતિ ભારી. મરિયમ.
 આતો દિવ્ય પુરૂષ ડોઝ દીસે, અહો ! કેવી કુશળતા હોશે ?
 કરે તર્ક ચિતર્ક વિચારી. મરિયમ.
 હું હું કન્યા શુદ્ધ કુમારી, માંડે શિયળ સાચવનારી ;
 પુત્ર વાત ભણો શું ભાળી, મરિયમ.
 મેં નથી પુરૂષને જાણ્યો, નથી સંસાર સુધારસ માણ્યો ;
 ક્યાંથી ગર્ભ રહે પરવારી ? મરિયમ.
 “ઓ રૂડી રમા, તું ડર મા. આ તર્ક ચિતર્કો ધર મા ;”
 “હું છું દૂત પ્રભુનો ભારી.” મરિયમ.
 “નારી સગી જ્ઞેને સુખ પામી ધરી ગર્ભ અને દુઃખ વામી ;”
 “તું છે યાવન વેવીશાળી” મરિયમ.
 “પ્રભુ પૂર્ણ પરાક્રમ ભરશે તમે પર આચ્છાદન કરશે ;”
 “થશે પુત્ર પિતા વિણ નારી” મરિયમ.

“કા કાર્ય પ્રભુનું ન કાર્યું સદા વેળુ પ્રભુનું સાચું;”

“શાને સંદેહ રાખ કુમારી?” મરિયમ.

“રહે સુખી સુગર્માં જોહ, પ્રભુ સંગતમાં તુજ છેહ;”

“લહે ક્ષેમકુશળ સ્વીકારી.” મરિયમ.

થયો અદશ્ય એવું કહી, મરિયમે વાતો દીઝ ગ્રાહી;

થશે કાર્ય સિદ્ધિ અવસારી. મરિયમ.

અહો! અદ્ભુત ગતિ પ્રભુ તારી, લીધી અજાણે આજ ઉદ્ધારી;

દીનાનાથ હું દારી તમારી. મરિયમ.

૪ પ્રકરણ.

મરિયમ અને એલીસાબેતની મુલાકાત.

ગરબી.

મા પહાડી તે દેશમાં સંચર્યાં, મા મેરીરે;

ગયાં સત્વર યહુદા દેશ, બાળ કુમારીરે.

ગયાં એલીસાબેતને ઘેર, માતા મેરીરે;

કહ્યા ક્ષેમકુશળ રૂડી પેર, બાળ કુમારીરે.

સખી! ભેટયાં અન્યો અન્ય, માતા મેરીરે;

લીધાં આલિંગન ચુંગન, બાળ કુમારીરે.

સુણ એલીસાબેતના સાદ, માતા મેરીરે;

જાણે મધુર મોરના નાદ, બાળ કુમારીરે.

આ કૃપા તે મુજને કેમ? માતા મેરીરે;

મારા પ્રભુની મા કહે ક્ષેમ!! બાળ કુમારીરે.

સખી! તારા તે ફળને ધન્ય! માતા મેરીરે;

સખી! તારા ઉદરને ધન્ય! બાળ કુમારીરે.

તુજ કુળદીપકને ધન્ય! માતા મેરીરે;

અહ તારીમાં તજને ધન્ય! બાળ કુમારીરે.

સખી ! માઈ ઉદર નિહાળ, માતા મેરીર;
 એમાં બાગક લે છે કાળ ? બાળ કુમારીર.
 તુજ દર્શનથી થેલું બને, મા મેરીર;
 તને નિરખી હર્ષ ન માય, બાળ કુમારીર.
 એ પ્રીતિતણું શાં ગેલ ? માતા મેરીર;
 શો અજબ પ્રભુનો ખેલ ! બાળ કુમારીર.

મરિયમની સ્તુતિ.

ગરખી.

સખી ! મારે હૈયે હર્ષ ન માય, કે પ્રભુ મારે આંગણેરે લોલ !
 સખી ! મારા અંતરમાં આનંદ ! કે પ્રભુ મુજ પારણેરે લોલ !
 સખી ! મને સઘળા કહેશે ધન્ય ! પ્રભુને કારણેરે લોલ !
 સખી ! મારી આંખલડીમાં તેજ ! પ્રભુને તારણેરે લોલ !
 સખી ! મુજ સેવકણીની સહાય ! કીધી બહુ હેતથીરે લોલ !
 સખી ! મુજ અજગાનો આધાર ! થયો પ્રભુ પ્રીતથીરે લોલ !
 સખી ! જેના અંતર માંહે બીક ! પ્રભુની પ્રીતથીરે લોલ !
 સખી ! એવાં દીનજનોને ઉચ ! કીધાં બહુ રીતથીરે લોલ !
 સખી ! મારા પૂર્વજના આશીષ ! પ્રભુને સાંભર્યાંરે લોલ !
 સખી ! મારે માટે મોટાં કાર્ય ! પ્રભુએ બહુ કર્યાંરે લોલ !
 સખી ! જેને ગર્વિષ્ટોના ગર્વ ! ઉતાર્યો આજથીરે લોલ !
 સખી ! જેને સરદારોને હેઠ ! ઉતાર્યાં રાજથીરે લોલ !
 સખી ! જેને રંક બન્યા કંઈ રાય ! પ્રભુને કારણેરે લોલ !
 સખી ! એવા જગતોદ્ધારણુહાર ! પ્રભુ મુજ પારણેરે લોલ !
 સખી ! જેને શ્રીમંતોના હાલ ! પ્રભુને વિસર્યાંરે લોલ !
 સખી ! જેને ભૂખ્યાને ભોજન ! પ્રભુએ પીરસ્યાંરે લોલ !
 સખી ! મારા ઉદરમાં એ ગર્ભ, પવિત્ર નર ભાણથુરે લોલ !
 સખી ! જેનું નામ ઈમાનુએલ, પરમપદ પામથુરે લોલ !

વિયોગ.

દોહરા.

ત્રણ મહિના લગ તે સ્થળે, મરિયમ રહી મેમાન;
ત્રણ મહિના ત્રિત્યા પછી, ગર્ધ પોતાને સ્થાન.

૫ પ્રકરણ.

યુસફને દર્શન.

રાગ મારૂ.

ઈસુ ખ્રીસ્ત જનમીએ જેમરે, તેનું વર્ણન લખીએ તેમરે;
તેની મા હતી મરિયમ બાપરે, સાંધી યુસફ જોડે સગામરે.
તેને સ્પર્શ થયો નથી એવરે, ગર્ભવંતી કરી પ્રભુ દેવરે;
પ્રભુ પવિત્ર આત્મા થકારે, મરિયમ કુમારી થઈ ગર્ભવતીરે.
એવે જાણી યુસફે વાતરે, તેણે શંકા ધરી દિલસાથરે;
તેણે તત્ત્વ ન લીધું તપાસીરે, તેતો થયો અંતરમાં ઉદાસીરે.
તેણે વિધ વિધ રીતે વિચાર્યુંરે, અંતે મૂકી દેવા દિલ ધાર્યુંરે;
એવે સ્વપ્ન થયું સુખકારીરે, ડ્યોં યુસફ દૂત નિહાળીરે.
“દૂતે કહ્યું ડરો નહિ ભાપરે, સુણ વધામણી સુખદામરે.”
“યુસફ દાઉદકેરા સુતરે, હું છું દિવ્ય પ્રભુનો દૂતરે;”
“તારી વહુથી રખે તું ડરતોરે, રખે મૂકી દેવાનું કરતોરે.”
“તેને ગર્ભ રહ્યો જે બુન્દરે, પ્રભુ પવિત્ર આત્માથી ખુદરે;”
“ધરો શંકા ન યુસફ કાંમરે, એ છે પૂર્ણ પવિત્ર બાપરે.”
“ફડો પુત્ર તેણી પ્રસવશેરે, જેનું નામ તું ઈસુ ધરશેરે;”
“તેતો પાપીનું કલ્યાણ કરશેરે, એમ ભવિષ્ય પુરૂં પડશેરે.”
“જુઓ કુમારી ગર્ભિણી થશેરે, ગર્ભવંતી થઈ પુત્ર જાણશેરે;”
“જેનો અર્થ ધરો મુખ પાઠેરે, પ્રભુ રહશે સદા અમ સાથેરે.”

એવું કહી અદૃશ્ય થયોરે, ત્યાંથી યુસફ જાગી ગયોરે ;
 તેણે વાત રૂઢેમાં ધારીરે, દીધી શંકા સર્વ નિવારીરે.
 વહુને તેડી લાવ્યો નિજ ઘેરરે, તેને સંભાળે રૂડી પેરરે ;
 તેતો રહેતી સદા વર સાથેરે, તેને જાણી નથી નિજ નાથેરે.

૬ પ્રકરણ.

યોહાનનો જન્મ અને સુંનત.

ગાડીની દેશી.

એલીસાએત જાણી રૂંડા પુત્ર, સગાં સંબંધીને ઘરસૂત્ર ;
 સુણી મળવાને આવ્યા ધાઈ, દર્શન કરવાને દીધી વધાઈ.
 પ્રથમ માસને પ્રથમ વર્ષ, કરી દર્શન પામ્યાં હર્ષ ;
 એમ આઠ દિવસ વહી ગયા, સુંનત કરવાને તમર થયા.
 તેની સુંનત કરવાને માટે, ગયાં મંદિરમાં સહુ સાથે ;
 તેના નામની ચર્ચા ઉડી, તેની માતા સર્વે પર રૂડી.
 કાઈ કહે ધરો ઝખાયાંહ, તવ એલીસાએતે વાયાં ;
 તેણે કહું તેઓને આમ, ધરો યોહાન રૂંડું નામ.
 ત્યારે સગાં સહુ ખળખળી ઉઠ્યાં, સર્વે એલીસાએત પર રૂઠ્યાં ;
 એવું નામજ લાવીરે ક્યાંથી ? તારાં સગાં મધ્યે તો એ નથી.
 સર્વ ઇસારે પિતાને પૂછે, એનું નામ ધરાવવું શું છે ?
 તેણે મંગાવી પાટી ને પેન, તેનું નામ લખ્યું યોહાન ;
 એમ લોક અચંપો પામે, સુણી યોહાન વિચિત્ર નામે.
 એવે આશ્ચર્ય નૌતમ થયું, તેનું મુખડું ત્યાં ઉઘડી ગયું ;
 તેની જીભલડી થઈ ધૂટી, તેણે કીધી ઇશ્વરની સ્તુતિ.
 તેની વાણી સુણી ખૂમ જાગી, સર્વ રહેવાસીને ખીલીક લાગી ;
 સર્વ શ્રોતાજને કહું ભાઈ, કેવો પુત્ર થશે જગમાંડી ;
 એવું અદ્ભુત નામ જે ધરશે, કેવાં અદ્ભુત કૃત્ય તે કરશે ?

ઝખાર્યાહની સ્તુતિ.

ટાહરા.

ધસાએલનો દેવજે, મહાન મહિમાવાન ;
 શ્રેષ્ઠ મનાએ સર્વદા, ગૌરવ સ્તુતિ માન ;
 હે પ્રભુ, તેં નિજ લોકને, સંભાર્યાં ભક્તીભાત ;
 યોગ્ય સમે નિજ દાસની, લીધી મુલાકાત..
 હે પ્રભુ, તેં નિજ લોકનો, કીધો પ્રજ્ઞોદ્ધાર ;
 એ યાદી ઉર રાખતાં, વંદીએ વારંવાર..
 સદ્ભક્તો નિજ મુખથી, વદતા આવ્યા જોહ ;
 શુભ વચનો પુરાં કર્યાં, મુજ સન્મુખ સહુ તેહ.
 દર્શાવ્યું નિજ હસ્તથી, દાઉદ કુળ મોઝાર ;
 ઉભું કીધું ઇશ્વરે, શિંગ મહા મુખકાર..
 શત્રુને સંહારવા, દેખી કરવા દૂર ;
 આપણને ઉગારવા, તારણ કીધું પુર..
 પૂર્વજ પ્રત્યે ભાખતો, વચનો વારંવાર ;
 પૂર્ણ દયા દર્શાવવા, સંભાર્યાં ઇકરાર..
 ઇચ્છાહીમની આગળે, સોગન ખાધા જોહ ;
 તે સોગન સંભારતાં, અંતરવ્યાકુળ તેહ..
 વૈરીને વિખેરવા, દેખી કરવા દૂર ;
 શત્રુને સંહારવા, અંતરમાં આતુર..
 શત્રુઓના હાથથી, છોડાવ્યા નિજ ભક્ત ;
 નિર્ભયતાથી સેવીએ, ઇશ્વરને હરવખત..
 ન્યાયીપણું ને શુદ્ધતા, સેવાનો શંગાર ;
 આયુષ્યભર સેવા કરે, સેવક નર ને નાર..

અખાર્વાહુતું ભવિષ્ય.

ભૈરવ.

(ભગ મુજ બહાલા ખાળ.)

અને એ છોકરા, તું આજ, ભવિષ્યવાદી કહેવાશે;
પરાતપરના પવિત્ર માર્ગ, ઉપર નિરંતર ચાલશે.—ટેક.
પોતાના લોકના તારણ કાજ, પાપોની માફી મળવા આજ;
પ્રભુનો માર્ગ શીખવવાજ, ઘણી દયા દર્શાવશે.—અને.
મરણુછાયામાં બેઠેલાં, અંધકારમાં પેઠેલાં;
રણુંતાં સંકટ વેઠેલાં, અરણોદય પ્રગટાવશે.—અને.
અયુદ્ધો કરશે બ્રાન્તિ ત્યાગ, અડિયલો કરશે પશ્ચાત્તાપ;
પ્રભુનો જડશે શાન્તિમાર્ગ, તૈયારી તું કરાવશે.—અને.

૭ પ્રકરણ.

ઈસુ ખ્રીસ્તનો જન્મ.

જન્મભૂમિ.

રામશ્રી.

(પછી શામળાઓજ બોલીઆ.)

તું સાંભળ એક વૃત્તાંત, સજની મારી રે;
છે પશ્ચિમ રૂડો પ્રાંત, આનંદકારીરે.

છે દેશ યહુદા એક. સજની.
જ્યાં વિધ વિધ વસ્તુ અનેક, આનંદકારીરે.

છે ડુંગરીયાળો દેશ, સજની.
જ્યાં લીલાં ખીડ વિશેષ, આનંદકારીરે.

છે પર્વત હારો હાર, સજની.
જ્યાં વહે છે અમૃતધાર આનંદકારીરે

છે જૈતુન નામે પહાડ, સજની.
જ્યાં જૈતુન રૂડાં ઝાડ આનંદકારીરે.

છે યદન નદ સુખકાર, સજની.
 જ્યાં ઝાડીનો વિસ્તાર આનંદકારીરે.
 છે આલોન એરેજ વૃક્ષ, સજની.
 છે ગુલછડીઓ પ્રત્યક્ષ આનંદકારીરે.
 છે સિંહ વિનાશક કુર, સજની.
 છે મૃત સરોવર દૂર આનંદકારીરે.
 છે ઉભાં ખેતર જ્યાંય, સજની.
 જ્યાં પર્વત ઉડી ખાઈ આનંદકારીરે.
 છે વાડીનો વિસ્તાર, સજની.
 જ્યાં પુષ્પ અનેક પ્રકાર, આનંદકારીરે.
 છે વૃક્ષ ઘટા ઘનધોર, સજની.
 જ્યાં પક્ષી ચિત્ત ચક્રાર આનંદકારીરે.
 છે દાડમ, અંજીર, દ્રાખ, સજની.
 જ્યાં મંડપ દારે આંખ આનંદકારીરે.
 છે કરીઆણું તૈયાર, સજની.
 છે ક્યારા ખુશખોદાર આનંદકારીરે.
 છે જંગલનો રૂઆળ, સજની.
 જ્યાં શારોનનાં ગુલાબ આનંદકારીરે.
 છે મેંદી વન મોઝાર, સજની.
 છે હરણાંનો વિહાર આનંદકારીરે.
 છે પંખી વિવિધ અમોલ, સજની.
 સહુ કરતાં ગાન કલ્પોલ આનંદકારીરે.
 છે યરૂશાલેમ શહેર, સજની.
 જ્યાં પર્વત રૂડી પેર આનંદકારીરે.
 છે રાજનગર પ્રખ્યાત, સજની
 છે રાજભૂવન ભલીભાત આનંદકારીરે.

છે રૂમી કેરે રાજ, સજની.
 છે સુશોભિત શિર તાજ આનંદકારીરે.
 છે ઔગસ્તસ સરકાર, સજની.
 છે મૂળ અટક કાયસાર આનંદકારીરે.
 છે ઔગસ્તસનો ત્રાસ, સજની.
 છે રૂમ નગરમાં વાસ આનંદકારીરે.
 છે હેરોદ રાજ જોડ, સજની.
 છે ખંડિયો રાજ તેહ આનંદકારીરે.
 છે અન્ય વિભાગો જ્યાંય, સજની.
 ત્યાં હાકેમ ચૂકવે ન્યાય આનંદકારીરે.
 છે બેથલેહેમ ગામ, સજની.
 છે પુરાતન સુખધામ આનંદકારીરે.
 છે મેદાનો વિશાળ, સજની
 છે સકળ દેશ રસાળ આનંદકારીરે.

જન્મ.

કુંડળીઓ.

મહારાજ ઔગસ્તસે, ઠરાવ કીધા આમ ;
 મુજ હદનાં સહુ માણસો, નોંધાવે નિજ નામ,
 નોંધાવે નિજ નામ, પ્રજાનાં સર્વ મનુષ્યો ;
 જઈ પોતાને ગામ, નામ નોંધાવી લેશે.
 કુરેનિયસ સુરિયાતણો, હાકેમ જે કહેવાઈ ;
 પ્રથમ ગણત્રી તેહના, સમયમાં લેવાઈ.
 સમયમાં લેવાઈ, પ્રજાની ગણના કરતાં ;
 પોત પોતાને ગામ, ગયા સહુ લોકો ડરતા.
 યહુદાહ મધ્યે ગામ જે, દાઉદનું ભખાય ;
 બેથલેહેમ રણીઆમણું, યુસફ પહોંચ્યો ત્યાં.

યુસફ પહોંચ્યો ત્યાંય, નગર નાઝારેથમાંથી ;
 વેવીશાળી વહુ દીસે, સંકટમાં સાથી.
 મરિયમ ગર્ભિણી હતી, સમય થતાં તત્કાળ ;
 પુત્ર પ્રથમ જન્મ્યાવે, લુગડે વિંટયો બાળ.
 લુગડે વિંટયો બાળ, ગભાણે સુતો જોતી ;
 ધર્મશાળાની માંદા, જરાએ જગ્યા નહોતી.

[ધસુ મસીહની દીનાવસ્થા.]

રાગ મારૂ.

જે છે દેવકુંવર અદશ્યરે,	તેણે ધરી પ્રતિમા દશ્યરે ;
જે છે દેવકુંવર અવિકારીરે,	તેણે ધરી પ્રતિમા વિકારીરે.
જે છે દેવકુંવર અવિનાશીરે,	તેણે ધરી પ્રતિમા વિનાશીરે ;
જે છે દેવકુંવર અતિ શુદ્ધરે,	તેણે ધરી પ્રતિમા વિશુદ્ધરે.
જે છે દેવકુંવર અધિકારીરે,	તેણે પ્રભુતા સર્વ વિદારીરે ;
જે છે દેવકુંવર મહારાજરે,	તેણે વૃથા ગણી નિજ લાજરે.
જે છે દેવકુંવર મહિમાવાનરે,	તેણે સ્વીકાર્યું ગર્ભસ્થાનરે ;
જેના નથી સમાવેશ ક્યાંહીરે,	તે તો રહ્યો ઉદરની માંદરે.
જેનું નિર્મળ સૂક્ષ્મ શરીરરે,	તેણે ધર્યું માંસ રૂધિરરે ;
જે છે દેવકુંવર અનુપરે,	તેણે ધર્યું બાળ સ્વરૂપરે.
જેનું દિવ્ય અલૌકિક સ્થાનરે,	તેણે સ્વીકારી અંત્ય ગભાણરે ;
જે છે દેવકુંવર શિર તાજરે,	તે તો સુતો ગભાણે બાજરે.
જેના અંતરમાં અતિ સ્નેહરે,	તેણે ધરી માનવ દેહરે ;
જેણે વચન દીધાં અવિકારીરે,	તેણે માનવ દેહ સ્વીકારીરે.
જે છે દેવકુંવર સદ્ગુણરે,	તેણે પાળ્યું વચન પુરેપુરે ;
જે છે દેવકુંવર અતિ ભિન્નરે,	તેણે ધરી પ્રતિમા દીનરે.
જેને ભણે અદશ્ય દૂતોરે,	તે તો અજાણી સોડે સુતોરે ;
જે છે દેવકુંવર રૂઠું દાનરે,	તે તો કરે અહો ! પય પાનરે.
જેના અવાજે અંતરિક્ષ રૂંધેરે,	તે તો માતૃ હસ્તે નીત જૂલેરે ;

જેનું આચ્છાદન અતિ જંગરે,
 જેના સ્પર્શ વિદ્યુત ચમકેરે,
 જે છે અખંડાનંદજ કારીરે,
 જેની આશાએ પર્વત કાંપેરે,
 જેની વાણીએ પૃથ્વી હાલેરે,
 જેની ધાકે અરિષ્ટો ધુજેરે,
 જેને સૈન્ય સલામી ભરતુંરે,
 હવે ધારે યહુદીઓ એવુંરે,
 મશીહ પ્રગટ થશે જ્યારે,
 જુઓ મશીહ જનમશે નેટરે,
 તે તો જન્મે અનુપમ ઠામરે,
 તે તો પ્રગટ થશે જ્યારેરે,
 તે તો ધરશે સોનાનો દંડરે,
 તે તો રાજ્યાધિકારજ ધરશેરે,
 તે તો કાપે અમારાં કળ્પરે,
 તે તો સ્વતંત્ર અમને કરશેરે,
 મશીહ પ્રગટ થયો જ્યારેરે,
 જેને એવી એવી અભિલાષરે,
 તેને નિરખ્યો તેઓએ જ્યારેરે,
 જેઓ દૈહિક રીતે જુએરે,

તેનું લૂગડે લપેટયું અંગરે,
 તેની કામળ કાયા કંપેરે;
 તે તો રૂદન કરે છે ભારીરે,
 તેને અબળા નિજ ઉરે ચાંપેરે;
 તે તો દીનાવસ્થાએ મહાલેરે,
 તેની કદર કે નવ ખુજેરે;
 તેનું દર્શન કે નવ કરતુંરે,
 મારે સ્હેજ તમોને કહેવુંરે;
 અતિ ઉત્તમાવસ્થાએ ત્યારે,
 કાઠ પટરાણીને પેટરે;
 મહા શ્રેષ્ઠ મનોહર ધામરે,
 અન્ય પ્રજા થરથરશે ત્યારેરે;
 રૂમી સામે ઉઠાવે બંડરે,
 રૂમી પ્રજાનો સંહાર કરશેરે;
 તે તો રૂમી સત્તા કરે નળરે,
 સર્વ યહુદીને હક મળશેરે;
 ધરી દીનાવસ્થા બહુ ત્યારેરે,
 તે તો થયા અંતરમાં ઉદાસરે;
 નિજ મુખડાં મરડ્યાં ત્યારેરે,
 તે તો આત્મિક વસ્તુ ખુએરે.

૮ પ્રકરણ.

ભરવાડોને દર્શન.

રામશ્રી.

(પછી શામળીઓજ બોલીઆ.)

અદ્ભુત એક વૃત્તાંત, સખી! સહુ સાંભળીએ;
 છે શિઆળાની રાત, કદી નવ વિસરીએ. ટેક.

છે ભરવાડોનો ઝોક, સખી.

છે ઘેટાં થોક થોક. કંદી.

છે ખેતર મધ્યે વાસ, સખી.

છે વાઘ વરનો ત્રાસ. કદી.

તે સાચવતા નિજ મેષ, સખી.

કંઈ અદ્ભુત દીપે વેશ. કદી.

ત્યાં ઉધડીઆં આકાશ, સખી.

ને પ્રગટયો દિવ્ય પ્રકાશ. કદી.

ત્યાં ચમકે છે ભરવાડ, સખી.

ને ઘેટાં નાંખે ત્રાડ. કદી.

અહો! દૂતજ ઉતર્યોં જ્યાંય, સખી

ને ગૌરવ ચમક્યું ત્યાંય. કદી.

અહો! નિરખી આ વિપરીત, - સખી.

છે ભરવાડો ભયભીત. કદી.

અહો! દૂતે કીધું ત્યાંય, સખી

રે બીહીશો નહિ મનમાંય. કદી.

જુઓ મને હું દૂત છું, સહુ

કહું વાત મહા સુખકાર. કદી.

અહો! દે છે શુભ વર્તમાન, સખી

ને ધરીએ અંતર ધ્યાન. કદી.

દાઉદ કેરા શહેરમાં, સહુ

પ્રભુ ઇસુ જનમ્યો આજ કદી.

આજે તમારે તેહનું, સહુ

જનું દર્શન કરવા કાજ. કદી.

છે સર્વ જગતને માટ, સખી.

પણ રાખે રૂદીએ વાત. કદી.

અહો! કરશે તે કલ્યાણ, સખી.

છે જગનો તારણહાર. કદી.

અહો! તેહતણી નિશાણીઓ, સહુ.

છે લૂગડે વીટેલ ખાળ. કદી.

અહો! શયન કર્યું ગલાણમાં, સહુ.

છે નમ્ર સ્વરૂપ પ્રતિપાળ. કદી.

અહો! દીધાં એ નિશાણ, સખી.

પંજી પામ્યા અંતર્ધાન. કદી.

અહો! તેવામાં તત્કાળ, સખી.

ત્યાં પ્રગટ્યા દૂત અપાર. કદી.

અહો! ગાએ ગાન મધુર, સખી.

ને યાદી ધરીએ ઉર. કદી.

અહો! દૂતોના ઉદ્ગાર, સખી.

છે ઈશ્વર સ્તુતિયાર. કદી.

દૂતોનું ગાયન.

અરખી.

(ગરબે રમવાને ગોરી નીસર્યોરે.)

બોમ મંડળેથી અમે ઉતર્યોરે લોલ !

આકાશ પ્રભુનું સુખધામ !

દિવ્ય ચંદનીરે લોલ !

આવી નાતાલ, ગાન ગાઇએરે લોલ !

આજે મળ્યાં સહુ સ્નેહમાંરે લોલ !

આજે મળ્યો આનંદ.

ભોમ વાસિનિરે લોલ ! આવી.

આજે ધૂમે દૂત, સ્વર્ગમાંરે લોલ !

લેતા નથી વિશ્રામ.

બોમ વાસિનિરે લોલ ! આવી.

ગાન ગાતા સ્વર્ગ થકી. ઉતર્યા રે લોલ !

સુણો રચારી લોક

સીમ વાસિનિરે લોલ ! આવી.

પરમ ઉંચામાં દેવને મહિમા રે લોલ !
મનુષ્યે મધ્યે સ્વસ્થ.

ઉર વાસિનિરે લોલ ! આવી.
પાવન થઈએ, દર્શનથી રે લોલ !
એ છે ઈમાનુએલ.
સ્વર વાસિનિરે લોલ ! આવી.

ભરવાડોનો હુર્ષનાદ

તથા

દર્શનની આતુર અપેક્ષા.

સવૈયા એકત્રીસી.

એ શુભ રીતે ગાયન કરતા,	દૂતો સર્વ અદૃશ્ય થયા ;
અંતરમાં વિસ્મિત થઈને,	ભરવાડો ત્યાં જોઈ રહ્યા.
અંતે તો સહુ બોલી ઉઠ્યા,	હુર્ષાનંદે એક અવાજ ;
ચાલો આપણુ જઈએ સત્વર,	બેથલેહેમ મધ્યે આજ.
વધામણી આવી છે આજે,	વાદળથી ભૂલોક ભણી ;
વધામણી આવી છે આજે,	દેવ કુંવરના જન્મતણી.
પ્રભુએ આપણને આપેલો,	સંદેશો સ્વીકારી રાજ ;
ચાલો આપણુ જઈએ સત્વર,	બેથલેહેમ મધ્યે આજ.
દેવકુંવરનું દર્શન કરતાં,	અંતરમાં ઉપજે આનંદ ;
દેવકુંવરનું દર્શન કરતાં,	પ્રાપ્ત થશે શાન્તિ સુખકંદ.
શાન્તિ દાતા દેવકુંવરનું,	પ્રીતે દર્શન કરવા કાજ.
ચાલો આપણુ જઈએ સત્વર,	બેથલેહેમ મધ્યે આજ.
દૂતોએ આપી છે આજે,	નિશાણીઓ સઘળી ગુણસાર ;
ગભાણુમાં સૂતેલું જોશો,	લૂગડે વીટેલું શુભ બાળ.
પાદરથી મંદર સુધીના,	અંતરનું કાઠી અંદાજ ;
ચાલો આપણુ જઈએ સત્વર,	બેથલેહેમ મધ્યે આજ.

એમ કહી ઉપાડી ખંધે, વાંકલડી લાકડીઓ હાથ.
ગાયન કરતા ને વિચરતા, મધરાતે ભરવાડો સાથ.
તાલ હિંચને માત્રા આઠે, લલકારી શુભ ગાન પખાજ ;
આતો આપણુ જમણે સત્વર, બેઘેલેહેમ મધ્યે આજ.

ભરવાડોનું આનંદ પર્યટન.

રાસડો.

(૩ડી રઢીઆળી રાત).

આજે આનંદની રેલ ! આજે આનંદની રેલ !
આતોને જમણે યહુદા દેશમાં.
ખેલી ખાંતેથી ખેલ ! ખેલી ખાંતેથી ખેલ !
ઘસુને જમણે બાળા વેશમાં
ટળે તાપ, પાપ, શાપ, દેહથી, મળે અનંત સુખ, ઇસુ ખ્રીસ્તથી ;
ઊર વહે આવેશમાં આજે.

સાખી.

શીઆળાની ચાંદની, શીતળ વાયુ વાય ;
મંદ પવનની લહેરીએ, આનંદ ઊર નવ માય.

આવી ૩ડી રજની માંહ, જનમ્યો દેવકુંવર જગરાય ;
વનમાં દૂતો મળી સહુ ગાય, અંગ, અંગ, રંગને ઉમંગનવમાય.
અહો ! અમે ગાયું ત્યાં ગૌરવી ગાન, લઇશું લળી લળી એક તાન ;
સુણી બૂલે ગાંધર્વ સરખા જાન, કરે બાળ માતાતણું પયપાન.
આવી૦

સાખી.

અનેક સૈન્ય સોદામણાં, મળતાં બાળક સાથ ;
પ્રેમ પરાયણુ ભક્તિએ, મળીએ પ્રભુ સંઘાથ.

આવો ૩ડો અવસર વિતી જાય, પાછો ક્યારે મળેરે ?
આજ અહો ! પ્રભુ સંઘાથ મળાય, એમ ઊર શાન્તિ વળેરે.
આવી૦

સાખી.

મૂકી સુખ સહુ સ્વર્ગનાં, કરવા મુજ કહ્યાણુ :
જનમ્યો બાળ ગલાણુમાં, એનું એજ પ્રમાણુ. આજે.

ઐથલેહુમમાં પ્રવેશ

અને

બાળકનું દર્શન.

દોહરા.

ભરવાડો ઉમંગથી, આગ્યા એમ ત્વરીત ;
પ્રવેશ કીધો પુરમાં, થયું કાર્ય ફલીત.
આગળથી સહુ આપીઆં, દૂતે ચિહ્ન સમસ્ત ;
દીકું બાળ ગલાણુમાં, સૂતેલું છે સ્વસ્થ.
અંતરમાં તવ ઉપજ્યો, આનંદ અપરંપાર ;
ભરવાડોએ ભાવથી, ભજન કર્યું તે વાર ;
સત્યરૂપી તે સૂર્યનો, પ્રગટે દિવ્ય પ્રકાશ ;
ભરવાડોએ નિરખ્યો, અંતરમાં આભાસ.
મસ્તક એક પ્રકારનો સુંદર શોભે તાજ ;
માત સાથ રમે સ્નેહની બાળ કુંવર મહારાજ.
એ રીતે દીકા પછી ભરવાડો ભલી ભાત ;
દૂતોના દર્શન તણી વદવા લાગ્યા વાત.

ભરવાડો દૂતોના દર્શનની

વાત

જાહેર કરે છે.

ગરબી.

(અખોલડા શેને લીધારે?)

આજે આનંદી નાતાલ ! રસિકવર સ્નેહે રમેરે.
સ્નેહે રમો મેષપાળ ! સ્નેહે રમો સરદાર. રસિક.
આજે અમેને દૂતનારે, દર્શન થયાં નિરધાર. રસિક.

ગાયન ગાતા ઉતયારે, દૂતો હજારો હજાર. રસિક-
 “પરમ ઉંચામાં દેવનેરે, ગૌરવ ને મહિમા અપાર.” રસિક-
 “મનુષ્યો મધ્યે સ્વસ્થતારે, શાન્તિ સદા સર્વકાળ.” રસિક-
 આજે અમોને આપીઓરે, પુત્ર પ્રભુએ આ વાર. રસિક-
 રાજની ખાંધે સ્થાપીઓરે, ધરશે તે રાજ્યાધિકાર. રસિક-
 આજે અમોએ નિરખ્યોરે, શાન્તિ તણે સરદાર. રસિક-

ભરવાડો વિદાય થયા.

સવૈયા એકત્રીસા.

દૂતોના દર્શનની વાતો, ભરવાડોએ કીધી એમ;
 શ્રોતાજન વિસ્મિત થયા ને, ઉપજ્યો સહુના મનમાં પ્રેમ.
 મરિયમતો મનમાં રાખી રહી, ભરવાડોની સધળી વાત;
 ચિંતન કરતી ને વિચરતી, મિથ્યા ભસતી નવ કો સાથ.
 લીન જનો સ્વીકારી લેછે, હર્ષાનંદે સર્વ વૃત્તાંત;
 જાનીથી તો ગુમ રહે છે, અંતરની સહુ આત્મિક વાત.
 દૂતોની યાદી ઉર ધરતાં, ભરવાડો બહુ હર્ષિત થાય;
 હર્ષાનંદે દેવકુંવરની, સ્તુતિ કરી સહુ થયા વિદાય.

૯ પ્રકરણ.

ઈસુ ખ્રીસ્તની સુંનત અને નામ.

રાગ દેશાખ.

એમ આઠ દિવસ ગયા વહી, સુંનત કરવાને લાગ્યા સહી-
 કીધી સુંનત એ શુભ રીતે, પાળ્યો નિયમ પૂરણ પ્રીતે.
 તેનું નામ ધર્યું છે ઈસુ, શ્રોતાજનો સુણી મગ્ન થઇશું;
 ધર્યું નામ ઈસુ ખ્રીસ્ત જેહ, દૂતે પાડ્યું હતું હા તેહ.
 જે છે દેવકુંવર તારણ હાર, પ્રીતે ધર્યો મનુષ્ય અવતાર;
 જે છે દેવકુંવર જશ ધારી, પડ્યું નામ ઈસુ નાજારી.
 દીસે ઈસુમાં એવો અર્થ, ધરી માનવ દેહ સમર્થ;
 દૂતો દેવકુંવર હા જેહ, થયો માનવ પુત્રજ તેહ.

૧૦ પ્રકરણ.

મંદિરમાં યજ્ઞ.

રાગ વેરાડી.

જે નર પહેલો જનમેલો થાએ, પ્રભુ અર્થે પવિત્ર કહેવાએ ;
 દીસે મુસાનો એવો ધારો, શુદ્ધિકરણ કરવાનો સારો.
 તેને હાજર કરે દર ફેરે, એક હોલાની બેડ વધરે ;
 યાતો કખૂતરનાં બે બચ્યાં, યજ્ઞ કરવાના નિયમ રચ્યા.
 કદી શ્રીમંત યજ્ઞ ચઢાવે, તે તો નિદોષ હલવાન લાવે ;
 તે તો શ્રીમંત નહોતાં માટ, ક્યાંથી ઘેરું ચઢે નિજ હાથ.
 તે તો મંદિર મધ્યે આવ્યાં, કખૂતરનાં બે બચ્યાં લાવ્યાં ;
 તેનો યજ્ઞ કર્યો શુભ રીતે, પાળ્યો નિયમ પૂર્ણ પ્રીતે.

૧૧ પ્રકરણ.

શિમચોન અને આન્નાનું વૃત્તાંત.

સારંગ.

નગર મધ્યે વસે એક જન, ન્યાયી ધાર્મિક ને શુદ્ધ મન ;
 જેનું નામ શિમચોન સુભક્ત, દીશે વૃદ્ધ ને અંગે અશક્ત.
 જેને ઉર અભિલાષા ધણી, જુએ વાટ દિલાસાતણી ;
 શુદ્ધ આત્મા વસે નિજ સાથ, તેને પ્રીતે જણાવી વાત.
 પ્રભુ ઈસુને જોયા વિણ, તું તો મૃત્યુ ન દેખીશ જીર્ણ ;
 તેને આત્માએ દીધી વધાર્ધ, પ્રભુ આવ્યા છે મંદિર માંહી.
 તે તો આત્માની પ્રેરણા થકી, આવ્યો મંદિરમાં એમ નક્કી ;
 તેણે બાળક લીધું હાથ, બોલ્યો પૂકારી, હે દીનાનાથ.
 તું તો સર્વનો અંતર જામી, તારા હૃદયમાં નવ ખામી ;
 તે તો ત્રાણ ધર્યું સન્મુખ, થશે સર્વ સ્થળે અતિ સુખ.
 તું તો સત્ય વક્તા પ્રભુ ભારી, લેજે પૂર્વ વચન સંભારી ;
 તારું વચન પૂર્ણ થવા દે, મુજને શાન્તિએ ઉઘી જવા દે.
 તે તો સિદ્ધ કર્યું શુભ ત્રાણ, તેનું પ્રત્યક્ષ એજ પ્રમાણ ;

એ તો તારણ દીધું આજ,
 તે તો તારણ કીધું સિદ્ધ,
 થશે વિદેશી પ્રકાશવાન,
 સુણી અદ્ભુત એવી વાત,
 ધરી મસ્તકને નિજ હાથ,
 તે તો બોલ્યો મધુરી વાણી,
 જેમાં મર્મ રહ્યો અતિ સાર્થ,
 તે તો થશે પવિત્ર સ્થાન,
 દીસે ઠાકર રૂપ એ પહાણ,
 “તે તો થશે ગૌરવી વાન,
 “દીસે યહુદીને કાંદા રૂપ,
 “પડશે પત્થર પર જે જન,
 “પડશે પત્થર જેને શિર,
 “થશે અંધજનો દૃષ્ટિવાન,
 “જેને ચક્ષુ તે અંધજ થાય,
 “થશે યહુદી સત્ય વિરુદ્ધ,
 “થવા એજ નિશાણી કાજ,
 “તેને સંકટ છે નિજ માથે,
 “તેનાં દુઃખ રૂપી તરવાર,
 “તે તો ધાયલ કરશે પ્રાણ,
 “હશે ગુપ્ત વિતર્ક લગીર,
 “એવાં ચિહ્ન ધરી ચિરકાળ,
 એવે આત્મા નામે એક બાઈ,
 જેનું કુળ આશેર કહેવાએ,
 તે તો ચોર્યાસી વર્ષથી રાંડી,
 જેનું વૃદ્ધ દીસે છે અંગ,
 જેનો મંદિરમાં નિત વાસ,
 કરે સેવ સદા શુદ્ધ રીતે,
 તે તો ભક્ત રમામાં બળે,

તારું સિદ્ધ કરેલું કાજ,
 થશે સર્વ પ્રજાને પ્રસિદ્ધ ;
 થશે યહુદી વૈભવમાન-
 થયાં વિસ્મિત મરિયમ માત ;
 દીધા શિમચ્ચોને આશીર્વાદ-
 જેમાં ભવિષ્ય વાત સમાણી ;
 સમજે શાસ્ત્ર લર્મ નિજ હાથ.
 દિસે પત્થર રૂપ નિશાન ;
 ધણા જનનો વળશે ધાણ.
 દીસે ખડક રૂપ નિશાન ; ”
 ખાશે ઠાકર ને પડશે ધૂખ.”
 થશે દૂકડે દૂકડા તન ; ”
 થશે ભૂકા તેનું શરીર ; ”
 થશે તૃપ્ત તૃપિતો નિદાન. ”
 અંતે સર્વનો કરશે ન્યાય. ”
 લેશે વાંધા મચાવી યુદ્ધ ; ”
 દેવે તેને દરાવ્યો આજ. ”
 સુણી માત તણું ઉર ફાટે ; ”
 વિંધી નામે હૃદય આરપાર. ”
 વાગ્યાં અંતરમાં વ્રેહ બાણ ; ”
 તેની સન્મુખ થશે જાહીર. ”
 થશે નિશાણી રૂપ એ બાળ ; ”
 આવી ભવિષ્યવાદેણ ત્યાંહી.
 કાનુએલની પુત્રી થાએ ;
 રહી સાત વરસ ધર માંડી.
 રહી સાત વરસ પતિસંગ ;
 કરે રાત દિવસ ઉપહાસ.
 કરે પ્રાર્થ અહોનિશ પ્રીતે ;
 તેણી આવી અહો ! એજ સ્થળે.

તેણે સ્તુતિ કરી સુખદાય, સુણી શ્રોતા જનો મગ્ન થાય ;
 તેણે પ્રગટ દીધા સાર, યશશાલેમનો નિસ્તાર.
 જેઓ વાટ રહ્યાં છે જોઈ, સુણી મગ્ન થશે સહુ કાઈ ;
 પ્રીતે પાળી ચૂક્યાં અથઘતિ, નિયમ શાસ્ત્ર પ્રમાણે વિધિ.
 અતિ આનંદે સર્વને મળ્યાં, પછી સ્વસ્થળે પાછાં વળ્યાં.

૧૨ પ્રકરણ.

પૂર્વના માગીઓ.

ઢાળ—ધનાશ્રી.

પૂર્વ દિશાથી પંડિતો આવ્યા,	યશશાલેમ	માંલજી ;
મહા મનોહર મહેલની મધ્યે,	આવીને પૂછયું	ત્યાંયજી.
ઇસુ મસીહ જે યહુદીઓનો,	રાજા જન્મ્યો તે	ક્યાંયજી ?
પૂર્વ દિશામાં દીઠો અમોએ,	તેજસ્વી તારો	ત્યાંયજી.
તારાને દર્શને દર્શને આવ્યા,	ભજન કરવાને	આંયજી ;
હેરોદ એવું સાંભળીને,	ગભરાયો મન	માંલજી.
તપ્તનશિન હવે થશે મસીહા,	યહુદીઓનો	રાયજી ;
પ્રજા મધ્યે બંડ ઉઠશેને,	રણમાં રાજાશે	તાજજી.
યહુદીઓ ગઠ ઘેરશેને,	નષ્ટ થશે રૂમી	રાજજી ;
પુનઃસ્થાપિત થશે યહુદા,	રૂમી સત્તા થશે	નષ્ટજી.
સીયોનને હસ્તગત કરીને,	કરશે મુને પદભ્રમ્મજી ;	
ભયભિત ભૂપ તણે ઉર એવા,	તર્કવિતર્કજી	થાયજી.
નિદ્રા ન આવે અન્ન ન ભાવે,	સુતો ન શૈયા	માંલજી ;
પડો વજડાવી પુર મધ્યે,	શાસ્ત્રી તેડયા નિજ	ધામજી.
યાજક ઉપાધ્યાય, પંડિત સર્વે,	આવી ઉભા એક	ઠામજી ;
હાહાકાર થયો પુર મધ્યે,	પૂછપરછ બહુ	થાયજી.
હેરોદે પૂછયું શાસ્ત્રીઓને,	પ્રીસ્તનો જન્મ	ક્યાંયજી ?
શાસ્ત્રીઓ એવું સાંભળીને,	જુએ લપેટા	માંલજી.
મીખાહ પાંચ ને બે બતલાવી,	ઉત્તર દીધા	ત્યાંયજી ;
સાંભળ હે રાજાન શાસ્ત્ર વદે છે,	સ્પષ્ટ રીતે	સમજાયજી.

“યહુદાનું - જે બેથલેહેમ,
 “રે! યહુદાહના બેથલેહેમ!
 “યહુદાહના સહસ્ત્ર મધ્યે,
 “કિન્તુ એક સમે તુજ મધ્યે,
 “ધરશે સદાનિજ હસ્તમધ્યે,
 “રમા પ્રસુતિ વેદનાએ,
 “યોગ્ય સમે અહો! પુત્ર જલુશે,
 “ધરશે જનુની ગર્ભ અહો!
 “પાળક થઈ નિજ ઘેટડાનું,
 એવી હકીકત સાંભળીને,
 માર્ગ ન સુઝે તત્ત્વ ન બુજે,
 રાયે તેડ્યા એમ ગુપ્ત રીતે,
 તારા વિષે પડપૂછ કરે છે,
 કહો મુને કઈ વેળાએ દીઠો,
 વિવિધ એવા પ્રશ્ન કરીને,
 એ પછી રાયે કીધું તેઓને,
 બન્ને તમે જઈ શોધ કરજો,
 ચોક્કસ રીતે ભાળજ કાઢી,
 ભાળ મળે તો હું પણ તેનું,
 પંડિતો એવું સાંભળીને,
 તેજસ્વી તારાને દર્શને ત્યાંથી,
 વિકટ માર્ગ વિષે શુભ તારો,
 પંડિતો એ શુભ તારલાથી,
 પૂર્વના તારો આવીને થંભ્યો,
 પંડિતોએ એમ પ્રવેશ કીધો,
 પંડિત જનો પણ બાગ ફરે,
 સોનું લોખાન ને બોળજ ફરે,
 પંડિતોને વળી તેજ રાત્રે,
 પાછું જવું નવ હેરાદ પાસે,

ખ્રીસ્ત જનમશે ત્યાંયજ;”
 લધુ દીસે તુજ ધામજ.”
 યોગ્ય નથી તુજ ઠામજ;”
 ખ્રીસ્ત જનમશે જેહજ.”
 રાજ્યાધિકારજ તેહજ;”
 કષ્ટિત થઈ પીડાયજ.”
 યહુદીઓના રાયજ;”
 બાળક જલુશે જેહજ.”
 પાગલુ કરશે તેહજ:”
 હેરાદ અતિ ગભરાયજ.”
 કહો હવે કેમ થાયજ;
 પંડિતોને નિજ પાસજ.
 અંતર દીસે ઉદાસજ;
 તેજસ્વી તારો ત્યાંયજ?
 રાયે કરી ચોક્કસાયજ;
 વેગે કરતાં વિદાયજ.
 હું પણ આવીશ ત્યાંયજ;
 મળજો પછી મુને આંયજ.
 ભગન કરે જઈ ત્યાંયજ;
 મગ્ન થયા મન માંયજ;
 વેગે થયા વિદાયજ.
 પંથીને દોરી જાયજ;
 હર્ષિત થયા મન માંયજ.
 બાળક હતું તે ઠામજ;
 શ્રી બેથલેહેમ ગામજ.
 દર્શન કરી પામ્યા સુખજ;
 અર્પણ ધર્મ સન્મુખજ.
 સ્વપ્ન થયું વિર ક્ષેમજ
 ચેતવણી મળી એમજ.

અતિ આનંદે અન્ય પંથે, પંડિત થયા વિદાયજી ;
કેવું આ અદ્ભુત કાર્ય પ્રભુનું, કાનાથી તે સમજાયજી !

હરેદત્તે સંકલ્પ.

કાહરા.

હરેદત્તે વિચારીયું, બાળક લાગે હાથ ;
જઈ બેથલેહેમમાં, ઘડું તેહનો ઘાટ.
માગી લોકા આવશે, કરશે મુજને વાત ;
જઈ બેથલેહેમમાં, ઘડીશ તેહનો ઘાટ.
એ રીતે વિચારતાં, રાહ જુએ દિન રાત ;
માગી લોકા ચેતતાં, વિચર્યા બીજી વાટ.
થાક્યો જ્ઞેતાં વાટડી, બોલ્યો મુખથી એમ ;
પૂર્વ દિશાના પંડિતો, આવ્યા નહિ એ કમ ?
માગી લોકે મુજને, ઠગ્યો ખરેખર આજ ;
શી રીતે સંહારવો, શોધી બાળા રાજ.
ચહુદીઓ નિજ રાયની, કરશે નિત સંભાળ ;
મશીહને મંગાવતાં, ધરશે બીજું બાળ.
એ રીતે નવ સોંપશે, મશીહને મુજ હાથ ;
શી રીતે જઈ તેહનો, ઘડવો મારે ઘાટ ?
આખર તેને અંતરે, ઉપજ્યો એજ વિચાર ;
જનમેલાં સહુ બાળની, કતલ કરે આવાર.
તો ક્યાંથી એ જીવશે, કાણુ ધરે શિરતાજ ?
તો ક્યાંથી એ જીવશે, કાણુ હરે મુજ રાજ ?
ચહુદીઓના રાયનું, વળશે સત્યાનાશ ;
એ રીતે મુજ દીલની, ફળશે સંધી આશ.
એ નિર્ણય પર આવતાં, માંડ્યો એજ પ્રયાસ ;
બોલાવ્યા સીપાઈને, મધરાતે નિજ પાસ.

આજ્ઞા આપી તેમને, હ્યો ભાલા તલવાર ;
 બેથલેહેમનાં બાળની, કતલ કરો આવાર.
 વિતે આ મધરાતડી, વેગે થાય સવાર ;
 બાળક બબ્બે વર્ષનાં, સંહારો નિરધાર.
 એ રીતે તાકીદથી, આજ્ઞા દીધી રાય ;
 સીપાઈઓ તો સંચયાં, કરવા બાળ હત્યાય !

૧૩ પ્રકરણ.

મિસરમાં નાસી જવું.

સારંગ.

જેને ઇશ્વર સંભાળી રાખે,	તેનું રક્ત કહો કાણુ ચાખે ?
જેને ઇશ્વર દે છે સહાય,	તેનો વાળ ન વાંકા થાય.
જેને ઇશ્વર ધરે નિજ હાથે,	તેના શત્રુ મળી ધુળ ચાટે ;
જેને રક્ષે જગતનો નાથ,	તેના શત્રુ ધસે નિજ હાથ.
જેની પક્ષે લડે પ્રભુ બાપ,	તેની જીત થશે આપોઆપ,
જેની સાથ વસે જગરાય,	તેને હાની કહો કેમ થાય ?
જે છે સર્વજ્ઞ સ્વામી નાથ,	જાણે અંતરની સહુ વાત,
જાણે ભૂત ભવિષ્ય વર્તમાન,	જાણે પૂર્ણ પ્રસિદ્ધ અતિ જાન.
તેણે જાણી એ સહુ વાત,	થશે બાળકનો હવે ઘાત,
થશે જનેતાને હાય હાય,	થશે નિર્દોષ બાળ હત્યાય.
તેણે કીધા બચાવ તતખેવ,	ઉતર્યો દૂત અવશ્યમેવ,
ઉતર્યો યુસફને ધરદ્વાર,	દીધું દર્શન સ્વપ્નમોઝાર.
તેણે બાળક દીધું ક્ષેમ,	કહ્યું યુસફને પછી એમ
“અહો ! દાઉદ કરા સુત,	દે છે દર્શન તને આ દૂત”
“તું તો ઉડી હવે સજ્જ થાને,	ઝટ મિસરમાં નાસી જાને”
“રૂક્યો હેરોદ રાય અપાર,	કરશે બાળકનો સંહાર”
“કરશે શોધ નગરની માંદ,	કરશે હેરોદ બાળ હત્યાય”
“તું તો મિસર જા લલી ભાત,	નિજ બાળકને લઈ સાથ.”
“હું તો સંદેશો આપીશ ત્યાં,	રહેજે ત્યાં લગી મિસર માંદ”

એવું કહી અદૃશ્ય થયો, ત્યાંથી યુસફ જાગી ગયો.
 તેણે બાળક લીધું હાથ, લીધી બાળ માતા નિજ સાથ,
 લીધા પંથ ભયાનક રાત, ત્રણે નાસી ગયાં સંઘાત.
 તે તો દૃષ્ટિથી દૂરજ થયાં, વેગે મિસરમાં જઈ રહ્યાં,
 બાપે ભવિષ્યવક્તા એમ, થયું પૂર્ણ વચન સહુ તેમ.
 “મારા પુત્રને એ શુભ રીતે, મેં તો રાખ્યો મિસરમાં પ્રીતે,”
 “મારા પુત્ર ઉપર ધરી પ્રેમ, મેં તો બોલાવી લીધા ક્ષેમ.”

૧૪ પ્રકરણ.

બેથલેહેમમાં બાળકોની કતલ.

લલિતવૃત.

નગરમાં હવે દૃષ્ટિ ફેરવો,	કુર સીપાઈઓ આવીઆ જુઓ !
હુકમ રાયનો મસ્તકે ધરી,	કતલ બાળની હોંશથી કરી.
અકેક કે બપોળે વર્ષ જેહનાં,	કુરપણે લીધા પ્રાણ તેહના !
નગરમાં બધે દુશ્મને ફરી,	કતલ બાળની હોંશથી કરી.
જનની જેહની ખોટ માનતી,	અરર આજ તે હસ્તમાં નથી !
જુલમથી લીધાં દુશ્મને હરી,	કતલ બાળની હોંશથી કરી.
શયન ભૂવને પોઢતાં ફૂલે,	રસિક કેંકતો પારણે ઝૂલે !
ત્વરિત તે પરે શસ્ત્ર વાવરી,	કતલ બાળની હોંશથી કરી.
હૃદય વેદના શી રીતે શમે,	ટળવળે લઘુ બાળ આંગણે !
કમકમાટ ત્યાં ઉપજે અરી,	કતલ બાળની હોંશથી કરી.
કતલ કેં થયાં બાળ કુમળાં,	રૂદન બાળ માતા કરે ઘણાં !
અરર રક્તની આયુનો ભરી,	કતલ બાળની હોંશથી કરી.
નગર મધ્યમાં ખેદ જેહનો,	કળી શકે ન કે ભેદ તેહનો !
નયન સર્વની રૂદને ભરી,	કતલ બાળની હોંશથી કરી.
સકળ માત ને તાતરનેહીઓ,	રૂદન બહુ કરે બ્રાતૃભગિનઓ !
નવ દયા ધરી દુશ્મને જરી,	કતલ બાળની હોંશથી કરી.
મહદ શોર રામા વિષે થયો,	અગમ લેખ પૂરો પડી ગયો !
અધમ દુશ્મને કાર્ય આદરી,	કતલ બાળની હોંશથી કરી.

રાહુલનો વિલાપ.

સલિત.

અરર! હાય એ પુત્ર માહરા, ત્વરિત શા થયા હાલ તાહરા!
 હૃદયમાં મને હુંક જે હતી, અરર! હાય! એ પુત્ર તો નથી.
 પરમસ્નેહી એ પુત્ર માહરા, મધુર લાગતા બોલ તાહરા!
 ચપળ દષ્ટિ જે ચિત્ત વિધતી, અરર! હાય! એ પુત્ર તો નથી.
 રસિક દિવ્ય એ પુત્ર માહરા, ઝળહળી રહ્યાં ગાત્ર તાહરાં!
 સરવરે ભર્યાં નિર સિયતી, અરર! હાય! એ પુત્ર તો નથી.
 કઠિન કાળ એ પુત્ર માહરા, કમળ તુલ્ય જે હસ્ત તાહરા!
 કમળ પુષ્પ હું શોધવા જતી, અરર! હાય! એ પુત્ર તો નથી.
 અમર જ્યોતિએ પુત્ર માહરા, કુરપણે લીધા પ્રાણ તાહરા!
 પ્રણયની અહો! દિવ્ય મૂરતિ, અરર! હાય! એ પુત્ર તો નથી.

૧૫ પ્રકરણ.

નાઝારેથ પાછાં આવ્યાં.

ઠાહરા.

એ અવસર વિત્યા પછી, દૂત ગયો સાક્ષાત ;
 યુસફને દર્શન દઇ, સ્વપ્ને કીધી વાત ;
 “ઉઠ યુસફ તૈયાર થા, ઘટે વિલંબ નવ હા ;”
 “ઇસ્લાએત્તના દેશમાં, સત્તર ચાલ્યો જા.”
 “બાળકને જે શોધતા, તે સહુ પામ્યા નાશ ;”
 “હેરોદ પણુ ગુજરી ગયો, ઘોરે કીધો વાસ.”
 વૃત્તાંત એવું સાંભળી, બાળક લઇ નિજ સાથ ;
 ઇસ્લાએત્તના દેશમાં, યુસફ ચાલ્યો જાત.
 પણ પાછો બીધો જરી, યહુદાહ મધ્યે જેહ ;
 રાજ કરે છે ભૂપતિ, હેરોદ પુત્ર છે તેહ.
 તો પણ એતવણી મળી, સ્વપ્ન વિષે સાક્ષાત ;
 ગાલીલ ડેરા પ્રાંતમાં, સ્થો યુસફ ભલીભાત.

સદ્વક્તાએ ગ્રંથમાં, લખીઆ આગમ લેખ ;
 “બાળક નાઝારી થશે, વસશે નાઝારેથ.”
 એ રીતે લઈ બાળને, યુસફ મરિયમ સાથ ;
 આવી વસીઆં આખરે, નાઝારેથ લલીલાત.

૧૬ પ્રકરણ.

ઇસુ મશીહની બાલ્યાવસ્થા.

હરિગીત.

તે પુત્ર તો મોટો થયો, મરિયમ જેની માત છે,
 યાકુબ થોસેને યહુદા, સર્વ જેના બ્રાત છે ;
 તે એન નાઝરમાં રહી, અદ્ભુત નાઝારી થયો,
 ને જ્ઞાન ને કદમાં નિરંતર, આગળે વધતો ગયો.

તે પુત્ર તો મોટો થયો, જે બાળ કેરું નુર છે,
 ને રક્ત સ્નાયુ માંસ આદિ, હાડમાં મશહુર છે ;
 જે સ્વર્ગ વેલવમાન મૂકી, જહાનમાં માનવ થયો,
 ને જ્ઞાન ને કદમાં નિરંતર, આગળે વધતો ગયો.

તે પુત્ર તો મોટો થયો, જે પાપીઓનો મિત્ર છે,
 ને વિશ્વમાં બ્યાપી રહ્યો, પણ અંગ પૂર્ણ પવિત્ર છે ;
 જે જે હતું નિજ હસ્તમાં, તે સર્વનો તોટો સહ્યો,
 ને જ્ઞાન ને કદમાં નિરંતર, આગળે વધતો ગયો.

તે પુત્ર તો મોટો થયો, જે આદિ ને વળી અંત છે,
 ને સર્વદા નિજ તાતની, પ્રીતિ અખંડ અનંત છે ;
 જે સર્વમાં ભરપુર તે, પ્રતિમા ધરી ખાલી થયો,
 ને જ્ઞાન ને કદમાં નિરંતર, આગળે વધતો ગયો.

તે પુત્ર તો મોટો થયો, મનહરણુ જેની આકૃતિ,
 ને દેવને માનવતણી, પામ્યો પ્રસન્નતા તે અતિ ;

તે આળપણથી સર્વમાં રહી, સર્વના જોવો થયો,
 ને જ્ઞાન ને કદમાં નિરંતર, આગળે વધતો ગયો.
 તે પુત્ર તો મોટો થયો, બળ અંગમાં વ્યાપ્યું અતિ.
 ને દેવને માનવ તણી, પૂરણ કૃપા તેને હતી.
 તે આળપણથી સર્વમાં રહી, સંપૂર્ણ આજ્ઞાકિત થયો.
 ને જ્ઞાન ને કદમાં નિરંતર, આગળે વધતો ગયો.
 તે પુત્ર તો મોટો થયો, રહી સર્વદા સત્સંગમાં,
 ને દેવના અસ્તિત્વનું, ગૌરવ પ્રદાશે અંગમાં;
 જે જે બને છે વિશ્વમાં, તે સર્વનો અનુભવ થયો,
 ને જ્ઞાન ને કદમાં નિરંતર, આગળે વધતો ગયો.
 તે પુત્ર તો મોટો થયો, નવ કાર્ય તો પણ આદ્યું,
 ને શાસ્ત્રમાં વર્ણન નથી કે, આર વર્ષો શું કર્યું ?
 તે આર વરસો આદ કરતાં, તેરમે તમર થયો,
 ને જ્ઞાન ને કદમાં નિરંતર, આગળે વધતો ગયો.

૧૭ પ્રકરણ.

ઈન્દુ મરીહું આરમે વરસે યદુશાસેમ જાય છે.

બિલાવર.

(ભૂલ્યો મન ભમરા તું.)

આર વરસની ઉમરે, પ્રગટયો જ્ઞાન પ્રકાશ;
 વર્ણન લખીએ તેહનું, અંતર થાય ઉગ્રસ. આર.
 દર વરસે યદુદીએ, પાળે પર્વ ખચિત;
 પ્રીતે જતાં સહુ તેહમાં, રાખી પ્રાચીન રીત. આર.
 એક સમે આનંદથી, થયો સંઘ વિદાય;
 માત પિતા લઈ પુત્રને, ગયાં પર્વની માંઘ. આર.
 રાજ નગર રળીઆમણું, રૂડાં ચૌટાં ને ચોક;
 પર્વ ઉજવવાને કારણે, આબ્યા અગણિત લોક. આર.
 ડુંગરીઆ તુર્જ દેશમાં, આશીર્વાદીત દામ;
 સીયોન પહાડની ઉપરે, સ્થાપ્યું મંદિર ધામ. આર.

હુંચી અને અલખેલડી, મનહર તુજ મહેલાત ;
 સવ્ય મંદીરને આંગણે, સોઢે વિધ વિધ લાત. ખાર.
 દર વરસે તુજ દ્વારમાં, ભારી મેજો ભરાય ;
 પ્રેમપરાયણ ભક્તિએ, પારખા પર્વ પજાય. ખાર.
 પૂર્ણ થયા દીન પર્વના, થયો સંઘ વિદાય ;
 પુત્ર પડી રહ્યો પાછળે, જાણી જુઝીને ત્યાંય. ખાર.
 માત પિતા પણ તે સમે, ત્યાંથી થયાં વિદાય ;
 પુત્ર વિષે નિજ અંતરે, નહોતી બીડીક જરાય. ખાર.
 પુત્ર કદાપિ આપણો, હશે સંઘ મોઝાર ;
 એવું વિચારી આમળે, વિચર્યાં નર ને નાર. ખાર.
 સંઘ વિષે જંઘ શોધતાં, જાણ્યું તેઓએ ત્યાંય ;
 પુત્ર ખરેખર આપણો, નથી સંઘની માંઘ. ખાર.
 પાછાં ફર્યાં એમ દંપતિ, કરતાં શોધ અપાર ;
 પુત્ર પડ્યો નવ દષ્ટિએ, ગભરાયાં નરનાર. ખાર.
 શોધે છે આવી શહેરમાં, રાખી અંતર આશ ;
 પુત્ર પડ્યો નવ દષ્ટિએ, થયાં અંતે ઉદાસ. ખાર.
 ત્રણ દિવસ એમ વહી ગયા, કરતાં શોધ અપાર ;
 ત્રીજા દિવસની આખરે, આવ્યાં મંદિર દાર. ખાર.
 મંદિરમાં જંઘ શોધતી, પ્રીતે પુત્રની માત ;
 પુત્ર પડ્યો તવ દષ્ટિએ, બેઠા પંડિતો સાથ. ખાર.
 પ્રશ્ન પૂછે છે પંડિતો, આપે ઉત્તર બાળ ;
 ઉત્તર આપી તેહને, પૂછે પ્રશ્ન તત્કાળ. ખાર.
 બાળકના પ્રતિપ્રશ્નથી, પંડિતો સપડાય ;
 પંડિતના પ્રતિપ્રશ્નનો, આપે ઉત્તર ત્યાંય. ખાર.
 પંડિતો જેતા જ્ઞાનથી, થયા વિસ્મિત અપાર,
 જોઈ રહ્યા લઘુ બાળને, ત્યાં સહુ સાંભળનાર. ખાર.

બાળ માતૃ સંવાદ.

ગરબી.

બેટા! તું તો ચાલ્યની મારી સાથ,
 બેટા! હું તો ત્રણ દિવસ ને રાત,
 બેટા! જ્ઞેને સંધ થયો વિદાય,
 બેટા! જ્ઞેને જાણુ પડી ન જરાય,
 બેટા! જ્ઞેને સંધ મળ્યો લડવીર,
 બેટા! જ્ઞેને નયને આઘ્યું નીર,
 બેટા! જ્ઞેને ઉત્તર મળીઆ એજ,
 બેટા! જ્ઞેને સુણતાં ઉત્તર રહેજ,
 બેટા! જ્ઞેને માત પિતા તુજ માટ,
 બેટા! જ્ઞેને ત્રણ દિવસ ને રાત,
 બેટા! મેં તો મૂકી મનની હામ,
 બેટા! હું તો આવી મંદિર ધામ,
 બેટા! મુજ અંતર માંહે બેદ,
 બેટા! હું તો સમજી નહિ એ બેદ.
 બેટા! તું તો વત્યોં શાને એમ,
 બેટા! તું તો ઉત્તર દેને કેમ—
 સખી! ત્યારે બોલ્યા સ્વામીનાથ,
 સખી! ત્યારે બોલ્યા સ્વામીનાથ,
 માડી! તમે શાને કરતાં શોધ,
 માડી! તમે શાને કરતાં શોધ,
 માડી! તમે મિથ્યા કરતાં બેદ,
 માડી! તમે ગુપ્ત રહેલો બેદ,
 માડી! તમે આગળથી એ વાત,
 માડી! મારે વસતું ઇશ્વર સાથ,
 માડી! હું તો દેવકુંવર પ્રત્યક્ષ,
 માડી! મારે રહેવું તાત સમક્ષ,
 સખી! જોઓ સાંભળતાં સંવાદ,

કે હું તો તને શોધતીરે લોલ—
 કે દિલગીર બહુ હતીરે લોલ—
 કે અમે ચાલી નીસર્યીરે લોલ.
 કે અમે તને વિસર્યીરે લોલ.
 કે અમે તેને પૂછ્યુંરે લોલ.
 કે મેંતો પછી લૂછીયુંરે લોલ.
 કે પુત્ર તમે વિસર્યીરે લોલ.
 કે અમે પાછાં ફર્યીરે લોલ.
 કે દિલગીર બહુ હતારે લોલ.
 કે અમે તને શોધતાંરે લોલ.
 કે પુત્ર હવે નહિ મળેરે લોલ.
 કે નિરખ્યો તે પળેરે લોલ.
 કે ઉપજે અતિ ધણેરે લોલ.
 કે સઘળો તું તણેરે લોલ.
 કે આ શું સુઝીયુંરે લોલ.
 કે મન મારું મુઝીયુંરે લોલ.
 કે પ્રતિ ઉત્તર દધેરે લોલ.
 કે સુણ હવે તું અહીંરે લોલ.
 કે જ્યારે તમે નીસર્યીરે લોલ.
 કે નથી મને વિસર્યીરે લોલ.
 કે મુખથી શું બકારે લોલ?
 કે સમજી ના શકેરે લોલ.
 કે શું નવ જાણતાંરે લોલ?
 કે સુખ સહુ માણતાંરે લોલ.
 કે મુખથી શું બાણુંરે લોલ.
 કે ધર આ તે તણુંરે લોલ.
 કે ઉર માંહે ગ્રહુંરે લોલ.

સખી! તેઓ સમજ્યાં નહિ એ વાત, કે તેણે શું કહ્યું લેલ-
 સખી! જોને આજ્ઞાધિન થઈ નાથ, કે નાઝરેથ આવી આરે લેલ.
 સખી! જોને આજ્ઞાધિન થઈ નાથ, કે નાઝરેથમાં રહ્યારે લેલ.
 સખી! જોને મરિયમ સઘળું જ્યાન, કે ઉરમાં રાખતીરે લેલ.
 સખી! જોને દેવકુંવરનું જ્ઞાન, કે સુખ ખડુ ચાખતીરે લેલ.

[ઇસુ મશીહની યુવાવસ્થા.]

ચિત્ર ૧ લું. ગામડી નિશાળ.

ગરખી. (કુળલડીરે સંદેશો અમારો.)

સુણજો સાહેલી વાત!	મારી નિશાળે,
ઇસુ નાઝારી એક બણતોજરે.	
પંગતમાં એક સાથ!	„ „
લેખાં હિસાબ સહુ ગણતોજરે.	
ઉડી પ્રભાત સાથ!	„ „
ઇસુ મસિહ સંચરતોજરે.	
ઝૂકી અદલ સાથ!	„ „
ગુરૂને પ્રણામ કરતોજરે.	
વર્તે વિનય સાથ!	„ „
ચોરી ચાડી નવ કરતોજરે.	
વહે રસિક વાત!	„ „
ધર્મ્યાં ન ઉરમાં ધરતોજરે.	
શીખે ઉમંગ સાથ!	„ „
કદી ન આળસ કરતોજરે.	
પરખે નયન ભાત!	„ „
રૂકું રૂકું સંચરતોજરે.	
દેવી મનુષ્યજાત!	„ „
મશીહા મુજને ગમતોજરે.	
આકાશ પાતાળનાથ!	„ „

રહે હૃદયમાં રમતોજીરે.
 ચાલો સાહેલી આજ!
 ધસુનાં દર્શન કરીએજીરે.
 રહેજો દિવસ રાત!
 દેવકુંવરને મળીએજીરે.

મારી નિશાળે,

” ”

ચિત્ર ૨ જી. સુથારની કોડ.

સલિત.

મિશપ એક આ વિશ્વમાં વસે,
 પ્રગટ તેહને પ્રેરણા હવી,
 નગર જોહમાં પ્રીસ્ત તો વસે,
 વિમળ હે પ્રભુ વિનવું તને,
 મિશપ એ રીતે પ્રાર્થના કરે,
 તરત તેહને સ્વપ્ન તો થયું,
 સજ્જન સાંભળો સ્વપ્ન એ નવે,
 અરર એહ શું સ્વપ્નમાં ખડી,
 સુતાર એક જ્યાં કાષ્ટ છોલતો,
 વિમળ એક ત્યાં પુત્ર પ્યારથી,
 વખત કૈંક તો વીંઝણો અહે,
 વખત કૈંક તો વેહ પાડતો,
 વખત કોડમાં કાળટ ઝીલતો,
 સહજવાર તે સ્થિર ના ઠરે,
 અરર એક શું ધશ્વરા ખુબી,
 નયન જોહનાં સ્મિતથી ભર્યાં,
 જમણુ સિદ્ધ છે સ્વામી આ સમે,
 અવણુ તેહના શબ્દનું થતાં,
 જમણુ સિદ્ધ સુ રીતથી કર્યું,
 સહજ દ્વારમાં આવી હું ચઢ્યો,
 વિમળ માતને વિનવે અતિ,

વિમળ ન્યાયીને ધર્મી બહુ દીસે.
 સહજ અંતરે આશ ઉદ્ભવી
 વરસ ત્રીસ ત્યાં શું કર્યું હશે?
 સહજ એટલું જ્ઞાન દે મને.
 પ્રભુ પિતા સુણી કાર્ય આદરે.
 સ્મરણ જોહનું અંતરે રહું.
 વિગતવાર હું વર્ણવું હવે.
 સુતાર કોડ એક દષ્ટિએ પડી.
 લલિત લહેરમાં મૂલ્ય તોલતો.
 મદદ તાતને આપતો અતિ.
 વખત કૈંક તો સારડી લહે.
 વખત શસ્ત્રની ધાર કાઢતો.
 વખત કાળટની છોલ વીણતો.
 સકળ કાર્ય એ રીતથી કરે.
 જનની બાળની આવીને ઉભી.
 વચન એક ત્યાં આવી ઉચર્યાં.
 ખબર આપવા આવીઆં અમે.
 ત્વરિત સંચર્યાં ભોજને બધાં.
 રસિક સર્વની આગળે ધર્યું.
 ત્વરિત પુત્રની દષ્ટિએ પડ્યો.
 જમણુ સર્વને પીરસ્યાં નથી.

જન ઉભો જુઓ દ્વાર આપણે, અરર ! તેહને વિસર્યાં તમે.
ત્વરિત માત તો શોધતી જહાં, અરર ! સ્વપ્ન ઉડી ગયું તહાં.
સહજ સ્વપ્નથી લાલ એ થયો, વિમળ પુત્રના જ્ઞાનમાં ગયો.
નગર જેહમાં પ્રીસ્ત તો વસે, વરસ ત્રીસ ત્યાં શું કર્યું હશે ?
વરસ ત્રીસ ત્યાં કાર્ય જે થતું, સ્મરણ રાખજો સ્વપ્ન એ હતું.

ચિત્ર ૩ જી. મરિયમ કુંવારીનું ઘર.

ગરબી. (જહાલો મારો વનમાં ચારે ગાય.)

જહાલો મારો ઘરનાં કરતો કાજ ! રમાડે લઘુ બાળનેરે લોલ.
જહાલો મારો નદીએ ભરતો નીર ! ચઢાવે રૂંડું બેડલુંરે લોલ.
જહાલો મારો વાડીએ વીણતો શાક ! વધારે રૂડી રીતથીરે લોલ.
જહાલો મારો વિયડે ઘાતો વસ્ત્ર ! પખાળે ભડીભાતથીરે લોલ.
જહાલો મારો વનમાં બેતો વાટ ! દિવસને રાતડીરે લોલ.
જહાલો મારો ખેતર વીણતો ઝુલ ! વધાવે રૂડી વાટડીરે લોલ.
જહાલો મારો એકાંત મળતો સાથ ! શીખાડે રૂડી રીતડીરે લોલ.
જહાલો મારો રૂદીએ કરતો વાસ ! પમાડે રૂડી પ્રીતડીરે લોલ.
જહાલો મારો મંદિર ધરતો ધ્યાન ! ગવાડે રૂડાં ગાયનેરે લોલ.
જહાલો મારો જગમાં એકજ મિત્ર ! કુંવારી બાઈનેરે લોલ.

૧૮ પ્રકરણ.

ચોહાનનું બાળપણ અને યુવાવસ્થા.

જોહરા.

જે રીતે જગરાયની, કથા લખી મુજ હાથ ;
તે રીતે ચોહાનની, સંક્ષેપે કહું વાત.
જે અરસામાં તેહના, જન્મતણી થઈ જાણુ ;
તે અરસામાં શાસ્ત્રીઓ, વર્તાવે નિજ આણુ.
અન્ય જનો વો મુકલા, કર્મ ક્રિયા પર ભાર ;
ફરોશીઓના ફેદમાં, ફસીયાં નર ને નાર.

કાળગમન વિદ્યાતાણું, અંતરમાં અભિમાન ;
 શબ્દવાદમાં શાસ્ત્રીઓ, ધરતા પૂરણુ ધ્યાન.
 ધર્માંચાર્યો ઢાંગથી, ધરતા ઇશ્વર ધ્યાન ;
 દુર્મત વ્યાખ્યો દેશમાં, ગુમાવ્યું સત્ જ્ઞાન.
 એ અરસામાં શાસ્ત્રીઓ, વર્તાવે બહુ ફેર ;
 વિધ વિધારીતોથી કર્યો, ધર્મ વિધિમાં ફેર.
 માનવ કલ્પિત ગ્રંથનું, વિગતે આપી બ્યાન ;
 ઇશ્વરદત્ત સત્શાસ્ત્રનું, ભૂલી બેઠા બાન.
 ઇશ્વરદત્ત સત્શાસ્ત્રનો, ઉલટાવી અધિકાર ;
 પંડિતોએ સ્થાપીઆ, પંથ અનેક પ્રકાર.
 સાદુકીઓએ શીખવ્યું, સંસારીને જ્ઞાન ;
 અંત સમે મૃત લોકનું, થશે ન પુનરુત્થાન.
 શ્વેત વસ્ત્ર અંગે ધર્માં, મઘનિષેધક મત ;
 એસેનીના પંથમાં, બ્રહ્મચર્ય મહાવૃત.
 હેરોદીઓ હેરોદનો, પક્ષ ધરે નિશ દિન ;
 ખાન, પાન ને ગાનનાં, ધર ધર તાગડધિન.
 ઝેલોટીસને અંતરે, વ્યાપે જામડું ઝેર ;
 રૂમી સત્તા સામણે, વટવું રાખી વેર.
 હારન લેવી યાજકા, વધતા અપરંપાર ;
 એક બીજનો દ્વેષથી, કરતા તિરસ્કાર.
 મન કલ્પિત આજ્ઞાતજો, ઢંકાયો શુદ્ધ મર્મ ;
 સંપ્રદાય દુઃખદાય એ, યહુદીઓનો ધર્મ.
 સંપ્રદાયની ઝુંસરી, બોળાઈપી બાણ ;
 મુક્ત થવાને ઇચ્છતા, યહુદીઓ ગુણવાન.
 યહુદીઓ નિજ નાથની, બેતા વાટ અપાર ;
 એ બોળાથી સર્વને, મશીહ મુક્ત કરનાર.

યહુદીઓના ગ્રંથમાં, લખીઆ આગમ લેખ ;
 દૂત મશીહા આગળે, પ્રથમ આવશે એક.
 યહુદીઓ નિજ અંતરે, રાખે એવી આશ ;
 પ્રથમ એલીયા આવશે, કરવા જ્ઞાન પ્રકાશ.
 એલીસાએત ઉદરે, ગર્ભ રહ્યો જે વાર ;
 દૂતે દર્શનમાં કહ્યું, સાંભળ, હે શુભ નાર.
 શુદ્ધ એલીયા ભક્તનો, આત્મા પામી જેહ ;
 સત્ય માર્ગ જણાવશે, પુત્ર જનમશે તેહ.
 જે જે અદ્ભુત વારતા, દૂતે કીધી ત્યાંય ;
 વિગતેથી તો વર્ણવી, પ્રથમ ખંડની માંહ.
 એ વાતો સંભારતાં, માત પિતા દિનરાત ;
 શિક્ષણ આપે સ્નેહથી, બાળકને ભલીભાત ;
 યાજ્ઞક પદ નિજ તાતને, તે શું રહે મતિ હિણ ?
 ધર્મતત્ત્વ ને જ્ઞાનમાં, પૂરણ જેહ પ્રવિણ.
 બળ, બુદ્ધિ ને જ્ઞાનમાં, વધતો પુત્ર અપાર ;
 દેવ અને માનવ તણો, પૂરણ પ્રગટયો પ્યાર.
 આત્મામાં વધતો જતો, પ્રગટયો જ્ઞાન પ્રકાશ ;
 સમયની સરહદ લગી, વનમાં કીધો વાસ.

પ્રથમ વિભાગ સમાપ્ત.

મશીહાખ્યાન.

બીજો ભાગ.

ચોહાનનો ઉપદેશ, ઇસુ મશીહનું આત્મિક અને
પરીક્ષણ.

૧૯ પ્રકરણ.

ચોહાન આત્મિક કરનારનો ઉપદેશ.

સમય.

છપા.

તીબેરીયસ કાયસારતણે પંદરમે વર્ષે;
પંતિયસ પીલાત યહુદાહ અધિપતિ ઠરશે.
ગાલીલ કેરું રાજકાર્ય હેરોદ કરે છે;
ઇતુરાઇ ને ત્રાખોનીતી શીલીય ધરે છે.
વળી આબિલેનેમાં વસે, લુસાનયસ રાજ તથા;
આન્નાસ, કાયાફાસ બે, પ્રમુખ્ય યાજક દીસતા.
એ અરસામાં એક બીના યરહનપર બનતી,
ઝખાર્યાહના પુત્ર લલા ચોહાને પ્રગટી.
પ્રદેશ માંહે પાપતણી માશીને સાર,
પસ્તાવાનું આપતો આત્મિક પ્યાર.
વળી નલ મંડળથી ઉતર્યું, શુભ વચન પ્રભુ દેવનું;
પ્રગટ કરતો પ્યારથી, વર્ણન લખીએ તેહનું.

[યશાયાહુ તથા માલાખીનાં ભવિષ્યવચનો.]

રામશ્રી.

વાણી પ્રભુની સાંભળો,	હિતરૂં સત્યવચન!	
- પસ્તાવો કરવો પાપનો,	એ છે આત્મકથન.	વાણી.
સિદ્ધ કરો મુજ માર્ગને,	દીસે અરણ્ય રૂપ!	
આવું છું વસવા ઉરમાં,	ઉચ્ચાં ભૂપ અનૂપ.	વાણી.
સર્વ પર્વત ને ડુંગરા,	દીસે ઉંચા જેહ!	
વેગે કરાશે વિશ્વમાં,	સહુથી નીચા તેહ,	વાણી.
ડુંગરીઆળા દેશમાં,	દીસે નીચું જેહ!	
વેગે કરાશે વિશ્વમાં,	સહુથી ઉંચું તેહ.	વાણી.
ધારાઓ, ખીણો ને ટેકરી,	ખડખડાં મેદાન!	
વેગે થશે આ વિશ્વમાં,	સરખાં એક સમાન.	વાણી.
ગૌરવ ચમકશે દેવનું,	પ્રગટે રૂડી રીત!	
એકત્ર જોશે તેહને,	સર્વ દેહ ખચિત.	વાણી.
એવું કહેનારાની આગળે,	વાણી થઈ અદ્ભુત!	
પોકાર્યાં કર નિજ મુખથી,	ઉચ્ચાં ઈશ્વર સુત.	વાણી.
શું રે પોકારું દેહ તો,	દીસે તરણાને તુલ!	
માનવનું સૌંદર્ય તો,	જાણે ખેતરનું ફૂલ.	વાણી.
તરણાં સુકાર્ધ જાય છે,	ફૂલડાં કરમે સદાય!	
કાંજે પ્રભુ તુજ કાપનો,	તે પર વાયુ વાય.	વાણી.
માનવ કેવળ ધાસ છે,	પળમાં સુકાએ જેહ!	
ચીમળાર્ધ ફૂલ ખરી પડે,	એવી માનવ દેહ.	વાણી.
સર્વ મનુષ્ય દેહનું,	ટળશે વ્યર્થ ગુમાન!	
સર્વદા રહેશે દેવની,	વાતો મહિમાવાન.	વાણી.
જીઓને આ મુજ એલચી,	આવે છે આવાર!	
મારી આગળ મુજ માર્ગને,	તે તો કરશે તૈયાર.	વાણી.

જેને તમે તો શોધતા, જે છે સ્વામીનાથ !
 તે તો પોતાને મંદિરે, આવે અકસ્માત. વાણી.
 આનંદાસ્પદ જે આપણું, તે તો આવે છે એમ !
 કાણુ સહન એ કરી શકે, તેનું આવવું તેમ ? વાણી.
 પ્રત્યક્ષ હાજર થાય તો, કરે ભસ્મ તમામ !
 કાણુ ઉભો રહે આગળે, તે તો અગ્નિ સમાન. વાણી.
 કંચન શુદ્ધ ગણાય છે, અગ્નિ મધ્યે જેમ !
 પ્રભુ પોતાના લોકને, કરશે શુદ્ધજ એમ. વાણી.
 અગ્નિ રૂપ બિરાજશે, સિંહાસન પર ખાસ !
 શુદ્ધ કરી નિજ દાસને, લેશે પોતા પાસ. વાણી.

રાનમાં ઘાંટો પાડનારની વાણી.

હરિગીત.

વેગે કરો સિદ્ધ માર્ગ જે, વાંકી દીસે છે વાટડી,
 ફળવંત બનો, નિષ્ફળ અરે, જૈતુન કેરી જાતડી;
 જુડી અને ભુંડી પ્રજા શું, સ્વર્ગ મધ્યે સમાય છે ?
 તો પૂર્ણ પસ્તાવો કરો, સ્વર રાનમાં સંભળાય છે !
 હર ચીજ પુરાશે અરે, નીચાણુ જ્યાં દેખાય છે;
 નીચો કરાશે પહાડ ને, વળી ટેકરો જ્યાં થાય છે.
 આડી અને અડિયલ પ્રજા, શું પાપથી પીડાય છે ?
 તો પૂર્ણ પસ્તાવો કરો, સ્વર રાનમાં સંભળાય છે !
 વાંકું હવે સીધું થશે, દિલ પાપથી પસ્તાઈને,
 ખાડા અને વળી ટેકરા, ધરશે સપાટ સફાઈને;
 ગર્વિષ્ટનાં સંતાન શું, ગર્વિષ્ટ ઉંચ ગણાય છે ?
 તો પૂર્ણ પસ્તાવો કરો, સ્વર રાનમાં સંભળાય છે !
 આકાશ કેરું રાજ નજદીક, આવીયું છે આ સમે,
 સહુ દેહ ધારી દેવનું તારણ, નિરખશે તે સમે.
 હા, વિશ્વમાં ઉદય થશે, નિર્મળ પ્રકાશ જણાય છે,
 તો પૂર્ણ પસ્તાવો કરો, સ્વર રાનમાં સંભળાય છે !

તુચ્છકાર.

દોહરો.

ફરોશીઓ ને શાસ્ત્રીઓ, દોડી આવ્યા બહાર;
 યોહાને ઉપદેશમાં, દર્શાવ્યો તુચ્છકાર.

યોહાનનો ઉપદેશ.

હરિગીત.

રે! સર્પ કરા વંશજે, ક્યાંથી તમે સહુ આવીઆ?
 ને નાસવા ભર ક્રોધથી, કાણે અહો! ચેતાવીઆ?
 આ ક્રોધથી બચવાતણો, અભિલાખ અંતર થાય છે?
 તો પૂર્ણ પસ્તાવો કરો, શુભ સમય વિતી જાય છે!
 આ ગૌરવી દીલ ચમનમાં, ફૂલો સુગંધી લાવવાં
 ને દેહરૂપી વૃક્ષને, આત્મિક ફળો ઉપજાવવાં
 ફળ યોગ્ય પશ્ચાત્તાપ, શું નિજ અંતરે ઉભરાય છે?
 તો પૂર્ણ પસ્તાવો કરો, શુભ સમય વિતી જાય છે!
 છે તાત ઈબ્રાહીમ અમારો, વંશજે અમ તેહના
 વદશો ન મુખડે વાક્ય એ, વચનો દીધાં છે વેહનાં
 જુઠાધનાં સંતાન શું, સત્ વાક્ય દિલમાં ચહાય છે?
 તો પૂર્ણ પસ્તાવો કરો, શુભ સમય વિતી જાય છે!
 હું સત્ય કહું છું આ સમે, છે વંશજે તેના ધણા;
 ઉત્પન્ન કરી શકશે પ્રભુ, સંતાન આ શિલાતણાં.
 શિલાતણાં સંતાન શું, જળવૃષ્ટિએ ભિંજાય છે?
 તો પૂર્ણ પસ્તાવો કરો, શુભ સમય વિતી જાય છે!
 આ વૃક્ષની જડ ઉપરે, કુહાડીઓ મૂકાય છે
 જે વૃક્ષ ફળ નવ આપતું, તે અગ્નિમાં નંખાય છે
 નિષ્ફળ યહુદી વંશ શું, ફળવંત થવાને ચહાય છે?
 તો પૂર્ણ પસ્તાવો કરો, શુભ સમય વિતી જાય છે!

ચોહાનનો દુખાવ.

ચોપાઇ છંદ.

ચોહાને આપ્યો ઉપદેશ, નાઝારી વૃત સોહે કેશ;
પહેર્યાં અંગે રાખી ધીર, ઉંટતણાં રૂઆનાં ચીર.
તુંબિપાત્ર ધર્યું નિજ સ્કંધ, ચર્મતણો છે કમ્મરબંધ.
જમતો તીડ ને રાની મધ, શ્યામ શરીર ને ઉંચું કંદ.

ચોહાનને પ્રશ્ન.

દોહરો.

યહુદીઓ નિજ નાથની, જોતા વાટ અપાર;
નિહાળતાં ચોહાનને, પ્રશ્ન પૂછ્યો તત્કાળ.
સ્વામી શું તું પ્રીસ્ત છે? પ્રગટ થશે જે નાથ;
ઉત્તર આપી પ્રશ્નનો, ભાગો મનની બ્રાંત.
યહુદીઓ ચોહાનને, પ્રશ્ન પૂછે છે જ્યાંય;
ચોહાને આનંદથી, ઉત્તર દીધો ત્યાંય.
અગ્રગામી હું પ્રીસ્તનો, આપું જળ સંસ્કાર;
આવે છે મુજ પાછળે, સમર્થ સરજનહાર.
હું છું દાસ મશીહનો, પાછળ આવે નાથ;
ચંપણની રસી છોડવા, યોગ્ય નથી મજ હાથ.
મશીહ જ્યારે આવશે, આ અવનિ મોઝાર;
આત્માથી તો આપશે, શુદ્ધ અગ્નિ સંસ્કાર.
સ્વામી મારો આવશે, સુપડું છે નિજ હાથ;
ઝટકી કરશે જોમથી, સ્વચ્છ ખળી મજ નાથ.
ઘઉં વીણીને ગુણમાં, ભરશે નિજ ભંડાર;
ભુંસુ બાળી નાખશે, જવાળાગ્નિ મોઝાર.

પસ્તાવાનું આત્મિસ્મા.

માલકોષ પૃથ્વી છંદ.

લોકો પુકાર પુકાર કરે છે,	ઘડી ઘડી ચોહાનને;	
ઉપદેશ અમોને આપ અમે,	સમજાવે સુજાનને.	
સૂઝે નહિ શું કરવું અમારે,	ધર્મ પૂણ્ય કર્મ કે?	
પસ્તાવો કર, આત્મિસ્મા પામ,	પછી કથું તને હું મર્મ તે.	ટેક.
જેની કને છે વસ્ત્ર બાળ્યે,	અંગરખાં અંગ ઉપરે	
એક તેમાંથી આપી દેવું,	વસ્ત્ર જેને નથી અરે!	
બૂખ્યાંને ભોજન આપવું,	ધર દયા ધર્મ એ કર્મ છે. પસ્તાવો	
દાણુ લેનારે પ્રભ કર્યો,	સ્વામી અરે! હું શું કરું?	
નિયમિત કાર્ય કરું કે,	કર્મ સકળ હું પરહરું?	
નિયમિત દાણુ લેવું,	દાણીતણો એ ધર્મ છે. પસ્તાવો	
નાણાં પડાવી લેવાં ન વધુ,	નિયમિત દામ લે	
જખરદસ્તી પરહરી,	નિજ પગારથી સંતોષ રહે	
સરળ માર્ગ શીખવું હું,	ઉત્તમ એજ કર્મ કે— પસ્તાવો	
સિપાઇએ પણ પ્રશ્ન કર્યો,	સ્વામી અરે! હું શું કરું?	
નિયમિત કાર્ય કરું કે,	કર્મ સકળ હું પરહરું?	
ગેરકાયદે ન વર્ત,	કઠિન એજ કર્મ કે— પસ્તાવો	

જળસંસ્કાર.

દોહરો.

દોડી આવ્યા દૂરથી, લોકો અપરંપાર;
પસ્તાવો કરી પાપનો, પામ્યા જળ સંસ્કાર.

૨૦ પ્રકરણ.

ઈસુ મશીહનું આત્મિસ્મા.

ગાડીની દશા.

ચોહાને લીધા સંન્યાસ, કંટકારણ્યમાં કીધા વાસ;
જેમાં યદનનો વિસ્તાર, વહે છે નિર્મળ જળ સુખકાર.

તે તો બામિસ્મા આપે જ્યાંહી,
તેણે માગ્યો જળ સંસ્કાર,
તમો દેવકુંવર અવિકારી,
સ્વામી, અળગા રહોને આજ,
હું તો માનવ પુત્રજ કહાવું,
સ્વામી, હું તો તમારો દાસ,
મુજને વારે છે તું કેમ?
જે જે ન્યાયીપણું ઉચિત,
પ્રતિ ઉત્તર દીધા એહ,
ઉતર્યાં યદન નદ મોઝાર,
લીધું બામિસ્મા સહુ સાથ,
તેઓ ઉભા છે પાણીથી બહાર,
ઉતર્યાં નિર્મળ આત્મા જેહ,
એવે અદ્ભુત દીધું ત્યાંહી,
“એ છે પુત્ર સનાતન મારો,
“તેણે જન્મ ધર્યો છે જેથી,
દીપે દેવપણામાં જેહ,
હતો અદસ્ય ત્રિએક દેવ,

આવ્યા ઇસુ મશીહ પણ ત્યાંહી ;
દીધો ઉત્તર ચોહાને તે વાર-
હું છું માનવ પુત્ર વિકારી ;
મુજને શોભે નહિ એ કાજ.
તમો પાસ હું લેવા આવું ;
શાને આવ્યા અહીં મુજ પાસ ?
હમણાં સર્વ થવા દેને એમ ;
કરવું પૂરણ એ શુભ રીત.
દે છે બામિસ્મા પછી તેહ ;
પામ્યા સ્વામી જળ સંસ્કાર ;
આવ્યા પાણીથી ઉપર નાથ.
ઉઘડ્યાં આકાશકેરાં દ્વાર ;
દીસે કખૂતર સરખી દેહ ;
થયો પોકાર નભની માંહી.
મુજને પ્રાણથકી નિત પ્યારો !”
હું તો પૂર્ણ પ્રસન્ન છું તેથી.”
‘પિતા,’ ‘પુત્ર’ ને ‘આત્મા’ તેહ ;
થયો પ્રગટ અવશ્યમેવ.

ઉપદેશનો આરંભ.

હોહરો.

[અભિષિક્તને અંતરે, પ્રગટયો પૂર્ણવેશ ;
ત્રીસ વરસની ઉમ્મરે, આરંભ્યો ઉપદેશ.]

[અભિષિક્ત]

ગઝલ.

હૃદયમાં ભાસ થાએ છે, વિષય ઉભરાઈ જાએ છે !
રચી જે વાત તે બોલું, મશીહનું રાજ થાએ છે. હૃદયમાં
અહો ! મમ જીભ આ ડેવી ? ચપળ લહિઆ કલમ જેવી !
સરી જાતી સરળતાએ, પ્રીતિનો પાસ હા એ છે. હૃદયમાં

મનુષ્ય પુત્રના કરતાં,
 અનુગ્રહ હોઈ પર તારા,
 અયી! તરવાર લે તારી,
 સન્ને ગૌરવ અને મહાત્મ્ય,
 મશીહે નમ્રતા ધારી,
 ભયંકર યુદ્ધ નિહાળી,
 અયી! આ બાણુ તો તારાં,
 હૃદયમાં રાયને પેઠાં,
 સનાતન રાજ્ય છે તારું,
 યથાર્થી રાજ્ય ફેરો દંડ,
 અહો! આનંદના તેલે,
 સુગંધીદાર વસ્તુથી,
 નિહાળી રાજ્યના મહેલો,
 રૂડાં વાજાંત્રને નાદે,
 અહો! આ રાજપુત્રીઓ,
 ઉભાં છે સાથ રાણીજી,
 અયી! સંતાન તું મારાં,
 ભજન કર ભાવથી તેનું,
 જગતમાં યુવતિ જ્યાં છે,
 શ્રીમંતો આજીજી કરશે,
 જરીનાં વસ્ત્ર છે જેને,
 અતિ આનંદ ઉત્સાહે,
 અનાદિ આપની યાદી,
 સદા ઉપકાર સ્તુતિનાં
 વિજય પ્રાપ્તિ મળે ભારી,
 ‘જગત,’ ‘શેતાન’ ને ‘મૃત્યુ,’

દીડી મેં દિવ્ય સુંદરતા!
 મશીહ રેડાઇ જાએ છે. હૃદયમાં
 ગ્રહો શુરવીર સરદારી!
 અરિષ્ટો ત્રાસ દાએ છે. હૃદયમાં
 સજી છે સત્યની સ્વારી!
 રણુક્ષેત્રો ધુળાએ છે. હૃદયમાં
 ધણાં તીક્ષ્ણ અને ખારાં!
 અરે! આ પ્રાણુ જાએ છે. હૃદયમાં
 સનાતન સ્થિર ટકનારું!
 મશીહના હાથ માંહે છે. હૃદયમાં
 અભિપિક્ત મસ્તકે રેલે!
 બધાં વસ્ત્રો ભરાએ છે. હૃદયમાં
 કીધો હર્ષિત ને ઘેલો!
 ગવૈયા ગાન ગાએ છે. હૃદયમાં
 દીસે છે માનવંત સ્ત્રીઓ!
 સતી શણુગારમાં એ છે. હૃદયમાં
 વિસારી દે સગાં તારાં!
 તને દિલ સાથ ચાહે છે. હૃદયમાં
 જશે નજરાણું લઇને તે!
 મુખે ગૌરવ મનાએ છે. હૃદયમાં
 કુમારીકા હશે તેને!
 મહેલોમાં લવાએ છે. હૃદયમાં
 ટકે તુજ રાજની ગાદી!
 તને અર્પણ ચઢાએ છે. હૃદયમાં
 ધ્વજ ફરકી રહે તારી!
 સકળ શત્રુ હરાએ છે. હૃદયમાં

૨૧ પ્રકરણ.

ઇસુ મશીહનું પરીક્ષણ.

રામચી.

આત્મા હરી ગયો ખ્રીસ્તને,	વિકટ વન મોઝાર;
પીડા વિવિધ પ્રકારની,	પામ્યો અપરંપાર. આત્મા.
હિંસક વનપશુ પંખીઓ,	વસતાં વિધવિધ ભાત;
ચાલીસ દિવસ ને રાતડી,	રહ્યો તેઓની સાથ. આત્મા.
ઇસુ અરણ્યમાં એકલો,	અહીં તહીં ફરતો ઉદાસ;
અન્ન, ઉદક વિણ તેહને,	થયા નિત ઉપહાસ. આત્મા.
ચાલીસ દિન વિત્યા પછી,	ક્ષુધા લાગી જેવાર;
એવે સમે ત્યાં આવીઓ,	પરીક્ષણ કરનાર. આત્મા.
શેતાને આવી તેહને,	પૂછ્યું તેણીવાર;
શાને સહે ક્ષુધા આવડી,	મિથ્યા વનમોઝાર? આત્મા.
જે તું પ્રભુનો પુત્ર હો,	આજ્ઞા દે ભલીભાત;
પથર ફરી રોટલી,	થશે જમવાને માટ. આત્મા.
ઉત્તર દીધા તેહને,	લખીઆ લેખજ એમ;
માનવ માત્ર અનાજથી,	જીવે નહિ એ કેમ? આત્મા.
જીવન રહ્યું નથી અન્નમાં,	પ્રભુ પ્રાણુધાર;
મુખડા થકી જે નીકળે,	શબ્દ જીવન હાર. આત્મા.
ઉત્તર એવો સાંભળી,	થઈ નિજ આજ્ઞા ભંગ;
યરૂશાલેમ શહેરમાં,	લઈ ચાલ્યો નિજ સંગ. આત્મા.
શેતાન ઇસુને લાવીઓ,	મહા મંદિર મોઝાર;
જુરજ ઉપર બેસાડીને,	બોલ્યો તેણી વાર. આત્મા.
જે તું પ્રભુનો પુત્ર હો,	હૈયા ફરોજ હાર;
તો તો ભલા મુજ આગળે,	હેઠળ ફૂદકો માર. આત્મા.
ઈશ્વર પ્રેરિત ગ્રંથમાં,	લખીઆ લેખ પ્રસિદ્ધ;
તારા સંબંધી દૂતને,	કરશે આજ્ઞા ખચિત. આત્મા.

દૂતો તુજને હસ્તમાં, ઝીલી લેશે ન્યાંય ;
 હાનિ થશે નવ અંગને, પથર પર અફળાઇ. આત્મા.
 ઉત્તર દીધો ઇસુએ, લખીઆ લેખજ એમ ;
 દુષ્ટ અરે ! તુજ દેવનું, પરીક્ષણ કર કેમ ? આત્મા.
 ઉત્તર એવો સાંભળી, થયો અંતરમાં ધાત ;
 મંદિર બહાર ઉતાવળે, લઇ ચાલ્યો નિજ સાથ. આત્મા.
 ઉંચા પર્વત ઉપર, જુગતે બેસાડી ન્યાંય ;
 પૃથ્વી ઉપરનાં રાજ્યનો, દેખાડ્યો મહિમાય. આત્મા.
 વૈભવ વિધ વિધ ભાતનો, ભેતાં શ્રેષ્ઠ જણાય ;
 લાલચમાં લપટાવવા, બોલ્યો મુખથી ત્યાંય. આત્મા.
 ભક્તિ કરે ને માહરી, મસ્તક નામી પાય ;
 તો આ સધળાં તુજને, આપી દઉં ક્ષણ માંહ. આત્મા.
 ઉત્તર દીધો તેહને, જા, જા, મુજથી દૂર ;
 સ્પષ્ટ લખ્યું છે શાસ્ત્રમાં, શોધી ભેને જરૂર. આત્મા.
 તું પ્રભુ તારા દેવની, ભક્તિ કરજે સમર્થ ;
 અન્ય મનુષ્યો આગળે, મસ્તક ધરતો ન વ્યર્થ. આત્મા.
 ઉત્તર એવો સાંભળી, સમજી અંતર માંહ ;
 દુષ્ટ ત્વરાએ સંચર્યો, તજી ઇસુને ત્યાંય. આત્મા.
 દૂતો આકાશેથી ઉતરી, આવ્યા ઇસુની પાસ ;
 સેવા કરે છે સ્નેહથી, વનમાં એકલ વાસ. આત્મા.

૨૨ પ્રકરણ.

મસીહ વિષે યોહાનની સાક્ષી.

(પહેલો દિવસ.)

હોહરા.

વનવાસી યોહાનને, પ્રશ્ન પૂછવા માટ ;
 ફરોશીઓએ મોકલ્યા, લેવી, યાજક સાથ.

લેવી, યાજ્ઞક સંચર્યા, વેગે વન મોઝાર ;
 વનવાસી યોહાનને, પ્રશ્ન પૂછ્યો તત્કાળ.
 ઉપદેશક, તું કાણ છે? ઉત્તર દેને આજ ;
 ફરોશીઓએ મોકલ્યા, પ્રશ્ન પૂછવા કાજ.
 ઉત્તર દીધા તેહને, યોહાને તે 'વાર ;
 સાક્ષી આપી સ્નેહથી, સમજાવ્યો ઈકરાર.
 યોહાને આનંદથી, કીધું એજ કબૂલ ;
 ખ્રીસ્ત નથી હું તો અરે ! ખરે ખ્રીસ્ત અમૂલ.
 શ્રોતાજન યોહાનને, પૂછે બીજી વાર ;
 તો શું તું છે એલીઆ ? ઉત્તર દે તત્કાળ.
 યોહાને આવેશથી, ઉત્તર આપ્યો જ્યાંય ;
 ના, ના હુંતો તે નથી, પૂછે તેઓ ત્યાંય.
 તો શું તું છે આવનાર, ભવિષ્યવાદી જોહ ?
 ઉત્તર દીધા એજ કે, નથી નથી હું તેહ.
 ઉપદેશક, તું કાણ છે? પૂછે સંત સમાજ ;
 શો ઉત્તર જઈ આપીએ, ફરોશીઓને આજ ?
 ઉત્તર દીધા આખરે, યોહાને ભલીભાત ;
 હું છું વાણી તેહની, પોકારું વનવાટ.
 જીવન માર્ગ પ્રયાણનો, સત્વર કરવો સિદ્ધ ;
 ઘાંટો તાણી રાતમાં, કરતો એજ પ્રસિદ્ધ.
 યહુદીઓ તવ ઉચ્ચાર્યા, સુણતાં એજ વૃત્તાંત ;
 કહે કહે તું કાણ છે? ભાગે મનની બ્રાંત.
 ખ્રીસ્ત નથી, નથી એલીઆ, નથી યહુદી નાથ ;
 શા માટે તવ આપતો, બાપ્તિસ્મા તુજ હાથ ?
 યહુદીઓની આગળે, સાક્ષી દેતાં સાથ ;
 ઉત્તર આપ્યો ધૈર્યથી, યોહાને ભલીભાત.

હું તો ફવળ નીરથી, આપું જળ સંસ્કાર;
 તે તો તમને આપશે, શુદ્ધ અગ્નિ સંસ્કાર.
 મશીહ ઉભો છે મધ્યમાં, નિરખો નહિ એ કેમ?
 અંતરમાં નિજ નાથની, જાણુ નથી કંઈ એમ.
 આવે છે મુજ પાછળે, પૂરણ કરવા કાજ;
 ચંપલની રસી છાડવા, યોગ્ય નથી હું આજ.
 યદન મધ્યે આપતો, નિર્મળ જળ સંસ્કાર;
 મજકુર ખીનાઓ બની, બેથાનીઆ મોઝાર.

૨૩ પ્રકરણ.

મશીહ વિષે ચોહાનની સાક્ષી.

(ખીન્ને દિવસ.)

બનજારો.

જુઓ જુઓ સજ્જન નરનારી, હલવાન પ્રભુનું ભારી !
 જે વિશ્વનું પાપ નિવારે, અપહરણ કરે અતિ ભારે;
 એ છે દેવ કુંવર સુખકારી. હલવાન.
 જે પુરૂષ હતો મમ આગે, તે તો થયો પ્રગટ મમ પૂંઠ;
 ઈસુ મશીહ મહા ગુણકારી. હલવાન.
 મેં બાપ્તિસ્મા દીધું જ્યારે, થઈ અદ્ભુત વાણી ત્યારે;
 અહો! દૈવતણી ગતિ ન્યારી. હલવાન.
 મેં પડે પીઠાણ્યો ન એવે, દીધી પૂરણ સાક્ષી દેવે;
 શું વર્ણવે રસના મારી? હલવાન.
 રૂડા સદેશો આપ્યો જોણે, મુજને દર્શન દીધું તેણે;
 દીધા સદેહ સર્વ વિદારી. હલવાન.
 “એ છે પુત્ર સનાતન મારો, મુજને પ્રાણ થકી નિત પ્યારો;”
 “હું છું પૂર્ણ પ્રસન્ન આવારી.” હલવાન.

એવો દિવ્ય પુરુષ હવે જાગે, થશે પ્રસિદ્ધ પહુદી આગે ;
લીધું બાપિસ્મા આનંદકારી. હલવાન.

ઉડી આવ્યું કબૂતર પાંખે, મેં દીધું ખચિત મુજ આંખે ;
શુદ્ધ આત્માતણી એ નિશાણી. હલવાન.

તે તો કરશે સકળ સંસારે, કરશે બાપિસ્મા આત્માદારે ;
એ છે સાક્ષી અહોનિશ મારી. હલવાન.

૨૪ પ્રકરણ.

ઈસુ મશીહના પહેલા ત્રણ શિષ્ય.

(ત્રીજો દિવસ.)

રાગ માર્.

ખીજે દહાડે બે શિષ્ય સાથે,
ફરી યોહાન ઉભો બલી બાતરે.
ફોડો પંથ વળે છે જ્યાંથીરે,
વિચ્યાં સ્વામીનાથજ ત્યાંથીરે.
તેણે નિહાળી બેયું જ્યારેરે,
પ્રભુ ઇસુને નિરખ્યો ત્યારેરે.
બોલ્યો શિષ્યને કરી સાનરે,
જુઓ દેવતણું હલવાનરે.
સુણી શિષ્ય અચંપિત થયારે,
બંને ઇસુની પૂઠળ ગયારે.
એણી પેરે તે બોલ્યા નાથરે,
તમે શું શોધો છો બ્રાતરે ?
કહે શાગીદોં શીષ નામીરે,
રાખી, ક્યાં રહે છે જગસ્વામીરે ?
રાખી કહે છે આવી નિહાળોરે,
નિજ સદેહ અંતરના ટાળોરે.
સુણી શિષ્ય ઉદ્ધાસી થયારે,
બંને ઇસુની પૂઠળ ગયારે.
કહે ખીના બની એ ક્યારે રે ?
અહો ! દશમી હોરા હતી ત્યારેરે.
સુણી યોહાનની શુભ વાતરે,
બંને શિષ્ય ગયા બલીબાતરે.
શુભ આંદ્રિયા સુખ દાધરે,
દીસે સીમોન પીતરતણો બાધરે.
તે તો ઇસુની પૂઠળ વળીએરે,
નિજ બંધુને આવી મળીએરે.
વદે આંદ્રિયા સુણુ બ્રાતરે,
મુજને મળીઆ સ્વામીનાથરે.
બંધુ મશીહ મળ્યો છે અમનેરે,
તેનો અર્થ જણાવું તમનેરે.
ઇસુ માનવ કરો પુત્રરે,
એવું શાસ્ત્રતણું છે સુત્રરે.
વળી ખ્રીસ્ત પ્રભુ પુત્ર કહાવેરે,
ધરી જન્મ જગતમાં આવેરે.

એવો મશીહ મળ્યો છે અમનેરે, તે તો પ્રગટ કરીએ તમનેરે.
 વદે આંદ્રિયા સુણુ બ્રાતરે, મુજને મળીઆ સ્વામીનાથરે.
 તે તો બંધવને તેડી લાવ્યોરે, પીતર ઇસુની પાસે આવ્યોરે.
 સ્વામી બોલ્યા નિહાળી મુખરે, તું તો યોનાનો પુત્ર અચૂકરે.
 તું તો પત્થર સરિખો બાસેરે, નિત કક્કા નામે ઓળખાશેરે.

તેઓ પ્રથમ યોહાનના શિષ્ય હતા.

દેાહરો.

આંદ્રિયા, યોહાન ને, પીતર નામ પ્રસિદ્ધ;
 શિષ્ય પ્રથમ યોહાનના, વળ્યા ખ્રીસ્ત સનિદ્ધ.

૨૫ પ્રકરણ.

શ્રીલીપ અને નાથાનાએલ.

(ચોથો દિવસ.)

રાગ માઝ.

ખીજે દહાડે સ્વામીનાથરે,
 જવા ઇચ્છે શુભ ગાલીલ પ્રાંતરે.
 થયા સ્વામીનાથ વિદાયરે,
 પંથે મળ્યો શ્રીલીપ સુખદાયરે.
 પ્રીતે બોલ્યા સ્વામીનાથરે,
 તું તો ચાલ્યને મારી સાથરે.
 શ્રીલીપ નાથાનાએલને મળીઓરે,
 નાથાનાએલ એણી પેર વળીઓરે.
 બોલ્યો શ્રીલીપ હવે ભરાધરે,
 સુણુ વધામણી સુખદાધરે.
 હું તો ભક્ત જનોમાં ભળીઓરે.
 ઈસુ નાઝારી મુજને મળીઓરે.

તે તો યુસફ કરે। સુતરે,
 જેની જન્મ કથા અદ્ભુતરે.
 ભાખ્યાં ભવિષ્ય વચનો જેહરે,
 થયાં ઇસુમાં પુરણ તેહરે.
 સુણી સંદેશો સુખ દાધરે,
 બોલ્યો નાથાનાએલ ત્યાંહીરે.
 મેં તો ધ્યાન રૂઢેમાં ધરીયુંરે,
 દીસે તુચ્છ નગર નાઝરીયુંરે.
 જેમાં વસે અજ્ઞાની લોકરે,
 શુભ મળવાની આશા ફેાકરે.
 જેમાં દુર્જનિયાંનો વાસરે,
 શુભ મળવાતણી શી આશરે ?
 મોટો ભવિષ્યવાદી જે કહાવેરે,
 તે શું નાઝારેથમાંથી આવેરે ?
 એ તો કલ્પે બની નવ શકેરે,
 તું તો બોલે કે મિથ્યા બકેરે ?
 દીધા ઉત્તર અરે ! મુજ બ્રાતરે,
 તું તો ચાલ્યને મારી સાથરે.
 નાથા, નજરે નજર નિહાળોરે,
 નિજ સંદેહ અંતરનો ટાળોરે.
 સુણી ઉત્તર. અતિ ઉલ્લાસેરે,
 તે તો આવ્યો ઇસુની પાસેરે.
 સ્વામી બોલ્યા નિહાળી ત્યાંયરે,
 ખરો ચહુદી આ કહેવાયરે.
 જેમાં કપટ નથી તલ ભારરે,
 દીસે નિષ્કપટી નિરધારરે.

મેં તો પરખી લીધા નર રહેજરે,
 ખરેખરો યહુદી એજરે.
 નાથાનાએક વદે છે ત્યાંથીરે,
 મુજને પીછાણે તું ક્યાંથીરે?
 પ્રતિ ઉત્તર દીધા ત્યાંયરે,
 સુથુ વર્ણન એ સુખદાયરે.
 તેડયો શીલીપે તુજને જ્યાંથીરે,
 મેં તો પરખી લીધા છે ત્યાંથીરે.
 તું તો બેઠો અંજરી તળેરે,
 નિરખ્યો પ્રત્યક્ષ અહો! એજ પળેરે.
 બોલ્યો મસ્તક નામી પાયરે,
 તું તો યહુદીઓનો રાયરે.
 તું તો દેવકુંવર અતિ ભારીરે,
 તારી અકળ ગતિ છે ન્યારીરે.
 ત્યારે બોલ્યા સ્વામી નાથરે,
 મેં તો નિરખ્યો તને લક્ષી ભાતરે.
 તેં તો વિશ્વાસ ધર્યોં શું એથીરે?
 જોશે અદ્ભુત બીનાઓ તેથીરે.
 હું તો ખચિત કહું છું તમનેરે,
 જેમાં અંદેશો નથી અમનેરે.
 મેં તો લીધા મનુષ્ય અવતારરે,
 ચઢશે દિવ્ય દૂતો મુજ દ્વારરે.
 અહો! આંકાશ ઉધડશે એમરે,
 ચઢશે ઉતરશે સહુ તેમરે.
 યશે અદ્ભુત એ મુજ હસ્તેરે,
 તું તો નિરખશે નિજ દષ્ટેરે.

૨૬ પ્રકરણ.

ઈસુ મસીહનો પહેલો ચમત્કાર.

ગરખી.

સખી !	જેને લગ્ન હતું એકવાર,	કે કાના	ગામમાં	રે શેલ !
સખી !	જેને વિચર્યાં નર ને નાર.	„	„	„
સખી !	જેને દીસે મરિયમ માત,	„	„	„
સખી !	જેને તેડ્યા સ્વામીનાથ.	„	„	„
સખી !	જેને શિષ્યો લીધા સાથ,	„	„	„
સખી !	જેને વિચર્યાં સ્વામી નાથ.	„	„	„
સખી !	જેને દ્રાક્ષરસ ખૂટ્યો ત્યાંય,	„	„	„
સખી !	જેને ઉચર્યાં મરિયમ બાધ.	„	„	„
બેટા !	જેને દ્રાક્ષરસ ખૂટ્યો આજ,	„	„	„
બેટા !	જેને બીડ પડી સહ સાજ.	„	„	„
સખી !	જેને બોલ્યા સ્વામી નાથ,	„	„	„
માડી !	એમાં તારે શી પંચાત ?	„	„	„
માડી !	જેને સમય નથી મુજ આજ,	„	„	„
માડી !	જેને મારો શોરે છલાજ ?	„	„	„
સખી !	જેને ચાકર તેડ્યા ત્યાંય,	„	„	„
સખી !	જેને ઉચર્યાં મરિયમ બાધ.	„	„	„
વીરા !	તમે રાખી અંતર આશ,	„	„	„
વીરા !	તમે કાર્ય કરો રહી પાસ.	„	„	„
સખી !	જેને પત્થર ફેરો પાત્ર,	„	„	„
સખી !	જેને કુંડાં છે ખટ માત્ર.	„	„	„
સખી !	જેને બોલ્યા સ્વામી નાથ,	„	„	„
સખી !	તમે સ્વચ્છ કરો મુજ માટ.	„	„	„
સખી !	તમે ધારણ રાખી ધીર,	„	„	„
સખી !	તમે જરજે નિર્મળ નીર.	„	„	„
સખી !	જેને ત્રણ મણ ફેરો માપ,	„	„	„
સખી !	જેને છલ્છલ જરીયાં આપ.	„	„	„

સખી ! જોને ઉચર્યાં નાથ ઉચ્ચાર,	કે	કાના	ગામમાં	લોલ !
સખી ! હવે સત્તર કહાડો બહાર.	,,	,,	,,	,,
સખી ! જોને કુંડાં સોંપ્યાં હાથે,	,,	,,	,,	,,
સખી ! જોને પરખ્યાં પુરણુ ભાત.	,,	,,	,,	,,
સખી ! જોને ચાખ્યાં નિર્મળ નીર,	,,	,,	,,	,,
સખી ! જોને લાગ્યાં અમૃત ધીર.	,,	,,	,,	,,
સખી ! જોને ભઠિયારે ભલીભાત,	,,	,,	,,	,,
સખી ! જોને વરને કીધી વાત.	,,	,,	,,	,,
સખે ! જોને પ્રથમ ધરે રસ શ્રેષ્ઠ,	,,	,,	,,	,,
સખે ! પછી પીરસે રસ કનિષ્ઠ.	,,	,,	,,	,,
સખે ! તેં તેા પ્રથમ ધર્યો કનિષ્ઠ,	,,	,,	,,	,,
સખે ! પછી પીરસ્યો રસ અતિ શ્રેષ્ઠ.	,,	,,	,,	,,
સખે ! મેં તેા પ્રથમ લીધી રસધાર,	,,	,,	,,	,,
સખે ! આ તેા એથી શ્રેષ્ઠ અપાર.	,,	,,	,,	,,
સખે ! તેં તેા રાખી શેષ અઝણ,	,,	,,	,,	,,
સખે ! પછી પીરસી એજ પ્રમાણ.	,,	,,	,,	,,
સખી ! જોને મહિમા નિરખી આજ,	,,	,,	,,	,,
સખી ! જોને મગ્ન થયા વરરાજ.	,,	,,	,,	,,
સખી ! જોને કીધા કાર્યારંભ,	,,	,,	,,	,,
સખી ! જોને શિષ્ય થયા અતિ દંગ.	,,	,,	,,	,,
સખી ! જોને ઉપજ્યો હર્ષ અપાર,	,,	,,	,,	,,
સખી ! જોને વત્યો જયજયકાર.	,,	,,	,,	,,

૨૭ પ્રકરણ.

કાપરનાહુમમાં કંઈક દિવસ રહેવું.

દોહડો. શિષ્યો સાથે સ્નેહથી, થયા નાથ વિદાય;
કેંક દિવસ આવી રહ્યા, કાપરનાહુમ માંછ.

દ્વિતીય વિભાગ સમાપ્ત.

મશીહાખ્યાન.

ત્રીજો ભાગ.

યદ્શાલેમ તથા ગાલીલ અને ફરી યદ્શાલેમમાં ઈસુ
મશીહને ઉપદેશ કરવાનો

આરંભ.

૨૮ પ્રકરણ.

મંદિરનું શુદ્ધિકરણ.

સવૈયા એકત્રીસા.

પાસ્ખા પર્વતણા દિવસોમાં,	નાથ પધાર્યા ઉલટ ભેર ;
પ્રવેશ કીધો મંદિર માંહે,	પર્વ ઉજવવા પુરણ પેર.
મંદિર મધ્યે દૃષ્ટિ કરતાં,	હાટ નિહાળી દારો દાર ;
શાહુકાર નાણાવટીઓનાં,	ખાજટ નિરખ્યાં અપરંપાર.
વિધ વિધ દેશતણા ઉતાર,	મંદિર મધ્ય પ્રવેશીને ;
વેપારી વેપાર કરે છે,	ખાજટ ઉપર બેસીને.
નાણાવટીઓ મંદિર કેરાં,	નાણાંની રાખે ધીર ધાર ;
વેપારી વેપાર ચલાવે,	મંદિર મધ્યે ધમધાકાર.
પ્રમુખસ્થાને ગોઠા બેસી,	કઠોર કંઠે ભણતો નાદ ;
હોત્રાં તો વળી ડોક હલાવી,	વિધ વિધ રીતે કરતાં વાદ.
અકરાં બેબેં ! બેબેં ! બોલે,	મેંમેં ! મેષતણા ઉદ્ગાર ;
કખૂતર ધુધુ ! ધુધુ ! કરતાં,	ધોર મચાવે વારંવાર.
થેલી નાણાવટીઓ ફેરી,	ખણ ! ખણ ! નાદેભણતી બોલ ;
ઈસુએ મંદિરને દીઠું,	ચોરતણા ક્રોતરને તોલ !
ઝીણી રસીઓ ગુંથી નાથે,	કારડા ફેરો મારી માર ;
ઘેટાં, અકરાં, ગોધા સુદ્ધાં,	વેપારીને કહાડ્યા અહાર.

કાઠને મસ્તક, કાઠને વાંસો,
મંદિરમાં થઈ નાસાનાસી,
બેઠક સર્વે ઉઘી વાળી,
નાણું વેરી નાખ્યાં નીચે,
કપૂતર વાળાને તો કીધું,
શા માટે અંદર બેસીને,
પિતાતણું જે ઘર કહેવાએ,
બજાર બનાવી બેઠા ધિક્ક છે,
શિષ્યોને સ્મરણમાં આવ્યું,
“ઘરની આસ્થા ખાશે મુજને,”
યહુદીઓએ પ્રશ્ન કરીને,
શા આધારે કાર્ય કરે છે?
પ્રતિ ઉત્તર દીધો ઇસુએ,
ઉભું કરી આપીશ હું પોતે,
પ્રત્યુત્તર સુણતાંની સાથજ,
શી રીતે એ ઉભું કરશે,
છેંતાળીશ વર્ષો લાગ્યાં છે,
તેને શું તું ત્રણ દિવસમાં,
શરીરરૂપી મંદિર વિષે,
મિથ્યા વાદ વિવાદ કરે છે,
એજ પ્રમાણે ઉપદેષક પણ,
સમજ્યા વિણ વિખવાદ કરે તો,
મરણમાંથી ઉઠ્યા જ્યારે,
શિષ્યો પણ એ સમજ્યા ત્યારે,
શિષ્યોને તો સુણતાં સાથજ,
દૃઢ ભરોસો બેઠો અંતે,

કાઠને તો કાંડાની કાર;
ઉગ્ર મચાવી શોર બકાર.
સ્વાસ ભર્યાં પંપાળે પેટ;
બાજટ લઇને નાઠા શેઠ.
લઈ જા દ્વાંથી સઘળું બહાર;
આજ તમે કીધો વ્યાપાર?
પરમ પવિત્ર સ્થાન અપાર;
ધર્મધાકારે ધંધો થાય!
જેતાં હાં પ્રત્યક્ષ જણાય;
અગમ લેખ એ પૂરણ થાય.
ઇસુને પૂછ્યું તે વાર;
નિશાણી અમને દેખાડ.
પાડી નાખે મંદિર એહ;
ત્રણ દિવસની અંદર તેહ.
યહુદીઓ ઉચ્ચાં મુખ જ્યાંય;
ત્રણ દિવસની અંદર ત્યાંય?
મંદિરને બંધાતાં આજ!
ઉભું કરી આપે સહસાજ?
મર્મવચન બોલ્યો જે વાર;
સમજ્યા વિણ મુરખ સરદાર.
મર્મવચન બોલે કાવાર;
એજ ખરો મૂરખ સરદાર.
સ્વામીનાથ સજીવ થઈ;
મર્મવચન અંતરમાં સહી.
અંતરમાં વ્યાપ્યું અધર;
મર્મવચન પર પૂરણ પેર.

[અઠવાડિક અર્પણો.]

રાસડો.

સોમે તે સુવાસિક અર્પણ લાવજે,
અંતરના ઉઘાળા દૂર વિદારજે;
ચિતા ખડકી ચિન્તાને સળગાવજે,
મંદિરમાં શુદ્ધ મનનાં અર્પણ લાવજે ! ટેક.

મંગળવારે મેજ રડી દીપાવજે,
મનશંયમ અર્પેલી યાદી લાવજે;
માન્યતા માનેલી પૂરણ પાળજે,
મંદિરમાં શુદ્ધ મનનાં અર્પણ લાવજે !

બુધે આ ધૂપપેદી પૂર્ણ ધખાવજે,
ઐચ્છિકાર્પણ માટે ઇચ્છા આણજે;
અંતરકેરી આરતીને ઉતરાવજે.
મંદિરમાં શુદ્ધ મનનાં અર્પણ લાવજે !

ગુરવારે નૈમીતિકનો લાગજે,
પ્રભુને જઈને અર્પો દશમે લાગજે;
પ્રથમજીને પ્રથમજનિત પધરાવજે,
મંદિરમાં શુદ્ધ મનનાં અર્પણ લાવજે !

શુકરવારે પાપાર્પણ પાળજે,
ખાદ્યાર્પણ ને પેયાર્પણ સંભારજે.
ઉપકારાર્થે ઐક્યપણું દરશાવજે.
મંદિરમાં શુદ્ધ મનનાં અર્પણ લાવજે !

શનિશ્વર એ શુદ્ધિકરણનો વારજે,
શાન્તિનાં શુભવચનો આજ સ્વીકારજે;
દોષ હૃદયનો દૂર ધરીને આવજે,
મંદિરમાં શુદ્ધ મનનાં અર્પણ લાવજે !

રૂદનની રાત્રિતો સ્વપ્ને વહી ગઈ,
રમ્ય ! પ્રભાકર ઉગ્યો આદિતવાર ને !
આદિતવારે સંતોજન સહુ આવળે,
મંદિરમાં શુદ્ધ મનનાં અર્પણ લાવળે !

આત્માની લક્ષિતો આત્માથી કરો,
આત્માની મુક્તિ તો આત્માથી તરો ;
આત્માને ઉગારો આત્મે દાવળે,
મંદિરમાં શુદ્ધ મનનાં અર્પણ લાવળે !

ગાય, શીખે ને વાંચે, આ શુભ રાસ ને.
તેના અંતઃપુરમાં થાય પ્રકાશ ને ;
યુસફના સ્વામીને મળવા લાવળે,
મંદિરમાં શુદ્ધ મનનાં અર્પણ લાવળે !

૨૯ પ્રકરણ.

અદ્યપિશ્વાસીઓ.

દોહરા.

મંગળ પારખાપર્વમાં, કાર્ય કર્યાં અદ્ભુત ;
વિગતેથી શું વર્ણવું ? વર્ણન રાખ્યું ગુપ્ત.
યહુદીઓએ નિરખ્યાં, અદ્ભુત કાર્ય અનેક ;
નામ ઉપર લોભાઇને, અંતર આણી ટેક.

યહુદીઓ નિજ આશથી, દોડી આવ્યા જ્યાંય ;
સ્વીકાર્યાં નવ તેહને, સ્વામીનાથે ત્યાંય.
પોતે સમ્રાટ્ જાણતો, અથર્થતિ તલભાર ;
માનવ કેરી સાખની, તેને શી દરકાર ?

માનવ કેરાં અંતરે, ગુપ્ત રહેલાં પાપ !
તે તો સધળાં જાણતો, અંતર જાની આપ.
યહુદીઓ વિશ્વાસથી, આવ્યા ઇસુ પાસ ;
ઇસુએ સહવાસથી, રાખ્યો નહિ વિશ્વાસ.

૩૦ પ્રકરણ.

નીકોદેમસ સાથે સંભાષણ.

રાગ—(કબ્યપને ઘર અવતર્યા તે.)

નીકોદેમસ નામે આવીઓ એક,
 ફરોશી ઈસુ પાસરે; રણ દીસે અંધારી!
 યહુદીનો અધિકારી ને વળી,
 બોધક દીપે ખાસરે. ,, ,, ,,
 રાખી અમે સહુ જાણીએ તું,
 ધર્મોપદેશક ખાસરે; ,, ,, ,,
 આજ્યો પરાત્પર દેવથી ને,
 દેવ વસે તુજ પાસરે. ,, ,, ,,
 મનુષ્યથી તો ખની ન શકે,
 આશ્ચર્ય કર્મજ એકરે; ,, ,, ,,
 ખરે! સ્વામી, તું તો કરી શકે છે,
 અદ્ભુત કૃત્ય અનેકરે. ,, ,, ,,
 દેમસ, તારે નવિન ફેરે,
 જન્મ લેવો નિજ ઉરરે; પુનર્જન્મ સ્વીકાર!
 ખચિત ખચિત કહું ખાસ તુજને,
 જન્મતણી જરરે. ,, ,,
 નિરખી ન શકે રાજ નયને,
 જન્મ વિના જન કાઢરે; ,, ,,
 નવિન ફેરે જન્મ લે તું,
 ચિત્ત પ્રભુમાં પ્રેમરે. ,, ,,
 દેમસ તો આશ્ચર્ય પામી,
 પૂછે ઈસુને ત્યાંયરે; પુનર્જન્મ શું છે?
 પુખ્ત વયે શું નવિન ફેરે,
 જન્મ પામે જન ક્યાંયરે? ,, ,,

ધરડો ડોસો શું પ્રવેશ કરશે, માતાના ઉદર માંજરે?	પુનર્જન્મ શું છે?
ધરડો ડોસો શું જન્મ ધરશે, નવિન ફેરે ત્યાંયરે?	„ „
ખયિત ખયિત હું કહું છું તુજને, આત્માથી જન્મે ન જોહરે;	પુનર્જન્મ સ્વીકાર!
ખયિત ખયિત હું કહું છું તુજને, સ્વર્ગે વસે નવ તેહરે.	„ „
દેહધકી જે જન્મ પામે, દીસે નિરખતાં દેહરે;	„ „
આત્માધકી જે જન્મ પામે, આત્મા દીસે છે એહરે;	„ „
દેમસ, તું આશ્રય ન ધા, સુણી કથા નિજ ઉરરે;	„ „
ખયિત ખયિત હું કહું છું તુજને, અની શકે જરરે.	„ „
વા જ્યાં ઈચ્છે ત્યાં વાય છે ને, સાંભળીએ સ્વર નિતરે;	„ „
ક્યાંથી આવ્યો ને ક્યાં વહી જશે? ખજર નથી ખચિતરે.	„ „
આત્માધકી જે જન્મ ધરે, એવું દીસે છે એહરે;	„ „
ક્યાંથી આવ્યું ને ક્યાં વહી જશે? જાણી શકે નવ જોહરે.	„ „
દેમસ તો આશ્રય પામી, પૂછે પ્રભુને એમરે;	પુનર્જન્મ શું છે?
નવિન ફેરે જન્મ લેવા, અની શકે એ તે કેમરે?	„ „

દેમસ, તું ઉપદેશક કહાવે,		
જ્ઞાનતણા	લંડારીર.	પુનર્જન્મ સ્વીકાર !
એવી વાતો નથી જાણતો શું,		
યહુદીના	અધિકારીરે ?	„ „
ખચિત ખચિત હું કહું છું તુજને,		
સાંભળ હે શિર તાજરે ;	„	„
અમે જે વાતો જાણીએ તે,		
પ્રગટ કરીયું આજરે.	„	„
અમે જે દીકું ને અમે જે જાણ્યું,		
પ્રગટ કર્યું પરિપૂર્ણરે ;	„	„
તમે અમારી શીખ ન માનો,		
એજ મહા દુઃખ મુજરે.	„	„
દેમસ, મેં તો પૃથ્વી ઉપરની,		
વાતો કરી પ્રસિદ્ધરે ;	„	„
તો પણ તેં વિશ્વાસ ન કીધો,		
વહેમે ભરી વિવિધરે.	„	„
દેમસ, જો હું પ્રસિદ્ધ કરું,		
સ્વર્ગતણી શુભ વાતરે ;	„	„
કઈ પેર ધરશે વિશ્વાસ અરેરે !		
અંતરમાં ભલી ભાતરે.	„	„
ચઢ્યું નથી કોઈ સ્વર્ગ વિષે,		
જનો મધ્યેથી જેમરે ;	„	„
ઉતરી આવ્યો હું વિશ્વ મધ્યે,		
આસ્માન ઉપરથી એમરે.	„	„
મુસાએ કીધો રાત મધ્યે,		
સર્પ ઉઘો સાક્ષાતરે ;	„	„

તેવીજ રીતે મનુષ્ય પુત્ર, પુનર્જન્મ સ્વીકાર !
 થશે હચો લલી લાતરે. " "
 ખચિત ખચિત હું કહું છું તુજને,
 સાંભળ હે શિરતાજરે; " "
 ધરે ભરોસો દદતાથી,
 અનંતજીવન પામે આજરે. " "

૩૧ પ્રકરણ.

જગતનો મુક્તિદાતા.

હરિગીત.

દેવે જગત પર એટલી,	પ્રીતિ કીધી કે પાપીઓ,
એકાકીજન્મિત પુત્રને,	આ વિશ્વ માટે આપીઓ.
જે માન્ય કરશે પ્રીસ્તને,	તે અમરપદ ધરનાર છે;
ધસુ મશીહા વિશ્વની,	મુક્તિતણે દાતાર છે!
દેવે જગતનો ન્યાય કરવા,	પુત્રને નવ આપીઓ;
પણ તેહનું તારણ થવા,	નિજ પુત્રને તો સ્થાપીઓ.
રાખે ભરોસો પ્રાસ્તનો તો,	આખરે ઉદ્ધાર છે;
ધસુ મશીહા વિશ્વની,	મુક્તિતણે દાતાર છે!
જે જે સ્વીકારે પ્રીસ્તને,	અથ તેહનાં હરનાર છે;
જે જે નકારે પ્રીસ્તને,	અપરાધી તે હરનાર છે.
જે ગ્રહણ કરશે પ્રીસ્તને,	તે આખરે તરનાર છે;
ધસુ મશીહા વિશ્વની,	મુક્તિતણે દાતાર છે!
જે માન્ય કરશે પ્રીસ્તને,	અપરાધી તે હરતો નથી;
અપરાધી હરશે એજ કે,	વિશ્વાસ જે કરતો નથી.
વિશ્વાસ રાખે તેહનો તો,	અંત ઘેરો પાર છે;
ધસુ મશીહા વિશ્વની,	મુક્તિતણે દાતાર છે!
જે તિમિર ધચ્છે અંતરે તે,	પૂર્ણ અપરાધી હરે;
નિર્દોષ હરશે એજ કે,	અજવાણું જે ઉરમાં ભરે,

અજવાળું આળ્યું વિશ્વમાં, તવ તિમિર નષ્ટ થનાર છે;
 ઇસુ મશીહા વિશ્વની, મુક્તિતણો દાતાર છે!
 જે સત્યને નવ પ્રીછતો, તે દ્વેષ ઇસુનો કરે;
 જે દુષ્ટતાને ઇચ્છતો, તે ખ્રીસ્તથી અળગો કરે.
 જે સત્યતાએ વર્તતો તે, નાથને મળનાર છે;
 ઇસુ મશીહા વિશ્વની, મુક્તિતણો દાતાર છે!
 જે જે સ્વીકારે ખ્રીસ્તને, તે પ્રગટ પડશે પ્યારથી;
 પણ દુષ્ટતો નિજ અંતરે, ડરશે સદા દિલદારથી.
 તે દુષ્ટતાજ વિદારશે, જે ઇશ્વરી અવતાર છે;
 ઇસુ મશીહા વિશ્વની, મુક્તિતણો દાતાર છે!

૩૨ પ્રકરણ.

ઇસુ મશીહાના શિષ્યોનું આમિસ્મા.

દોહરા.

યહુદાહ મધ્યે આવીઆ, પ્રીતે સ્વામીનાથ;
 શિષ્યો સહુને આપતા, આમિસ્મા નિજ હાથ.

૩૩ પ્રકરણ.

યોહાનનું આમિસ્મા અને

મશીહ વિષે સાક્ષી.

દોહરા-હરિગીત.

સાલીમની નજદીકમાં, જળનો બહુ વિસ્તાર!
 યોહાને ત્યાં સર્વને, આપ્યો જળ સંસ્કાર.
 યોહાન છે એનાનમાં, તવ શિષ્ય આવી ઉચરે;
 રાખી, અરે! જેજનહતો, તુજ સાથ યદન ઉપરે;
 જેના વિષે અમ આગળે, સાક્ષી પુરી અંદાજથી;
 તે નિત્ય આમિસ્મા કરે, અટકાવ તેને આજથી.
 ઇસુ તો નવ આપતો, આમિસ્મા નિજ હાથ!
 યોહાને તવ આપીઓ, પ્રત્યુત્તર ભલીભાત.

આકાશથી પામ્યો ન જે, પામી નથી શકતોજ તે;
 આકાશથી પામ્યોજ જે, પામી શકે છે સર્વ તે.
 શાહેદ હું હું ખ્રીસ્તનો, પણ ખ્રીસ્ત પોતે હું નથી;
 તે ખ્રીસ્ત છે! તે ખ્રીસ્ત છે! અટકાવી હું શકતો નથી.

કન્યા જેને પ્રાપ્ત થઈ, વરરાજા તો એજ!

વાણી સુણતાં વરતણી, મિત્રો હર્ષે છેજ.

સુણીને વચન ઇસુતણાં આનંદ અતિશે થાય છે;
 સંપૂર્ણતાએ હર્ષ આ મુજ હૃદયમાં ઊભરાય છે.
 વધતો જશે તે અતિધણી ઘટતો જમ્મશ હું ખ્રીસ્તથી;
 તે યોગ્ય છે! તે યોગ્ય છે! અટકાવી હું શકતો નથી.

ઉતરે જે આકાશથી, વહે વાક્ય અમોલ!

પૃથ્વી પરનો શું વહે, તરણાને જે તોલ?

તે સર્વની ઉપર વસે છે, સર્વ જેના પગતળે;
 જે જે નિહાળ્યું દષ્ટિએ, તેનીજ તે સાક્ષી પુરે.
 તે સત્યની સાક્ષી પુરે જગ માન્ય તો કરતું નથી;
 તે સત્ય છે! તે સત્ય છે! અટકાવી હું શકતો નથી

ખરો દેવ તો ખ્રીસ્ત છે, માને ચિત્ત ચક્રાર!

તેના પર નિજ હસ્તથી, મનહર કીધી મહોર.

જેની અહોનિશ સ્વર્ગમાં, દૂતો કરે છે સેવના;
 જેને પ્રભુએ મોકલ્યો, તે વાક્ય વદશે દેવનાં;
 દાતાર ઈશ્વર કાઢને, આત્મા ન આપે માપથી;
 તે મુક્ત છે! તે મુક્ત છે! અટકાવી હું શકતો નથી;

પ્રગટ થયો છે પુત્ર પર, પૂર્ણ પિતાનો પ્યાર!

સધળું જેના હાથમાં, સૌંધ્યું છે આ વાર.

જે પુત્રને સ્વીકારતો, છે અનંત જીવન એહને;
 જે પુત્રને તુચ્છકારતો, છે મરણ દંડજ તેહને;
 જે હું નકાઈ ખ્રીસ્તને તો, કાપ વરસે દેવથી;
 તે પુત્ર છે! તે પુત્ર છે! અટકાવી હું શકતો નથી.

૩૪ પ્રકરણ.

ઈસુ મશીહનું ગાલીલમાં પાછા ફરવું અને
યોહાનનું બંદીખાનામાં નંખાવું.

હિરોદને ઠપકો.

દોહરો.

હિરોદે નિજ બ્રાતની, સ્ત્રીને રાખી જ્યાંય ;
યોહાને હિરોદને ઠપકો દીધો ત્યાંય.

યોહાનનો ઠપકો.

રાગ—(વિસરું નહિ પ્રભુ નામ)

પૂર્ણ અનુચિત જાણ,.....ભૂપતિ.

પૂર્ણ અનુચિત જાણ.

હૈયાની છો હાણ,.....ભૂપતિ.

પરનારી પર આશક બનવું!

એજ અનુચિત જાણ.

ભૂપતિ.

પરનારી સંગ રંગે રમવું!

એજ અનુચિત જાણ.

ભૂપતિ.

પરનારી પોતાની પ્યારી!

એજ અનુચિત જાણ.

ભૂપતિ.

બાત પતિ તે નિજ પતિ!

એજ અનુચિત જાણ.

ભૂપતિ.

હેરોદીઆસથી હૈયાં સાંધ્યાં !
એજ અનુચિત જાણુ.
ભૂપતિ.

શીલીપત્ની પતિની સાંધ્યાં !
એજ અનુચિત જાણુ;
ભૂપતિ.

હેરોદીઆસનું હરણુ ક્યું છે !
એજ અનુચિત જાણુ.
ભૂપતિ.

બ્રાતૃ પતિ રાખી પોતે !
એજ અનુચિત જાણુ;
ભૂપતિ.

પરનારી વશ કીધી દગાથી !
એજ અનુચિત જાણુ.
ભૂપતિ.

પરનારી આપી દે પાછી !
પડતીનાંજ નિશાણુ.
ભૂપતિ.

હેરોદીઆસની ધમકી.

રાગ—(મધુર સુર ક્યાંથી આ—)

ક્યાંથી આળ્યો પુરમાંલ ? પ્રપંચી આ ક્યાંથી આળ્યો પુરમાંલ ?
ખીલીતો નથી ઉરમાંલ ! પ્રપંચી આ ક્યાંથી આળ્યો પુરમાંલ ?
—ક્યાંથી ?

પૂછ્યા વિના પગ ધર્યો અવાસે, એ અમને દુઃખદાય !
પ્રપંચી આ ક્યાંથી આળ્યો પુરમાંલ ? —ક્યાંથી ?

પૂર્ણ ધુતારો કો, દીસે છે અમને !
 રાજને શું સમજાય? પ્રપંચી આ—ક્યાંથી ?
 ગોલાથી શું વળી, ગર્ધવ ડાહ્યાં !
 શાણાને શું શિખવાય? પ્રપંચી આ—ક્યાંથી ?
 જસુસી કરવા, આગ્યો નગરમાં !
 વેશ ધર્યો વરતાય. પ્રપંચી આ—ક્યાંથી ?
 નયન કટાક્ષે દષ્ટિ ફેડે !
 એ અમને શંકાય. પ્રપંચી આ—ક્યાંથી ?
 રાજની સામે, ધમકી ઉચરતાં !
 ડરતો નથી દિલ માંદ. પ્રપંચી આ—ક્યાંથી ?
 સમશેરથી શિરઃછેદ કરોને !
 તો સુખ અમને થાય. પ્રપંચી આ—ક્યાંથી ?

યોહાનનું બંદીવાન થવું.

વસંતતિલકા.

વામાતણાં વચનો સુણી પાય ધુજે !
 યોહાનને કહી જવું? કશું તે ન સૂઝે.
 કુલટા અતિ કુર દિસે સદ્ભક્ત પ્રત્યે !
 હેરોદને કશું નથી યોહાન પ્રત્યે.
 હેરોદ તો સમજતો નિજ ઉર વિષે !
 યોહાન ન્યાયી પ્રભુનો સદ્ભક્ત દીસે.
 યોહાનનાં વચનો પ્રભુ તુલ્ય લેખે !
 હેરોદ રાય ડરતો અતિ ઉર વિષે.
 કુલટા ધણી હઠ કરે દરબાર જ્યાંહી !
 યોહાનને સર કર્યો તત્કાળ ત્યાંહી.
 હેરોદ રાય ડરતો શિરઃછેદ સાટે !
 બંદી ગૃહે લઇ ગયો સદ્ભક્ત માટે.

ધસુ મસીહનું ગાલીલગમન.

હાહરા.

તુરંગમાં નંખાવીને, થયાં સર્વ વિદાય ;
 હેરાદીયા નિજ અંતરે, હરનિશ બહુ હરખાય.
 સ્વામીનાથે સાંભળ્યું, વિગતે એજ વૃત્તાંત ;
 હેરાદે યોહાનને, કેદ કર્યો નિજ હાથ.
 ફરોશીએએ સાંભળ્યું, વર્ણન વિગતવાર ;
 ધસુ તો નિજ હસ્તથી, આપે જળ સંસ્કાર.
 લોકો જેના હસ્તથી, લે છે જળ સંસ્કાર ;
 ધસુના તો થાય છે, શિષ્યો અપરંપાર.
 ધસુ તો નવ આપતો, આમિસ્મા નિજ હાથ ;
 શિષ્યો સહુને આપતા, આમિસ્મા ભલી ભાત.
 ધસુએ નિજ અંતરે, જાણી એ સહુ વાત ;
 યહુદાહ મૂકી આગળે, વિચર્યા સ્વામીનાથ.

૩૫ પ્રકરણ.

સમરૂની સ્ત્રી સાથે વાર્તાલાપ.

સમરૂનની સરહદ.

લલિત વૃત્ત.

ગરમ માસ મે જીનના હતા, અરર ! એ સમે નાથ તો જતા ;
 સરંગ માર્ગ સૈખારમાં વળ્યો, કુપ : એક ત્યાં દષ્ટિએ પડ્યો.
 ખરીદ જે કર્યું ક્ષેત્ર યાકુબે, કુપ : એક તેમાં ચાલ્યો સુખે ;
 પ્રસિદ્ધ નામ છે ગ્રંથમાં જીએ, પ્રગટ જેહ “યાકુબનો કુવો.”
 નગર તો હજી દૂર બહુ હતું, નયન માંહથી નીર વહી જતું ;
 તરસ, ભૂખ ને થાકથી અરે ! ત્વરિત નાથ બેઠા કુવા પરે.
 તૃપિત બહુ થયા નાથ એ સમે, સકળ શિષ્ય સૈખારમાં ભમે ;
 સમય જ્યાંહ મધ્યાહના થયા, નગરની રમા નીર સંચર્યા.
 સરર ! સુંદરી ! આવીને ઉભી, અરર ! જેહ અજ્ઞાનમાં ડૂબી ;
 ભરર ! નીર ! જ્યાં લહેરમાં ભરે, ત્વરિત ઉચર્યા નાથ તે પળે.

સમરૂની સ્ત્રી.

ગરબી (ઉઠાને વહુ, ઉઠાને વહુ.)

સમરૂની બાઈ! સમરૂની બાઈ! સૈખારવાળી સમરૂની બાઈ!
ગાગરવાળી સમરૂની બાઈ! સિંચી પા મને પાણીરે લોલ.
ટેક.

થાકેલ હું! થાકેલ હું! ચાલી ચાલી થાકેલ હું!
પાણી ભરવા આવી છે તું! સિંચી પા મને પાણીરે લોલ.
સમરૂની.

તૃપિત હું! તૃપિત હું! ઉનાળાને તૃપિત હું!
પાણી ભરવા આવી છે તું! સિંચી પા મને પાણીરે લોલ.
સમરૂની.

સિંચોને બાઈ! સિંચોને બાઈ! નિર્મળ વારી સિંચોને બાઈ!
સૈખારવાળાં, તમે સિંચો! હું તો મારે બેઠા છું.
સમરૂની.

માગે છે શું? માગે છે શું? મારી પાસે માગે છે શું?
મારું પાણી પીએ ન તું! હું તો મારે નહિ આપું.
સમરૂની.

ચહુદી તું! સમરૂની હું! તારે ને મારે છે શું?
મારું પાણી પીએ ન તું! હું તો મારે નહિ આપું.
સમરૂની.

[સમરૂની અને ચહુદી વચ્ચે વ્યવહાર.]

દોહરા.

એ અરસામાં દ્વેષથી, સમરૂનીની સાથ;
ચહુદીએ નવ રાખતા, વ્યવહાર એકે વાત.

એ રીતે ક્યમ વર્તતા, ચહુદીએ તે સાથ?
વિગતે વાંચી ગ્રંથમાં, સંસ્ત્રપે કહું વાત.

એક સમે તે દેશમાં, દ્વાદશ કુળ ગણાય ;
 અર્ધ અર્ધ વિભાગીયા, યહોશુઆએ ત્યાંય.
 ગરીઝીમ પર્વત ઉપરે, કયાં અર્ધ વિદાય ;
 બાકીના એઆત્ર પર, આવી હાજર થાય.
 લેવી કુળનાં માણસી, ઉભાં રહી સહુ સાથ ;
 વાંચે ઉત્ર અવાજથી, નિમશસ્ત્ર લઈ હાથ.
 ગરીઝીમ પર્વત ઉપરે, આશીષ ઉચરે જ્યાંય ;
 યહુદીઓ નિજ મુખથી, આમીન ભણતા ત્યાંય.
 એઆત્ર ગિરિશૃંગ ઉપરે, શાપ ઉચારે જ્યાંય ;
 યહુદીઓ નિજ મુખથી, આમીન ભણતા ત્યાંય.
 યહુદીઓના પૂર્વજે, શાપ ઉચારે જ્યાંય ;
 સમરૂનીના પૂર્વજે, આમીન ભણતા ત્યાંય.
 યહુદીઓ સીયોનને, શ્રેષ્ઠ ગણે છે જેમ ;
 સમરૂનીને અંતરે, ગરીઝીમ શુદ્ધજ એમ.
 એ વાનો સંખારનાં, યહુદીઓ હંમેશ ;
 સમરૂનવાસી લોકનો, કરતા પૂરણ દ્વેષ.
 ફરોશીઓ તો તેહને, નિદે અપરંપાર ;
 દાબે પડતાં દૂરથી, કરતા તિરસ્કાર ;
 શિક્ષણ એવું આપતા, એસી શિષ્યો સંગ ;
 સમરૂનીને સ્પર્શતાં, વટલાએ નિજ અંગ.
 એક સમે તો શિષ્યને, ગાગ જવું ને થાય ;
 સમરૂનના સંખારને, ટાળી મૂકે ત્યાંય ;
 એ રીતે યહુદીઓ, દ્વેષે બળતા જ્યાંય ;
 સ્વામીનાથે સ્નેહથી, પ્રવેશ કીધો ત્યાંય.

યાકુબનો કુવો.

ગરબી. (આશાભર્યાં અમે આવીઆં ને).

મંસુ મશીકા આવીઓ ને, વારી ! દે છે જીવનદાન રે ;
શિક્ષણ પાણીતણાં.

પાણી પીવા જે આવીઓ ને, વારી ! અંતરમાં ધરી આશ રે.
શિક્ષણ.

તને જો તું કદી ઓળખે તો, વારી ! માગે તેની પાસ રે.
શિક્ષણ.

પાણી તને તે આપતે ને, વારી ! કરવા અમૃત પાન રે.
શિક્ષણ.

પાણી તને તે આપતે ને, વારી ! જીવનનું જે દાન રે.
શિક્ષણ.

કુવો ઉડો છે કારમે ને, વારી ! ક્યાં છે અમૃતપાન રે ?
શિક્ષણ.

દારી લોટા નવ દીસતો ને, વારી ! ક્યાંથી દે તુજ દાન રે ?
શિક્ષણ.

કુવો દીસે યાકુબનો ને, વારી ! પોતે કીધાં જળપાન રે.
શિક્ષણ.

કુવો દીસે યાકુબનો ને, વારી ! દીધાં અમોને દાન રે.
શિક્ષણ.

કુવો અમોને આપીઓ ને, વારી ! પ્રીતે કીધાં જળપાન રે.
શિક્ષણ.

મોટા વળી શું તેથકી ને ? વારી ! દીએ અમોને દાન રે !
શિક્ષણ.

નાશવંત નીર.

ત્રિતાલ—ચોપાદ.

જે કાઠ પાણી ભરે કુવા કાઠે, ભર્યાં કરશે દિવસ ને રાતે ;
 જે કાઠ પાણી પીએ છે ભરી, તૃષા લાગે છે તેને ફરી. ટેક.
 હું જે પાણી આપું છું આંહી, તે તો મળશે ન બીજે ક્યાંહી ;
 જે કાઠ પીએ તેમાંથી જરી, તૃષા લાગે ન તેને ફરી. જે.
 ઝરણું પાણીનું થઈ નિત ઝરશે, અનંતજીવન સુધી ઝર્યાં કરશે ;
 એવું જીવનનું જળ માફ, આપું તુજને તો લાગે પ્યાફ. જે.

જીવતું પાણી.

કબાલી.

(ચાપન જતન બચાના).

જે એવું જળ બતાવું, જળ એજ મુજથી નીકળે ;
 નીકળે છે હે! સખીરી! જળ એજ મુજથી નીકળે.
 ટેક.

જળ એવું આપું જેને, તૃષા ન લાગે તેને ;
 તૃપ્તિ થશેજ એને, જળ એજ મુજથી નીકળે.
 નીકળે છે.—

જે કાઠ પીએ તૃપિત, રાગ, પ્રજા કે પંડિત ;
 ઝરણું ઝરે અખંડિત, જળ એજ મુજથી નીકળે.
 નીકળે છે.—

જે કાઠ પીએ નારી, આ શુદ્ધ પ્રેમ વારી ;
 સુખ પ્રાપ્ત થાય ભારી, જળ એજ મુજથી નીકળે.
 નીકળે છે.—

શ્રીની વિનંતી.

ગરબી.

પ્રભુ, મને તે પાણી તું આપ કે,	પાણી હવે નહિ બરં રે લોલ.
પ્રભુ, મારાં પૂરણુ ટળીઆં પાપ કે,	„ „ „
પ્રભુ, મારો આ પાણી પર ખાર કે,	„ „ „
પ્રભુ, મારો તુજ પાણી પર પ્યાર કે,	„ „ „
પ્રભુ, હું તો થાકી જઈ છું નિત કે,	„ „ „
પ્રભુ, મેં તો પૂર્ણ પરોવ્યું ચિત્ત કે,	„ „ „
પ્રભુ, મારે દૂર ધણું છે ગામ કે,	„ „ „
પ્રભુ, મારે ઘેર ધણું છે કામ કે,	„ „ „
પ્રભુ, મારે સખીઓનો નહિ સાથ કે,	„ „ „
પ્રભુ, મારે વસવું એકલ વાટ કે,	„ „ „
પ્રભુ, મારી તરસ છીપે ને આજ કે,	„ „ „
પ્રભુ, મારી સફળ કરો ઇચ્છાજ કે,	„ „ „

“દેવ આત્મા છે.”

ગરબી.

(સાંભળરે તું સજની મારી—)

સાંભળને સમરની નારી, વરને અહીં લઈ આવોજરે;
પ્રીતે અમૃત પાન કર્યાં પછી, અંતરમાં લે લ્હાવો—
સુણ હે! સુંદરીરે!

લમ કર્યાં મેં પૂરણુ પ્રીતે, તુર્ત તજી મમ નાથેજરે;
વર શોધું એ મળે ન મુજને, એકલડી હું જાતે—
સાચું માનો જરે.

પાંચ વર તો વરી ચુક્યાં ને, છટા વરની વાતોજરે;
હમણાં જ તુજ સાથ વસે છે, તે ભરથાર ન થાતો—
સુણ હે! સુંદરીરે!

સ્વામી, તું તો અંતર જામી, દીસે મુજને એમજીરે ;
પૂછું તેના ઉત્તર આલો, રાખી મુજ પર રહેમ—
સાચું માનો જીરે.

પૂર્વજ મારા ભક્તિ કરતા, ગરીબીમ પર પ્યારજીરે ;
તમે બતાવો યશાલેમ, એ શાને આધાર ?—
સાચું માનોજીરે.

સત્યજ શું ? તે સમજે નહિ ને, ફેકટ કુટો લમણાંજીરે ;
એવી વેળા આવે છે ને, આવી છે વળી હમણાં—
સુણ હે ! સુંદરીરે !

સતિયા જન તો સતને ચ્હાશે, સતના વાયુ વાશેજીરે ;
સત્ય ભજન કરનારા પોતે, અહીં તહીં નહિ અથડાશે—
સુણ હે ! સુંદરીરે !

તમે ભજો છો અણુજાણીતા, અમને છે સહુ જાણુજીરે ;
અમે ભજીએ જાણીતાને, તેથી છે શુભ ત્રાણુ—
સુણ હે ! સુંદરીરે !

ઇશ્વર પોતે આત્મા છે ને, આત્મીક સેવા ધચ્છેજીરે ;
અરે ભજન કરનારા તેને, સત્યતાથી પ્રીછે—
સુણ હે ! સુંદરીરે !

ઇશ્વર પોતે આત્મા છે ને, આત્મિક ભક્તિ ચહાયજીરે ;
આત્માથી ને સત્યતાથી, ભક્તિ કરજે બાઈ—
સુણ હે ! સુંદરીરે !

મશીહ ! જગમાં આવે છે ને, જાણું છું એ વાતજીરે ;
મશીહ ! પોતે જગમાં આવી, કહેશે એહ વૃત્તાંત—
સાચું માનોજીરે.

તુજ સન્મુખ જે ઉભો રહીને, બોલે છે તુજ સાથજીરે ;
હુંજ મશીહ છું ! પેખી મુજને, સ્વીકારો ભલી ભાત—
સુણ હે ! સુંદરીરે !

શિષ્યોનું આગમન.

જુનગી છંદ.

જુઓ આવીઆ એ સમે શિષ્ય જ્યાંહી !
 રમા નિરખીને થયા દિંગ ત્યાંહી !
 અરે ! આ રમા ને ઇસુ ખ્રીસ્ત સાથે !
 કરે એક ખીજાં પ્રતિવાદ કાંતે ?
 તથાપિ ન તે તો કથે કાંઈ તેને !
 લલે જે હશે તે હશે જાણુ જેને !
 પરંતુ વિનંતી કરી સર્વ કહે છે !
 જમી લે, ગુરૂ, કાં ક્ષુધા વ્યર્થ સહે છે ?
 અરે ! શું નથી જાણુતા અન્ન માંડે ?
 મને જે ગમે ન મને જેહ પ્યાંડે !
 પ્રતિવાદ સાથે વદે શિષ્ય જોઈ !
 કદાચિત્ લાભ્યું હશે અન્ન કાઈ !
 જુઓ અન્ન માંડે જણાવું તમોને !
 સદા યાદ રાખે પિતાજી અમોને !
 મને મોકલ્યો તે નિહાળેજ નિત્યે !
 પિતાની ઇચ્છા પૂર્ણ કરવીજ પ્રીતે !
 વળી શું તમે એમ કહેતા નથી કે
 ફક્ત આવશે ચાર મહિના પછી જે ?
 જુઓ એતરો ને જુઓ દ્રાક્ષવાડી !
 વધે વિશ્વ મધ્યે ફક્ત દાડી દાડી !
 રૂડાં ક્ષેત્ર પછી ચુક્યાં સર્વ જ્યારે !
 કહો કાપણી તે કરીશુંજ ક્યારે ?
 કરે કાપણી તે ફળો સર્વ આણે !
 મુસારો મહા સુખ આનંદ માણે !
 પછી વાવનારા અને કાપનારા !
 કરે હર્ષ બંને મળી મિત્ર પ્યારા !

“વળી એક વાવે અને એક કાપે,”
 ખરે કહેવત એ લાં પડે પૂર્ણ માપે!
 તમે જે નથી વાવીયું નિજ હસ્તે!
 અમે કાપવા મોકલ્યા તેજ રસ્તે!
 ખીજ વાવી આવ્યા નથી તે વીરાજે!
 તમે તેહની મહેનતોમાં યિરાજે!

સમરૂનીઓને સંદેશો.

હાહરો.

ગાગર મૂકીને ગધ, સમરૂની લલીલાત!
 સમરૂનના સૈખારમાં, વદવા એ શુભ વાત.

સમરૂની સ્ત્રીના સંદેશો.

લાવણી.

(વલકુડી, વલકુડી, વલકુડી.)

જાઓ જાઓ! જાઓ જાઓ! જાઓ જાઓ! —
 સજ્જન નરનારી. મને મળ્યો મશીહ આ વારી. ટેક.
 સોના કૂંડ તે બેડલું મારે, ગ્રહી રૂપેરી ગાગર જ્યારે—
 ગધ'તી પાણી! ગધ'તી પાણી! ગધ'તી પાણી! —
 હું ભરવા ભારી. મને મળ્યો મશીહ આ વારી. જાઓ.
 કાઈ પુરૂષ કુવા પર બેઠો, મને સંદેહ રૂદેમાં પેઠો
 ગાગર મારી! ગાગર મારી! ગાગર મારી! —
 તટે ઉતારી. મને મળ્યો મશીહ આ વારી જાઓ.
 થાક્યો પાક્યો ફરીને બેઠો, છે કઢણ ઉપરથી છટો—
 કુવાકાંઠે! કુવાકાંઠે! કુવાકાંઠે! —
 જાઓ ધારી ધારી. મને મળ્યો મશીહ આ વારી. જાઓ.
 મેં તો ગાગર ખૂડાડી જ્યારે, આવી ઉભો લગોલગ ત્યારે—
 પાણી માગ્યું! પાણી માગ્યું! પાણી માગ્યું! —
 પીવા પોકારી. મને મળ્યો મશીહ આ વારી. જાઓ.

હું તો તૃપિત છું અતિભારી, મુંજને પાણી સિંચી દે નારી—
 મેં તો કર્યો! મેં તો કર્યો! મેં તો કર્યો!—
 નકાર વારે વારી. મને મળ્યો મશીહ આ વારી. જાઓ.
 દીસે સર્વત્ર અંતરજ્ઞાની, કરે પ્રગટ કથા જે છાની—
 વાત મારી! વાત મારી! વાત મારી!—
 બધી વિસ્તારી. મને મળ્યો મશીહ આ વારી. જાઓ.
 જેનું મુખડું રવિ સમ ઝળકે, તેની કાંતિ કવિ શું કહ્યે—
 મનોહારી! સુખકારી! જાઉં વારી!—
 હવે હું નારી. મને મળ્યો મશીહ આ વારી. જાઓ.
 જેની વાણી મયુરસમ મીઠી, જેની દષ્ટિ અમીસમ દીડી—
 મને કરશે! મને કરશે! મને કરશે!—
 તે પાવનકારી. મને મળ્યો મશીહ આ વારી. જાઓ.
 જેના અધર અતિ રહીઆળા, જેના હોઠે અમીની ધારા—
 મેં તો પીધું! મેં તો પીધું! મેં તો પીધું!—
 અમરજળ ભારી. મને મળ્યો મશીહ આ વારી. જાઓ.
 મળે અનંતજીવન સુખ માણો, શાને સંદેહ રહેમાં આણો?—
 સાચું કહું છું! સાચું કહું છું! સાચું કહું છું!—
 કથન સુખકારી. મને મળ્યો મશીહ આ વારી. જાઓ.

સમરૂનમાં નિવાસ.

સુવૈયા એકત્રીસી.

નારીનાં શુભ વચનો સુણતાં,	મગ્ન થયાં સહુ નર ને નાર;
મશીહનું શુભ દર્શન કરવા,	દોડી આવ્યા લોક બહાર.
સમરૂની જન અર્જ કરે છે,	ઈસુ સન્મુખ જોડી હાથ;
નાથ, પધારી અંતઃપુરમાં,	રજની વાસો રહે અમ સાથ.
દીન વિનંતી ઉરમાં ધરતાં,	સ્વામી નાથે આવી ન્યાય;
એ દહાડા મેમાન રહીને,	વિધ વિધ વાતો કીધી ત્યાં.

ઇસિનાં શુભ વચનો સુણતાં, અંતરમાં ઉપજ્યો આનંદ ;
 વર્ણન જેનું શુભ રહ્યું છે, વરણું શું હું વાંચકવંદ ?
 સમરૂની સ્ત્રીને તવ કહે છે, તું અમને શું શીખવે નાર ;
 આજ અમે સહુ નજરે દીકું, વાતો સુણી અપરંપાર ?
 ઇસુ પર વિશ્વાસ કરીને, સમરૂની જન યોલ્યા સાથ.
 ત્રાતા નિશ્ચે એજ વિશ્વમાં, ખીજને શું જોડો હાથ ?

તૃતીય વિભાગ સમાપ્ત.

મશીહાખ્યાન.

ચોથો ભાગ.

ગાલીલમાં ઈસુ મશીહનો ઉપદેશ, બાર પ્રેરિતોની નિમણૂક
(એ દરમ્યાન ઈસુ મશીહનું યરૂશાલેમમાં જવું).

૩૬ પ્રકરણ.

ગાલીલમાં ધર્મસેવા.

હાહરા.

એ દહાડા વેળા પછી, થયા નાથ વિદાય;
શિષ્યો સુદ્ધાં સ્નેહથી, આવ્યા ગાલીલ માંલ.
ઈસુએ નિજ મુખથી, સાક્ષી આપી નિત;
પંડિતો નિજ દેશમાં, દીસે માન રહિત.
ગાલીલીઓએ પર્વમાં, દીઠાં અદ્ભુત કાજ;
તે માટે તો ખ્રીસ્તને, અંગીકાર્યો ત્યાંજ.
ગાલીલ ફેરા ગામમાં, સભાસ્થાન મોઝાર;
ઈસુએ નિજ મુખથી, બોધ કર્યો બહુ વાર.
“પાપી, પસ્તાવો કરો, સમય વિતે છે આજ!”
“તમ પાસે તો આવીયું, આકાશી શુભ રાજ.”
ફેલી આખા પ્રાંતમાં, ચરચા વિવિધ પ્રકાર;
સકળ જનોથી પામતો, આદરમાન અપાર.

[યશાયાહુનાં ભવિષ્યવચનો.]

મૃતવિલંબીત.

સુકી ભૂમિ ફળશે! ફળશે! ફળશે!
વનો આનંદ કરશે! કરશે! કરશે!

રાની ગુલામ ખીલશે! ખીલશે! ખીલશે!
અમૃતને ઝીલશે! ઝીલશે! ઝીલશે!

દરિદ્રતા ધટશે! ધટશે! ધટશે!
વૈભવ અતિ વધશે! વધશે! વધશે!

ધસુ મશીહ ફરશે! ફરશે! ફરશે!
તારણુ તે કરશે! કરશે! કરશે!

અંધને આંખ ધરશે! ધરશે! ધરશે!
બહેરો શ્રવણુ કરશે! કરશે! કરશે!

લૂલો ખચિત ફૂદશે! ફૂદશે! ફૂદશે!
પંગો ભૂમિ ખુંદશે! ખુંદશે! ખુંદશે!

મૂંગો ગાયન કરશે! કરશે! કરશે!
ઝરણીયાં ઝરશે! ઝરશે! ઝરશે!

તલાવડી તરસે! તરસે! તરસે—
કદી નહિ મરશે! મરશે! મરશે!

નદી નાળાં પુટશે! પુટશે! પુટશે!
પાણી નહિ ખૂટશે! ખૂટશે! ખૂટશે!

તરવરો ફળશે! ફળશે! ફળશે!
સિંહ નહિ મળશે! મળશે! મળશે!

સીધી સડક ધડશે! ધડશે! ધડશે!
અશુદ્ધ નહિ અડશે! અડશે! અડશે!

વાંદળીઓ વરસે! વરસે! વરસે!
ઘેટાં આનંદ કરશે! કરશે! કરશે!

લીલો ચારો ચરશે ! ચરશે ! ચરશે !
 નિરાશાને હરશે ! હરશે ! હરશે !
 દીસત આનંદ ! આનંદકારીરે !
 ઇસુ મશીહતણી બલીહારીરે !

૩૭ પ્રકરણ.

અમીરના દીકરાને સાંજે કર્યો.

રામચી.

ગાલીલના કાના મધે,	કીધો દ્રાક્ષરસ જ્યાંય ;	
ખીજ વેળાએ સ્નેહથી,	સ્વામી આવ્યા ત્યાંય.	ગાલીલના
એક અમીરે સાંભળ્યો,	સંદેશો સુખદાય ;	
કાપરનાહુમથી આવીને,	કીધી વિનંતી ત્યાંય.	ગાલીલના
હે પ્રભુ, હું તુજ ઉપરે,	રાખું દૃઢ વિશ્વાસ ;	
સાંજે કરો મુજ સુતને,	પ્રીતે આવી પાસ.	ગાલીલના
હે પ્રભુ, મારે આંગણે,	આવી દીન દયાળ ;	
સાંજે કરો મુજ સુતને,	આવ્યો મૃત્યુ કાળ.	ગાલીલના
ઇસુએ કીધું તેહને,	દીસે અલ્પ ઉજાસ ;	
આશ્ચર્ય કર્મ દીડા વિના,	હરશે નહિ વિશ્વાસ.	ગાલીલના
રે ! રે ! અમીર, ઉતાવળે,	ચાલ્યો જ નિજ ઘેર ;	
પુત્ર રહ્યો છે જીવતો,	કીધી પ્રભુએ મહેર.	ગાલીલના
અમીર વળ્યો ઉતાવળે,	ધરી અંતર આશ ;	
પંથે મળ્યા નિજ ચાકરો,	થયો અલ્પ આભાસ.	ગાલીલના
કિંકર ઉચ્યાં મુખથી,	સુણુ સુખદાર્ઠ કથન ;	
પુત્ર રહ્યો છે જીવતો,	માનો સત્ય વચન.	ગાલીલના
પૂજ્યું અમીરે તેમને,	અંતર ઉપજી હામ ;	
કંઈ ધડીએ મુજ પુત્રને,	થયો પૂર્ણ આરામ ?	ગાલીલના

ગઠ કાલે મધ્યાન્હ પર, વિત્યો કલાક જ્યાંય ;
 તે ધડીએ તુજ પુત્રને, તાવે છોડ્યો ત્યાંય. ગાલીલના
 જાણ્યું અમીરે એ થકી, સ્વામી ઉચર્યા જ્યાંય ;
 તે ધડીએ મુજ પુત્રને, તાવે છોડ્યો ત્યાંય ; ગાલીલના
 એ રીતે અમીરની, થઈ પૂરણ આશ ;
 ઈસુ પર નિજ અંતરે, ધર્યો દઢ વિશ્વાસ. ગાલીલના

૩૮ પ્રકરણ.

નાઝારેથના સભાસ્થાનમાં ઉપદેશ.

રાગ—પદ. (હમકુરે કંગના લાહે રસિયા).

જે સ્થળમાં રહી ઉઠ્યો ઇસુ તે સ્થળમાં તે આવ્યોરે. ટેક.
 ભવિષ્યવાદી નાઝારેથનો નાઝારી કહેવાયોરે. જે.
 સભાજનોના સ્થળ પર ઇસુ, રીત પ્રમાણે આવ્યોરે ;
 યશાહીયાનું પુસ્તક વાંચી, ગુપ્ત મર્મ દર્શાવ્યોરે. જે.
 “ આજ પ્રભુનો પૂર્ણ પવિત્ર, આત્મા મુજ પર આવ્યોરે ; ”
 “ વધામણી દેવાને મુજને, અભિષેક કરાવ્યોરે.” જે.
 “ બંદીજનને બંધનમાંથી, મુક્તજ કરવા આવ્યોરે ; ”
 “ અંધજનો શુભ દષ્ટિ પામે, ધાયલને છોડાવ્યોરે.” જે.
 “ પ્રીય પ્રભુનું માન્ય વરસ, હું પ્રગટ કરવા આવ્યોરે ; ”
 “ દીન દરિદ્રી દુઃખીઆ માટે, સંદેશો શુભ લાવ્યોરે.” જે.
 પુસ્તક પાછું સાંપી દધને, હેઠળ ઉતરી આવ્યોરે ;
 સભાજનોની સંગે જોસી, સ્પષ્ટ અર્થ સમજાવ્યોરે. જે.
 પ્રાચિન કાળે સેવક પાસે, જે જે લેખ લખાવ્યોરે ;
 આજ તમારી દષ્ટિ સામે, પ્રભુએ પૂર્ણ કરાવ્યોરે. જે.

સભાસદોની માગણી.

કોહશ.

શ્રોતાજન તવ ઉચર્યા અર્થ સુણી અદ્ભુત ;
 સભાજનો શું એ નથી, યુસફ કેરો સુત ?
 ઉત્તર દીધો તેહને, અંતરમાં ધરી જ્હાલ ;
 મુજને આ દષ્ટાંતનો, અર્થ જણાવો હાલ.
 “વૈષ્ણ, તું નિજ અંગને, સાળું કર તત્કાળ ;”
 પરની તારે શી પડી ? તું તારું સંભાળ.
 અંતરમાં તવ ઉપજી, અભિલાખ અપાર ;
 સભાજનો નિજ મુખથી, ઉચર્યા તેણીવાર.
 કાપરનાહુમમાં કર્યાં, અદ્ભુત કાર્ય અનેક ;
 સ્વામી, આ તુજ શહેરમાં, કર એવું કૃત એક.
 અદ્ભુત કાર્ય નિહાળવા, લોકો વિનવે જ્યાંય ;
 ઇસુએ નિજ મુખથી, ઉત્તર આપ્યો ત્યાંય.

“કોઈ ભવિષ્યવાદી પોતાના વતનમાં માન્ય નથી.”

રાગ—પ્રભાત. (સુખ દુઃખ મનમાં ન આણીએ.)

ભવિષ્યવાદીને નિજ દેશમાં, કિંચિત્ માન નથી જો
 પૂર્ણ પ્રયત્ને પ્યારમાં, કાઢીવાર મથી જો.
 ભવિષ્યવાદીને.

સારકાથામાં ઘણી વિધવા, કિન્તુ સર્વ નકારી !
 સ્થાપ રહ્યો જ્યાં એલીયા, એવી એકજ નારી.
 ભવિષ્યવાદીને.

એલીશાના અરસા મહીં, કુષ્ટ રોગી ઘણા જો !
 નાઆમાન વિના કાઢને, નથી શુદ્ધ કર્યાં જો.
 ભવિષ્યવાદીને.

લઘુ મોટા સર્વ વિચારીએ, નથી માન મળ્યાં જો!
વિવિધ પ્રકાર રીખાવીને, અપમાન કર્યાં જો;
ભવિષ્યવાદીને.

સૌથી મોટો વળી આ સમે, ભવિષ્યવાદી ન ભાગ્યો!
હેરાદીઆસે ચોહાનને, બંદીખાને નખાગ્યો.
ભવિષ્યવાદીને.

શ્રોતાજનોએ પ્રીતનો, કીધો દ્વેષ અપાર!
કોઈ ભરાઈ તેહને, લાગ્યા નગર બહાર.
ભવિષ્યવાદીને.

પર્વત ઉપરથી પાડવા, લાગ્યા ઇસુને જ્યાંહી!
અદૃશ્ય થઈ પ્રભુ આવીઆ, કાપરનાહુમ માંહી.
ભવિષ્યવાદીને.

૩૯ પ્રકરણ.

કાપરનાહુમ.

સવૈયા એકત્રીસી.

યશાહીયાએ જન મંડળમાં, ભવિષ્યવચનો લાખ્યાં જેહ;
કાપરનાહુમ મધ્યે આવી, પ્રીતે પૂરણ કીધાં તેહ.

“ઝબુલોન ને નાફતાલીમની, સીમ અને સરહદ મોઝાર;”

“સત્યરૂપી સૂરજનાં પ્રસર્યાં, અંધારામાં કીર્ણ અપાર!”

“યરદનના કાંઠા પર ઉગ્યો, સત્યરૂપી સૂરજ નિરધાર;”

“વિદેશીઓના ગાલીલ મધ્યે, અજવાળું પ્રગટયું તે વાર.”

“જન અજ્ઞાની બેઠાં જે જે, ખુદ મૃત્યુ છાંયા મોઝાર;”

“સત્યરૂપી સૂરજનાં પ્રસર્યાં, અંધારામાં કીર્ણ અપાર!”

૪૦ પ્રકરણ.

ઈસુ મરીહુના ખાસ શિષ્ય.

ગે-નેસારેત.

લાવણી.

(કાયલ સુર દીલને—).

જે ગાલીલ તટપર પ્રભુ ખ્રીસ્ત ઉભો જે વારી,
સાંભળવા લોકો ભીડ કરે ત્યાં ભારી.

વળી સરહદ પરથી તટપર આવે હોડી;
હંકારો હોંસે ગાલીલ સરમાં હોડી!

જે ગાલીલ તટપર માછી ધુએ નિજ જળો;
પીતર, યાકુબ, થોહાન, આંદ્રિયા લાળો.

સખી! વર્ણન વિગતે વરણું હવે પદ જોડી;
હંકારો હોંસે ગાલીલ સરમાં હોડી!

સખી! ગાલીલ તટપર ભીડ મયે અતિ ભારી;
રહી નૌકા મધ્યે બોધ કર્યો તે વારી.

સખી! બોધ્યા સ્વામીનાથ રાત રહી થોડી;
હંકારો હોંસે ગાલીલ સરમાં હોડી!

સીમોન, તમારી હોડી જરા દૂર રાખો;
ને મીન પકડવા માટે જળો નાખો.

સીમોન, તમારી નૌકા ખસેડો થોડી.
હંકારો હોંસે ઉડા જળમાં હોડી!

“માછલાંનો મોટો જથો ઘેરી લીધો.”

અમે રજનીલર પ્રભુ મંથન કીધું ત્યાંહી;
પણ મીન મળ્યાં નહિ આજ અમોને ક્યાંહી.

હે નાથ, તમારી આજ્ઞા ધરી શિર આમે ;
 હું નાખીશ જળમાં જળ આપની સામે.
 સખી ! ગાલીલસરમાં હોડી સીમેને હાંકી ;
 ને મત્સ્ય પકડવા માટે જળો નાખી.
 સખી ! ઘેર્યો તેણે મત્સ્ય સમુદ્ધ અતિ ભારી ;
 તડ તડ કદ કદ કરી દૂટે તેહની જળી.
 સખી ! ગાલીલસરમાં મત્સ્ય નિહાળ્યાં જ્યારે ;
 સીમેને માગી સહાય અન્યની ત્યારે.
 સખી ! મત્સ્ય સીમેને ભર્યાં છલોછલ જ્યાંહી ;
 જે નૌકા જળમાં ફૂળવા લાગી ત્યાંહી.
 સીમેને ખ્રીસ્ત સન્મુખ વદે શિર નામી ;
 હું પાપી છું, તું અહીંથી જા, ઝટ સ્વામી.
 સખી ! જોડ્યા સ્વામીનાથ, ખીહી મા, ભાઈ ;
 સુણુ વાત કહું તુજ માટ મહા સુખદાઈ.
 જે માનવરૂપી મત્સ્ય ભમે છે જેને ;
 તું ભવસાગરમાં થશે પકડનાર તેને.
 સખી ! મગ્ન થયાં નરનાર કાર્ય નિહાળી ;
 અંતરમાં શિષ્યો અચરતી પામ્યા ભારી.

ખાસ શિષ્ય.

હોહરા.

અદ્ભુત કાર્ય નિહાળતાં, મૂકી સઘળો માલ ;
 ઈસુ પાછળ સંચર્યા, ચારે જણુ તત્કાળ.
 પીતર, યાકુબ, આંદ્રિઆ, ત્રીજો ગણુ યોહાન ;
 એ રીતે ખુદ ચારને, શિષ્ય ઠરાવ્યા જાણુ.

૪૧ પ્રકરણ.

ભૂતવળગેલા માણસને સાળે કર્યો.

રાગ.

(આવરદા વ્યર્થ વિતાવી).

કાપરનાહુમમાં આવી, બોધ કર્યો ત્યાં અધિકાર સાથે ;
 શ્રીતાઓને સમજાવી. કાપરનાહુમમાં.
 અશુદ્ધ જન જે ભૂતવળગેલો, લયભીત થઇ ત્યાં આવી.
 નયનથી ઇંસુને નિરખી, ખૂમેખૂમ મચાવી. કાપરનાહુમમાં.
 અરેરે ! હે નાઝારી ઇંસુ, સમય વિણુ છાં આવી,
 શીદ સતાવે વ્યર્થ અમેને, પુત્ર પ્રભુનો કહાવી ? કાપરનાહુમમાં.
 ચૂપચૂપ રહે, સમજે છે શું તું ? નીકળ, કહું ધમકાવી.
 સંભાળનોની વચમાં થઈને, ભૂત ગયું લય લાવી. કાપરનાહુમમાં.
 ચર્ચા સર્વ નગરમાં ફેલી, નિરખી વદે નરનારી ;
 અહો ! આ શું ઉપદેશકથી, ભૂતો ડરે છે ભારી ? કાપરનાહુમમાં.

૪૨ પ્રકરણ.

પીતરની સાસુ

અને

બીજા રાગીઓને સાજા કર્યાં.

રામશ્રી.

નાથ પધાર્યાં પુરમાં, વિખરાયાં નરનાર ;
 સીમેન સંગે રનેહથી, આવ્યા ધર મોઝાર. નાથ.
 નાથે નિહાળી નારને, આવી ધર મોઝાર ;
 તાવે તરફડતી દીડી, તેણીને મે વાર. નાથ.
 હસ્ત ગ્રહી તે નારને, ઉઠાડી તત્કાળ ;
 નારીએ ઉડી નાથની, કીધી સેવ અપાર. નાથ.
 સૂરજ અસ્ત થયા પછી, ધરી અંતર આશ ;
 ભૂતે પીડાતાં દરદીને, લાવ્યા ઇંસુ પાસ. નાથ.

ભૂતો પોકારી ઉઠતાં, નિરખી તારણહાર ;
 નાથે નિહાળી તેમને, ધમકાવ્યાં તે વાર. નાથ.
 ભૂતો નિહાળી નાથને, વિચર્યાં વન મોઝાર ;
 સાળ કીધા નિજ શબ્દથી, દરદીને તે વાર. નાથ.
 માંદાં વિવિધ પ્રકારનાં, આઘ્યાં ઇસુ પાસ ;
 સાળાં કીધાં તે સર્વને, ભૂતો પામ્યાં ત્રાસ. નાથ.
 યશાયાહે નિજ મુખથી, ભાખ્યાં વચનો જ્યાંય ;
 પૂર્ણ થયાં સહુ આ પળે, કાપરનાહુમ માંદાં. નાથ.
 “ નાથે હરી તુજ માંદગી, નાથે લીધા રોગ ”
 “ પાપ નિવારણ કારણે, નાથે દીધા ભોગ.” નાથ.

૪૩ પ્રકરણ.

ગાલીલમાં પહેલી મુસાફરી.

દોહરા.

ખીજે દહાડે પૂર્વમાં, પહેા ફાટયો જે વાર ;
 નાથ ત્વરાએ નીકળ્યા, કાપરનાહુમ અહાર.
 પ્રીતે કીધી પ્રાર્થના, એકાંત સ્થળ મોઝાર ;
 શિષ્યો આવી સ્નેહથી, ઉચર્યાં તેણી વાર.
 સ્વામી, ચાલો આપણે, વસીએ પુર મોઝાર ;
 સહુ જન તુજને શોધતાં, નરનારી આવાર.
 ઉત્તર દીધા તેમને, ક્ષણ નવ લાગી વાર ;
 ચાલો, જુઠાએ આપણે, અન્ય નગર મોઝાર.
 અન્ય જનોને આપવો, બોધ વિવિધ પ્રકાર ;
 એ માટે હું આવીઓ, વિશ્વ વિષે નિરધાર.
 એ રીતે લઇ શિષ્યને, વિચર્યાં સ્વામીનાથ ;
 કીધી આખા પ્રાંતમાં, મુસાફરી ભલી ભાત.

સભાજનોનાં સ્થાનમાં, આખો શુભ ઉપદેશ ;
 રોગ હયાં જડમૂળથી, રાખી રહેમ વિશેષ.
 રાજતણી સુવારતા, સંભળાવી સહુ હામ ;
 દુઃખ હયાં નરનારનાં, હૈયે રાખી હામ.
 વિધ વિધ માંદા રોગીઓ, જન રીખાતાં જ્યાંય ;
 ઇસુએ તે સર્વને, સાજાં કીધાં ત્યાંય.
 ફેલી આખા પ્રાંતમાં, કીર્તિ અપરંપાર ;
 ટોળે ટોળાં દોડતાં, આવ્યાં તેણીવાર.

૪૪ પ્રકરણ.

કોઠીઆને સાજો કર્યો.

રામચી.

એક સમે એક કોઠીઓ,	આખો ઇસુની પાસ ;	
ધુંટણ ટેકી વિનવે,	રાખી પૂરણ આશ.	એક.
હે પ્રભુ, આ મુજ અંગને,	દયા દટિયા જોઈ ;	
શુદ્ધ કરી શકે શબ્દથી,	જો તુજ ઇચ્છા હોય.	એક.
કોઠી પ્રભુને વિનવે,	નિરખે લોકો સમસ્ત ;	
કરણા ઉપજી નાથને,	લંબાવ્યો નિજ હસ્ત.	એક.
નાથ વદે નિજ મુખથી,	ધારણ રાખી ધીર ;	
છે મુજ ઇચ્છા આ સમે,	થાઓ શુદ્ધ શરીર.	એક.
કોઠ હયોં નિજ હસ્તથી,	થયો શુદ્ધ બિમાર ;	
તાકીદે ત્યાંથી મોકલ્યો,	મહા વસ્તી મોઝાર.	એક.
ઇસુએ કીધું તેહને,	સાંભળ, હે મુજ બ્રાત ;	
અન્યજનોની આગળે,	કરતો નહિ આ વાત.	એક.
યાજકને બતલાવજે,	નિર્માળ અંગ સુગત ;	
શુદ્ધિકરણનું આપજે,	અર્પણ સાક્ષી માટ.	એક.
કોઠી નગરમાં સંચર્યો,	મૂકી મનની બ્રાંત ;	
અન્યજનોની આગળે,	ફેલાવી સહુ વાત.	એક.

ચરચા સુણતાં નાથની, છાની વાટે છયોક ;
 ગાલીલની ચોમેરથી, આઘ્યા અગણિત દોક. એક.
 નાથ તજી જન સર્વને, વિચર્યાં વન મોઝાર ;
 એકાંત સ્થળમાં આવીને, કીધી પ્રાર્થ અપાર. એક.

૪૫ પ્રકરણ.

કાપરનાહુમમાં જવું અને પક્ષધાતીને સાંજે કરવો.

કાપરનાહુમ.

દોહરા.

એ રીતે એકાંતમાં, કૈંક દિવસ રહી નાથ ;
 વસવાઈ અંતરે, વસ્તીમાં ભલીભાત.
 કીધાં અહંભુત કૃત્ય જે, કાપરનાહુમ માંજ ;
 હોડીમાંથી ઉતરી, નાથ સીધાઘ્યા ત્યાંય.

પક્ષધાતી.

રામચી.

નાથ પધાર્યા પુરમાં,	કીધા ધરમાં પ્રવેશ ;	
ઓતાજનોની આગળે,	આપ્યો શુભ ઉપદેષ.	નાથ.
શાસ્ત્રી, ફરોશી, પંડિતો,	આવી ઘેઘા ત્યાંય ;	
ભીડ મચી અતિ આંગણે,	કાપરનાહુમ માંજ.	નાથ.
એવે સમે એક શખસને,	સાંજે કરવાને માટ ;	
ઇસુની પાસે લાવીઆ,	મૂકી મસ્તકે ખાટ.	નાથ.
દ્વારથકી નિજ અંતરે,	ધાર્યું કરવા પ્રવેશ ;	
ભીડ હોવાને કારણે,	ફાળ્યા નહિ લવલેશ.	નાથ.
ઉકેલ્યું ધર નિજ હસ્તથી,	પાડી વચમાં ફાટ ;	
પ્રીતે ચઢી ધર ઉપરે,	ઉતારી નિજ ખાટ.	નાથ.
નાથે નિહાળ્યો ખાટમાં,	પક્ષધાતે પીડાઉ ;	
સાંજે કયો નિજ શબ્દથી,	નિરખી અંતરભાવ.	નાથ.

નાથ વદે નિજ મુખથી, શાન્તિ વળવા કાજ; નાથ.
 ગુણીયલ, તારાં પાપની, થઈ છે મારી આજ.
 પંડિતો એવું સાંભળી, કંપ્યા મનની માંહ; નાથ.
 એક બીજની આગળે, વદવા લાગ્યા ત્યાંય.
 આ તે કાણ હશે અરે! દુર્ભાષણ કરનાર? નાથ.
 મારી આપે છે અન્યને, વસી વિશ્વ મોઝાર.
 એકજ છે આ વિશ્વમાં, મારી આપે જેહ; નાથ.
 આ તે કાણ મનુષ્ય કે, મારી આપે તેહ? નાથ.
 એવું જાણી નિજ અંતરે, પૂછ્યું ઇસુએ ત્યાંય;
 શુંરે વિચારો શાસ્ત્રીઓ, નિજ અંતર માંહ? નાથ.
 મારી દીધી મેં આ સમે, દીધી આજા જેહ;
 બેમાંથી વધતું સહેલ શું? આપો ઉત્તર એહ. નાથ.
 પાપ ક્ષમા કરવાતણો, મુજને છે અધિકાર;
 માટે કહું છું તેહને, ચાલ્યો જ, તત્કાળ. નાથ.
 આજા સુણતાં નાથની, તમર થઈ તે વાર;
 સ્તુતી ગ્રતાં ગાતાં સંચર્યો, દરદી પોતાને દાર. નાથ.
 અદ્ભુત કૃત્ય નિહાળતાં, વિખરાયાં નર નાર;
 ભયભીત થઈ નિજ અંતરે, પામ્યાં હર્ષ અપાર. નાથ.

૪૬ પ્રકરણ.

માત્થી દાણી.

દાહરા-હરીગીત.

નાથ ત્વરાએ નીકળ્યાં, કાપરનાહુમ બહાર;
 દરિયા કાંઠે લોકને, આપ્યો બોધ અપાર.
 ઉપદેશ આપી લોકને, તત્કાળ ચાલી નીકળ્યા;
 ને ચાલતાં તે માર્ગ મધ્યે, માત્થીને આવી મળ્યા.
 નાથે કહું તવ માત્થીને, તું આવ મારી પાછળે;
 તેડ્યો ઇસુએ તેહને, જે દાણ લેતો આગળે.

માત્રી ચાલી નિકળ્યો, સ્વીકારી શુભ વાત;
પ્રીતે આપી નાથને, મીઠાબાની ભલીભાત.

મીઠાબાની માંહે દાણીઓ ને પાપીઓને નહોતયાં,
એવે સમે ત્યાં શાસ્ત્રીઓ ને પંડિતો. આવી ચઢ્યા;
તે નાથને તુચ્છકારતાં નિજ મુખથી ત્યાં ઉચરે,
રે! દાણીઓ ને પાપીઓના મિત્ર, તું આ શું કરે?

પંડિત પૂછે શિષ્યને, શાને સ્વામીનાથ?
ભાવે લેતા ભોજનો, બ્રહ્મ જનોની સાથ?

છે બ્રહ્મ જન આ દાણીઓ જે દામ લે છે દાણનાં,
તે દૂબશે નિજ પાપમાં વહાણો દૂબે જેમ પહાણનાં;
જે તેહના સંગી બને તે તેહના જેવા ઠરે;
રે! દાણીઓ ને પાપીઓના મિત્ર, તું આ શું કરે?

પંડિતો નિજ શિષ્યને, પ્રશ્ન પૂછે છે જ્યાંય;
સ્વામીનાથે સ્નેહથી, ઉત્તર વાળ્યો ત્યાંય.

વૈદ્યની અગત્ય? ના, સાગ્નં દીસે છે જોહને;
છે વૈદ્યની અગત્ય? હા, માંદાં દીસે છે તેહને.
હું સ્વર્ગનો વૈભવ તજી આળ્યો જગતને યોધતો;
ને ન્યાયીઓને નહિ, પરંતુ પાપીઓને શોધતો.

૪૭ પ્રકરણ.

ઉપવાસ વિષે પ્રશ્નોત્તર.

મનહર છંદ.

યોહાનના શાગીદોંએ પ્રશ્ન પૂછ્યો નાથને,
તારા શિષ્યે કેમ કદી ઉપવાસ કીધો નહિ?
ખાન, પાન, ગાન તજી, ઉપવાસ કીધો અમે!
તારા શિષ્યે કેમ કદી ઉપવાસ કીધો નહિ?

દષ્ટાંતથી દીધા પ્રતિ ઉત્તર ત્યાં શાગીર્દને,
 શાને શોક ધરે શિષ્ય સ્વામી સંગ વસે છે !
 વર દીસે જનમાં તો જનૈયા શું શોક ધરે ?
 શાને શોક ધરે વર જનૈયામાં વસે છે !
 નવા લુગડાને જીનું યિગડું ન દેતું કે !
 નવી મશકોમાં નવો દ્રાક્ષરસ ભરશે.
 નવાને તો નવું અને જીનાને તો જીનું શોભે !
 જીનો દ્રાક્ષરસ જીની મશકોમાં ભરશે.
 જીનાને જે નવું દે યા નવાને જે જીનું દે !
 ફસકી કે ફાટી જશે વિશોભિત લાગશે.
 નવીમાં જે જીનો ભરે જીનીમાં જે નવો ભરે !
 દ્રાક્ષરસ વહી મશકોને ફાટી નાખશે.
 જીનો રસ પીધા પછી નવો ન સ્વીકારે કે !
 નવો રસ પીધા પછી જીનો પ્રીય લાગશે.
 ફરોશીના સંપ્રદાય ફરોશીના શિષ્ય પાળે !
 મારા અનુયાયી મારા સંપ્રદાય માગશે.

૪૮ પ્રકરણ.

યૃશાલેમમાં જવું

અને

આહત્રીસ વર્ષના માંદાને સાજો કરવો.

યૃશાલેમ

દેહાહરો.

એ અરસામાં આવીયું, પર્વ મહા સુખદાય ;
 નાથ સિધાબ્યા સ્નેહથી, યૃશાલેમ માંલ્ય.

આડત્રીસ વર્ષનો માંદો.

રામશ્રી.

મેંદાં લાગળ આગળે, આગ્યા સ્વામીનાથ; મેંદાં.
 કાર્ય આરંભ્યું લાગળે, વિગતે વરણું વાત. મેંદાં.
 પાંચ હતી પરશાળ જ્યાં, આવી ઉભા ત્યાંય; મેંદાં.
 કુંડ હતો તે આગળે, યેથેસ્દા સુખદાય. મેંદાં.
 અગણિત માંદાં રાગીઓ, આવી વસતાં જ્યાંય; મેંદાં.
 વાટ જુએ છે ત્રેહથી, જલ હલમલની ત્યાંય. મેંદાં.
 કાક સમે તે કુંડમાં, ઉતરી આવે દૂત; મેંદાં.
 પાણી હલાવે તેહનું, ખનતું ત્યાં અદ્ભુત. મેંદાં.
 સહુથી પહેલો જે ઉતરે; વેગે કુંડ મોઝાર; મેંદાં.
 સાંજે થતો નિજ રાગથી, જળ હાલે જે વાર. મેંદાં.
 રંક હતો જન એક ત્યાં, નિર્બળ, નિરાધાર; મેંદાં.
 કૈંક વરસથી પામતો, પીડા અપરંપાર. મેંદાં.
 નાથે નિહાળી તેહને, પૂછ્યું આવી ત્યાંય; મેંદાં.
 સાંજે થવા નિજ અંતરે, શું તું ઇચ્છે ભાઈ? મેંદાં.
 માંદો વદે નિજ મુખથી, સાંભળ, હે મુજ નાથ; મેંદાં.
 કૈંક વરસ વિતી ગયાં, મુજને જોતાં વાટ. મેંદાં.
 પાણી હલે, પ્રભુ, જે સમે, નિરખી થઈ તૈયાર; મેંદાં.
 અન્ય જનો મુજ આગળે, ઉતરે જળ મોઝાર. મેંદાં.
 શક્તિ નથી મુજ અંગમાં, હું છું નિરાધાર; મેંદાં.
 ઉડી ન શકતો આપથી, જળ હણતું જે વાર. મેંદાં.
 નાથ વદે નિજ મુખથી, ઉંચકી લે નિજ ખાટ; મેંદાં.
 ચાલ્યો જા, ઝટ ઉડીને, વસ્તીમાં લલીલાત. મેંદાં.
 વાણી સુણતાં નાથની, મૂકી મસ્તકે ખાટ; મેંદાં.
 વેગે નગરમાં સંચર્યો, સાંજે થઈ લલીલાત. મેંદાં.

૪૯ પ્રકરણ.

વિશ્રામવાર વિષે વાદવિવાદ.

દોહરા.

વિસામાના વારમાં, શિષ્યો લઈ નિજ સાથ;
 ઝેનર મધ્યે ચાલતા, નાથ જતા લલીલાત.
 શિષ્યોએ નિજ હસ્તથી, ક્ષુધાતુર થઈ ત્યાંય;
 તોડી મસળ્યાં ક્ષેત્રમાં, કણસલાં સુખદાય.
 ફરોશીએ નિહાળતાં, પૂર્ણ પરોવ્યું ચિત્ત;
 વિસામાના વારમાં, કાર્ય કર્યું અનુચિત!
 ઉત્તર દીધા તેહને, ઇંસુએ લલીલાત;
 વાંચી બે વિસ્તારથી, શાસ્ત્ર ગ્રંથી નિજ હાથ.
 દાઉદ કરા સાથીઓ, ક્ષુધાતુર થઈ જ્યાંય;
 મંદિર મધ્યે આવીને, અન્ન આરોગ્યું ત્યાંય.
 અર્પિત જે શુભ રોટલી, ખાવાની નહિ રીત;
 તે લઈ ખાધી તેમણે, એ શું નહિ અનુચિત?
 “મંદિર મધ્યે યાજકો, લંગ કરે દિતવાર!”
 “તો પણ તે નિદોષ છે, શાસ્ત્ર વિષે નિરધાર.”
 હું તો તમને તેહનો, સત્યજ કહું છું સાર;
 મંદિર કરતાં એક જ્યાં, મોટો છે નિરધાર.
 “યજ્ઞ કરતાં અંતરે, દયા ચહું હું નેટ!”
 એ બે સમજ્યા હોત તો, દોષ ન મુજને દેત.
 માનવ અર્થે ઇશ્વરે, સ્થાપ્યો આદિતવાર;
 વિસામાર્થે વિશ્વમાં, સરજ્યાં નહિ નર નાર.
 વાર કરાવ્યો વિશ્વમાં, માનવને સુખ માટ;
 માનવ પુત્ર મનાય છે, વિસામાનો નાથ.

૫૦ પ્રકરણ.

સુકાર્ધ ગએલા હાથવાળાને સામે કર્યો.

રામશ્રી.

ખીજે સાખ્યાથે શહેરમાં,	નાથે કીધા પ્રવેશ ;	
શ્રીતાજનોની આગળે,	આપ્યો શુભ ઉપદેશ.	ખીજે.
એક હતો જન જેહને,	નિરખે લોકો સમસ્ત ;	
ખોડ દીસે નિજ અંગમાં,	દીસે નિર્જળ હસ્ત.	ખીજે.
સાખ્યાથે ઈસુ તેહને,	સામે કરશે હાથ ;	
એવું વિચારી શાસ્ત્રીઓ,	પ્રીતે ભેતા વાટ.	ખીજે.
શાસ્ત્રીઓએ નિજ દ્વેષથી,	ફેંકી દષ્ટિ જ્યાંય ;	
દોષ દેવાને કારણે,	તાકી ઉભા ત્યાંય.	ખીજે.
એવું જાણી નિજ અંતરે,	દીધી આશા જ્યાંય ;	
નાથે ઉઠાડી તેહને,	ઉભો કીધા ત્યાંય	ખીજે.
નાથ વહે નિજ મુખથી,	પૂછું પ્રશ્ન હું જ્યાંય ;	
ઉત્તર આપી તેહને,	કરભે ન્યાય સદાય.	ખીજે.
સાખ્યાથે નિર્જળ અંગને,	સાળું કરવું કે નહિજ ?	
પૂર્ણ વિચારી અંતરે,	ઉત્તર આલોને અહીંજ.	ખીજે.
સાખ્યાથે અન્ય મનુષ્યને,	રીખાવી લેવો જાન !	
સાખ્યાથે અન્ય મનુષ્યને,	દેવું જીવન દાન.	ખીજે.
એ જેમાં વધતું શ્રેષ્ઠ શું ?	જીવન દેવું કે નહિજ ?	
પૂર્ણ વિચારી અંતરે,	ઉત્તર આલોને અહીંજ.	ખીજે.
સાખ્યાથે અન્ય મનુષ્યનું,	ખુર કરવું કે કેમ ?	
પૂર્ણ વિચારી અંતરે,	ઉત્તર આલોને એમ.	ખીજે.
સાખ્યાથે અન્ય મનુષ્યનું,	રૂકું કરવું નિદાન ;	
પ્રીતે ઉગારી પ્રાણને,	દેવું જીવન દાન.	ખીજે.
એ જેમાં શું ઉચિત છે,	રૂકું કરવું કે કેમ ?	
પૂર્ણ વિચારી અંતરે,	ઉત્તર આલોને એમ.	ખીજે.

ઘેડું પડે જે ખાડમાં, જોતાં તેણી વાર !
 ત્રિશ્રામવારે તેહને, શું નહિ કહાડે બહાર ? બીજે.
 ઘેટાં કરતાં શ્રેષ્ઠ જે, માનવ દેહ અચિત ;
 સાખ્યાથવારે તેહને, સાશુ કરવું ઉચિત. બીજે.
 એ પછી ઇસુએ સર્વમાં, ફેંકી દષ્ટિ ચોપાસ ;
 સાંજે કરે છે તેહને, પ્રીતે આવી પાસ. બીજે.
 લાંબો કર તુજ હસ્તને, બોલ્યા સ્વામી નાથ ;
 આજા સુણતાં નાથની, લંબાવ્યો નિજ હાથ. બીજે.
 નિર્જળ હસ્ત લંબાવતાં, દીપે અન્ય સમાન ;
 સાંજે કયોં નિજ શબ્દથી, સ્વામી નાથે નિદાન. બીજે.
 અદ્ભુત કાર્ય ફરોરીએ, નિરખ્યું દષ્ટિએ જ્યાંય ;
 ઇસુને મારી નાંખવા, કીધી કાશેષ ત્યાંય. બીજે.
 ઇસુએ નિજ અંતરે, જાણી એ સહુ વાત ;
 તાકીદે ત્યાંથી નીકળ્યા, શિષ્યો લઈ નિજ સાથ. બીજે.

૫૧ પ્રકરણ.

ઈસુ મરીહુની કીર્તિ ચોતરફ ફેલાઈ ગઈ.

ટાહરા.

નાથ ત્વરાએ નીકળ્યા, યરુશાલેમ બહાર ;
 પૂંઠળ પૂંઠળ પ્રીતથી, વિચર્યાં નર ને નાર.
 સમુદ્ર કાંઠે સંચર્યાં, પ્રીતે સ્વામી નાથ ;
 માંદાને સાજાં કર્યાં, અંગે દઈ નિજ હાથ.
 ફેલી આખા દેશમાં, કીર્તિ અપરંપાર ;
 પાસેના સહુ પ્રાંતથી, આવ્યાં નર ને નાર.
 ગાલીલના સહગામીઓ, સુરીઆની સહજાત ;
 સૂર અને સીદોનીઓ, અદુમીઓ બલીલાત.
 દકાપલીસ, શાલેમ ને, યહુદા યરદન પાર ;
 ચરચા સુણતાં નાથની, આવ્યાં નર ને નાર.

શિષ્યો સુદાં સંચરી, નાથ ઉભા જે વાર ;
 મનહર મહા મેદાનમાં, ઠકા જામી તે વાર.
 બીડ નિહાળી શિષ્યને, આસા દીધી ત્યાંજ ;
 હોડી રાખે હસ્તમાં, અંગ દષ્ટે નહિ આજ.
 ઇસુમાંથી એશ્વરી, શૈર્ષ નીકળતું જેહ ;
 માંદાં માનવ માત્રને, સાળાં કરતું તેહ.
 અદ્ભુત શૈર્ષ નિહાળતાં, સુણતાં શુભ ઉપદેશ ;
 કરતાં જન નિજ અંતરે, અડવાની કાશેષ.
 રક્તપિત્તી ને ફાઢીઆ, શુદ્ધ કરાયા જ્યાંય ;
 અડવા તેના અંગને, તૂટી પડતા ત્યાંય.
 બૂતો નિરખી નાથને, વદતાં તેણી વાર ;
 તું છે પુત્ર પિતાતણો, દેવ કુંવર નિરધાર.
 વાણી સુણતાં તેમને, આસા દીધી ત્યાંજ ;
 બૂતો, મુજને વિશ્વમાં, પ્રગટ ન કરશે આજ.
 અગણિત માંદાં રોગીઓ, આવી ઉભાં જ્યાંય ;
 સ્વામી નાથે સર્વને, સાળાં કીધાં ત્યાંય.
 રોગ હરી જન સર્વના, પ્રીતે યોદ્યા નાથ ;
 અન્ય જનોની આગળે, પ્રગટ ન કરશે વાત.
 સદ્ભક્તે નિજ મુખથી, ભાખ્યાં વચનો જેહ ;
 પૂર્ણ થયાં સહુ આ સમે, સંક્ષેપે કહું તેહ.

યશાયાહુનાં ભવિષ્યવચનો.

પ્રમાણિકા છંદ.

જુઓ નિહાળી જેહને, કીધા પસંદ તેહને !
 દરિદ્ર મારો દાસ છે, નકારે તેનો નાશ છે.
 જનોને જે અપ્રિય છે, પિતાને એજ પ્રિય છે !
 યહુદીઓ અપ્રસન્ન છે, પિતા ઉરે પ્રસન્ન છે.

ચૂકીશ હું નાના જોહમાં, મૂકીશ હું આત્મા તેહમાં!
 છપાવી છાપ ન્યાયીને, ક્ષમા કરે અન્યાયીને.
 વદે ન વાદે એ રદી, ન ખૂમ પાડશે કદી!
 ન માર્ગ રીઝશે મનો, ન વાણી સુણશે જનો.
 જગાડી ન્યાય જોહને, વિજય પમાડી તેહને!
 પ્રભ કુપાત્ર કંપશે, ન ત્યાં સુધી એ જંપશે.
 પ્રચંડ છિન્ન જે ખરૂં, ન લાંગી નાખશે બરૂં!
 અખંડ મંદતા હશે, ન દીપિકા બુઝાવશે.
 પવિત્ર શ્રેષ્ઠ કામમાં, મહાન પ્રીતિ નામમાં!
 ચહુદી સ્વાદ આખશે, વિદેશી આશ રાખશે.
 અપાર ઉંચ ધામમાં, સદા વસે વિશ્રામમાં!
 અખંડ દુઃખ વામશે, અનંત સુખ પામશે.

પર પ્રકરણ.

બાર પ્રેરિતોની નિમણૂક.

કોહરા.

સૂરજ અસ્ત થયા પછી, વિખરાયાં નરનાર;
 નાથ ત્વરાએ સંચયાં, પર્વત પર નિરધાર.
 પર્વત પર બિરાજતાં, નાથે આખી રાત;
 પ્રીતે કીધી પ્રાર્થના, એકાંતે લલીલાત.
 બીજે દહાડે પૂર્વમાં, સૂરજ ઉગ્યો જ્યાંય;
 નાથ ત્વરાએ ઉતર્યા, પર્વત નીચે ત્યાંય.
 સ્વામીનાથે જમને, પસંદ કર્યાં નિરધાર;
 પૂરણ પ્રેમે તેમને, તેડ્યા તેણીવાર.
 આસા મળતાં આવીઆ, શિષ્યો અપરમ્પાર;
 તેમાંથી પરખી લઈ, પ્રેરિત નિમ્યા બાર.

પીતર યા સીમોન જે, પ્રેરિતમાં પંકાય ;
 કેફા નામ પ્રસિદ્ધ છે, દ્વાદશ શિષ્યો માંલ.
 સીમોન યા પીતરતણો, અંધવ જે નિરધાર ;
 આંદ્રિઆને ઓળખી, તેડયો તેણી વાર.
 ઝબીદીના જે દીકરા, યાકુબ ને યોહાન ;
 બેઅનરગેસ જેહને અટક ધરી નિર્માણ.
 શીલીપ, ખારથલમુ તથા, થોમા દીદીમસ જેહ ;
 માત્થી દાણી દાણુનો, ધંધા કરતો તેહ.
 અલશીનો જે દીકરો, યાકુબે ઓળખાય ;
 યહુદા યા તો થાદીને, પ્રેરિત નિમ્મે ત્યાંય.
 સીમોન કનાની જેહનું, ઝલોટીસ ઉપનામ ;
 પ્રેરિત નિમ્મે તેહને, હૈયે રાખી હામ.
 યહુદાહ ઇસ્કારીઓત જે, પરસ્વાધીન કરનાર.
 એ રીતે પરખી લઈ, પ્રેરિત નિમ્મા ખાર.

ખાર પ્રેરિતોનાં નામ.

ગીતિ.

પીતર, આંદ્રિઆ, યાકુબ !
 યોહાન, શીલીપ, ખારથલમુ, થોમા ;
 માત્થી, ને યાકુબ !
 થાદી, સીમોન, યહુદા ધાતી.....પીતર

ચતુર્થ વિભાગ સમાપ્ત.

પ્રથમાંક સમાપ્ત.

મશીહાખ્યાન.

અગાઉથી આશ્રય આપનાર સદ્ગૃહસ્થોનાં નામ.

નામ.	ઠામ.	નકલ.
મહે. રેવ. ડૉ. જી. પી. ટેલર સાહેબ, અમદાવાદ ...		૧૨૫
„ „ એસ. ગિલેસ્પી સાહેબ, ... „ ...		૨૫
મિ. નાથા રાયસિંગ ... „ ...		૫
„ શમૂએલ જેઠાભાઈ ... „ ...		૪
„ જેમ્સ ઉકાભાઈ ... „ ...		૧
„ વાલજી મેધજીભાઈ ... „ ...		૧
„ ગોકળ દાનીયેલ ... „ ...		૧
„ ભલા લાલા ... „ ...		૧
„ ઇસ્હાક વિશ્રામ ... „ ...		૧
„ ખોડા જેઠાલાલ ... „ ...		૧
„ વાધજી ગોકળ ... „ ...		૧
„ ખાનાજી કાળીદાસ ... „ ...		૧
„ ગીરધરલાલ વસાજી ... „ ...		૧
„ મોતીલાલ સાંકળચંદ ... „ ...		૧
„ ભગવાન હીરાભાઈ ... „ ...		૧
„ સિદ્ધરાજ સાભાઈ ... „ ...		૧
„ સોમા બાબરભાઈ ... „ ...		૧
„ જેરામ ચોંડાજી ... „ ...		૧
„ શીલીપ મુંદર ... „ ...		૧
„ વીસીયા નારજી ... „ ...		૧
„ વાલજી કાળીદાસ ... „ ...		૧
„ મુળજી અમૃતલાલ ... „ ...		૧

નામ.	ઠામ.	નકલ.
મિ. મગનલાલ નરસિંહભાઈ	અમદાવાદ ...	૧
„ જીવાભાઈ રામજીભાઈ „ ...	૧
„ માનસીંગ ખેતાજી „ ...	૧
„ સુલેમાન જોખ „ ...	૧
સારા ખીજલ „ ...	૧
સહનશીલ સાવધાન „ ...	૧
„ ધનજી રતનજી આણંદ ...	૨
„ જી. પી. કુલગે-સ „ ...	૨
„ એલીશા ખેચર ગાજકર „ ...	૧
„ સીલાસ જીવાભાઈ ભક્ત „ ...	૧
„ ફકીર ભગવાન ફીસ્ટી „ ...	૧
„ એસ. કે. જોરસદા, ડ્રો. માસ્તર „ ...	૧
„ રઘુએલ આર્ટ્સ બરવાડ „ ...	૧
„ જગાજી હેતાજી „ ...	૧
„ પનાલાલ દવાખાનાવાળા „ ...	૧
„ મુસા લાલાભાઈ „ ...	૧
„ બદ્દાજી અનાજી ...	વઢવાણકાંપ ...	૧
„ મણીલાલ નાથાભાઈ „ ...	૧
„ પુંજી વિરમાભાઈ „ ...	૧
„ કાનજી જગમાલ „ ...	૧
„ સવા ——— „ ...	૧
„ માધવ ——— „ ...	૧
„ રણુછોડ ——— „ ...	૧
„ શીવલાલ દુર્લભજી ...	ભાવનગર ...	૧
ડૉ. જોકબ કાઠિપર „ ...	૧
મિ. ઈચ્છાભાઈ રામભાઈ „ ...	૧
„ જોહાભાઈ જીવણુભાઈ „ ...	૧
„ રેયજીભાઈ નારાયણ „ ...	૧

નામ.	ઠામ.	નકલ.
મિ. ન્યુટનભાઈ સીમોનભાઈ	ભાવનગર ...	૧
,, કનૈયાલાલ કલુઆભાઈ ...	વાલેસપુર ...	૧
,, જોઠાલાલ હીરાજી ,, ...	૧
,, ભુરસીંગ પેજનસીંગ ,, ...	૧
,, ઉપકાર બીખાજી ,, ...	૧
,, વિશ્રામ આતાજી ,, ...	૧
,, રેવાજી ભલાજી ,, ...	૧
મહે. રેવ. જે. રોજર્સ સાહેબ,	... પ્રાંતિજી ...	૩
મિ. ઇસુદાસ હરખાજી ,, ...	૧
,, જગનનાથ બનસીંગ ,, ...	૧
,, સોમચંદ રામદાસ ,, ...	૧
,, રાણા દેવાયત ,,
,, કેશર ગોરા ,,
,, જે. એ. પરમાર હિંમતનગર	૧૦૦
રા. રા. ઉસ્તાદ મોહનજી નગારચી ,,	૧૦
સાધુમહારાજ શ્રી સમર્થરામ ,, ...	૪
મિ. રાણાજી રણછોડજી ,, ...	૨
રા. રા. શોભારામ હિંમતરામ વકીલ...	... ,, ...	૧
મિ. મોતીજી પ્રાગજી ઠેકેદાર ,, ...	૧
,, ડી. કે. સોલંકી ...	સુરત ...	૧
,, ખોડાભાઈ કુંભાજી ,, ...	૧
મોંઘીઆઈ ઉઠાભાઈ ,, ...	૧
મરિયમઆઈ આશાભાઈ ,, ...	૧
મિ. પુનાલાલ પંચાલાલ ...	દાહોદ ...	૨
,, પાંચાલાલ મુળજી, ધરીગેશન		
હેડકારકુન ,, ...	૧
,, ભલજી વેસ્તા ,, ...	૧
,, લાડજી ભલજી ,, ...	૧

નામ.	ઠામ.	નકલ.
મહે. મિસ ડૉ. મેકલડેરી સાહેબ	બોરસદ ...	૨
મિ. પાઉલ કાલીદાસ ...	,, ...	૧
,, બાબરભાઈ ઝવેરભાઈ ...	,, ...	૧
,, બિન્દામીન ભયજીભાઈ ...	,, ...	૧
,, માણેકલાલ એસ. કઠાલ	વલી ...	૧
બોતીબાઈ એસ. કઠાલ (હાલમાં એ. ટી. શાસ્ત્ર, આપોટાબાદ, પંજાબ)	વલી ...	૧
મિ. જોઠાલાલ કુમારભાઈ ...	,, ...	૧
,, શામશૂન લલ્લુભાઈ ...	,, ...	૧
મહે. રેવ. ડી. એસ. સિંહ ...	મુંબઈ ...	૫
,, સોલેમોન આશાભાઈ ટર્નર	,, ...	૧
,, મગનલાલ એમ. સત્યગ્રાહી	,, ...	૧
મિસીસ જોસફ જગનલાલ ...	પોરબંદર ...	૧
જયકુંવર જોસફ, વ્યારા ...	,, ...	૧
,, જ્યોર્જ બેન્જમીન, વ્યારા	,, ...	૧
મહે. રેવ. જી. એસ. સ્ટીવન્સન સાહેબ, રાજકોટ	...	૧૦
,, રામજી ખીમજીભાઈ ...	,, ...	૧
મિસ સી. એચ. પીતર	ખેડા કાંપ ...	૬
મેરીબાઈ અમૈયદાસ ...	,, ...	૨
મિ. કાળીદાસ પ્રેમચંદ ...	હિંમતપુર ...	૨
,, ખોડાજી ખેંગારજી ...	,, ...	૧
,, જોકા એ. નેવિયલ ...	ધગતપુરી ...	૧
મિસીસ તારાબાઈ નેવિયલ ...	,, ...	૧
મિ. યાકુબ જોઠાભાઈ ...	ઈડર ...	૧
સારાબાઈ ગલસીંગ ...	,, ...	૧
મિ. ફરીચંદ લલ્લુભાઈ	અંજાર (કચ્છ) ...	૧
,, વસ્તીજી આંબાજી ...	,, ...	૧
,, કેશવલાલ ડુંગરભાઈ ...	ભરૂચ ...	૧૦

નામ.	દામ.	નકલ.
મહે. રેવ. એમ. ડબ્લ્યુ. બીટી સાહેબ,	ગોધા ...	૬
મિ. શીવલાલ ખુશાલ ...	કાસમાડી ...	૬
„ જોડાભાઈ હીરાભાઈ ...	વાંકલ ...	૩
„ સુરસિંહ માનસિંહ ...	રાણીપુર ...	૨
„ શેઠ લાજરસભાઈ ચોહાણ ...	ડભોડા ...	૨
„ મહીજી હીરાલાલ ...	ખંભાત ...	૧
„ જીવાભાઈ નાનાભાઈ ...	સોજીત્રા ...	૧
„ સાવધાન લાજરસભાઈ ચોહાણ	ખઢાણા ...	૧
„ લલ્લુ નરસિંહભાઈ ...	કઠલાલ ...	૧
„ મોઝીસ જે. ભક્ત ...	વલસાડ ...	૧
„ કાળીદાસ ચુનીલાલ ...	ગોધરા ...	૧
„ એચ. વાલજી, નાનીતાલ (યુનાઇટેડ પ્રોવીન્સીસ)...		૧

તા. ૬. જે ગ્રાંથોએ પાછળથી પોતાનાં નામો લખી જણાવ્યાં,
તે નામો એજ કારણે અત્રે દાખલ ન થયા સગળ હામા ચાલું છું.

“મશીહાખ્યાન.”

આ ગ્રંથ મુખ્ય ત્રણ અંકમાં પૂર્ણ કરવાનો મારો ધરિદો છે,
જેનો પ્રથમાંક આપ સદ્ગૃહસ્થોના ઉદાર આશ્રયથી હાલ બહાર
પાડવાને શક્તિમાન થયો છું; અને ઈશ્વરેચ્છાથી તેનો દ્વિતીયાંક
અલ્પ મુદતમાં પ્રગટ કરી પુનઃ આપની સેવા અન્નવવા યથાશક્તિ
પ્રયત્ન કરીશ. એજ.

લી. હું છું,
આપનો આભારી કાવ્યકર્તા,
યુસફ આશાભાઈ.

